

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Así se reparten os alcaldes dos Ancares
os cartos do Plan Leader

11

Constituída o 8 de Marzo a Plataforma
contra as Agresións a Mulleres

17

Daniel Soutullo:
"A clonación masiva
de humanos
é imposible
na práctica"

9

Carta aberta da deputada curda en prisión
Leyla Zana

19

Fina Xosé Conde Corbal, un artista
de cerne popular

32 - 33

11 DE MARZO • 1999 • ANO XXII • IV XEIRA

FUNDADO EN 1907

Nº 873 • 200 PTA

A maioria dos traballadores contratados polos alcaldes lugueses do PP teñen relacións familiares

A grande familia do PP lugués

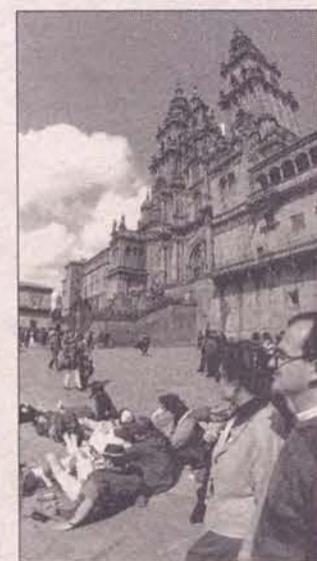
Concellos onde o 75% dos traballadores son familiares ■ Alcaldes que teñen a todos os seus fillos e noras traballando no concello

Mantéñense as mobilizacións no 10 de Marzo.

A CIG é a central que mantén que o Dia da Clase Obrera Galega ten que seguir celebrándose como data reivindicativa, e deste xeito celebrou senllas manifestacións en Ferrol e Vigo (na foto) baixo o lema: Mais e mellor emprego.

XAN CARBALLA

O proxecto
de Santiago,
cidade
cultural ocupa
máximo fólio

(Páx. 25)

O decreto
sobre o porcino
pon en perigo
o sector
en Galiza

(Páx. 13)

PP e PSOE
quedan sós
defendendo a
estratéxia policial
de Mayor Oreja

(Páx. 19)

GUIA DAS CASAS RURAIS DE GALICIA

Cristóbal Ramírez

Para mergullarse no encanto
da Galicia verde: un compendio
práctico e xenerosamente ilustrado.

galaxia

Cando a chuvia é catástrofe

Cando Fraga Iribarne era ministro de Información e Turismo deu orde de que todas as vilas procurasen un slogan para publicitarse cara o exterior. Compostela escolleu *donde la lluvia es arte*. Xa choveu desde aquela. Agora, cada vez que arroia na Galiza, os trebóns convéntense, invariavelmente, nunha catástrofe. Ainda que as zarracinas sexan un fenómeno natural, non é impredecíbel o seu alcance nunha nación que ten a auga como unha seña de identidade. O que inou no país foi unha total insensibilidade para coa natureza, personificada no deterioro do entorno, na agresión, nas navalladas á Terra, nas obras públicas sen o máis mímino miramento polo impacto ambiental e nas construcións particulares froito da especulación e de darlle as costas á tradición e a historia. Non é a auga, ainda que se batan records históricos de precipitacións, a culpábel dos danos e frangolladas múltiples, senón unhas Administracións alleantes e unha aculturación nacional que desprecia a propia idiosincrasía. Por se fose pouco, tratan de conducirnos ao tópico do fatalismo dos galegos, pero son más culpábeis os que enchen os petos que as cheas. ♦

A NOSA TERRA

Empresa Xornalística Editora:
Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración:

PRESIDENTE:
Cesáreo Sánchez Iglesias.VICEPRESIDENTE:
Xaquín Acosta.CONSELLEIRO DELEGADO:
Xosé Fernández Puga.VOGAIN:
Alberto Ansede,
Xosé M. Dobiarro,
Antón Fernández,
Manuel Vilga, Xosé Castro
Ratón, Manuel Portas e
Xan Costa.SECRETARIO:
Xan Piñeiro.Director:
Alfonso Eiré López

Redacción:

Gustavo Luca de Ten,
Xan Carballa, Manuel Vilga,
Horacio Vixande,
Arantxa Estévez, Carme Vidal,
Paula Castro, Paula Bergantinos.EDICIONES ESPECIAIS:
Xosé Henrique Aciña.DISEÑO DE MAQUETA:
Xosé Taboada.

Colaboradores:

MADRID:
Manuel Seoane.BARCELONA:
Iria Varela.PORTUGAL:
Gonçalo Nuno.SANIDADE:
María Alonso.CULTURA:
Xoán M. Estévez,
Cels López Pazos,
Manuel Vilar, Lupe Gómez,
Óscar Losada, Gonzalo Vilas,
Xosé M. de Castro Errótegui,
Xesús González Gómez, Manuel
Rivas, Borobó.LITERATURA:
André LucaFotografía:
Andrés Panaro,
Xosé Marra,
Voz Noticias.Ilustración:
Xosé Lois, Pepe Carrero,
Carlos Silvar, Gonzalo Vilas,
Suso Sanmartín.Publicidade:
Carlos Martínez MuñozXefa de Administración:
Blanca CostasSubscriptions:
Lola Fernández PugaVendas:
Xosé M. Fdez. AbraldesRedacción e Administración:
Rúa do Príncipe 22, baixo.
36200 Vigo
Apartado 1371, 36200 VigoEdición Electrónica:
www.arrakis.es/~antpcg

Teléfonos:

REDACCIÓN:
(986) 43 38 86 - 22 24 05
Fax (986) 22 31 01
Correo Electrónico:
antpcg@arrakis.esADMINISTRACIÓN, SUBSCRIPTIONS E
PÚBLICIDAD:
(986) 43 38 30*Imprenta:
E.C. C-3 1958Depósito Legal:
C-963-1977ISSN:
0213-3105Non se mantén
correspondencia sobre
orixinais non solicitados.Está permitida a reproducción
sempre que se citar
procedencia.

A NOSA TERRA

Existen concellos nos que maioria dos traballadores son parentes do alcalde

A política do PP en Lugo técese con lazos familiares

♦ A. EIRÉ

Qué pasa na provincia de Lugo para que Cacharro Pardo governe desde a Deputación? Cal é o xeito e as relacions cos alcaldes? E dos rexedores cos seus eleitores? Despois de ler esta reportaxe poderá comprender algo millor a faciana política luguesa. O PP é moito más que un partido político, é unha grande *familia*.

Rodríguez Liz, alcalde do Páramo.

Ióxico que a maioria dos contratados polo concello sexan do PP porque neste concello son do partido a imensa maioria". Esta é a xustificación que daba Xosé Pardo Lombao, alcalde de Outeiro de Rei. O que non é tan ióxico é que sexan sempre parentes do alcalde ou de concelleiros os más listos e preparados do concello, ainda que Fraga Iribarne o afirmara a respecto das oposiciones de Ourense.

Asi, en Outeiro de Rei, o alcalde ten a un fillo contratado, e o anterior rexedor, António Varela, hoxe tenente de alcalde cunha dedicación exclusiva de case cinco millóns de pesetas ao ano, ten traballando no concello á filla e ao xerro, para que todo queda na familia.

As persoas relacionadas co alcalde de Láncara, Eladio Capón, tamén son moito más sábidas que os demás. Un seu irmán dirixe o módulo de carpintería da escola taller. A nora é a capataz de xardinaria e o fillo conserte do grupo escolar. A encargada de restaurar o Campanario da Feira, que non ten titula-

ción específica, é a filla doutro concelleiro do PP.

Pero estes alcaldes deféndense. Pardo Lombao afirma que "a imaxe que temos de contratar a dedo é a que os grupos da oposición tratan de meter no povo". Considera que PSOE e BNG pretenden facer "tribunais políticos, cando nos nossos tribunais priman os técnicos". Pero as contratacions non van

aos plenos, decídenas nas comisiones de goberno.

En Portomarín, segundo consta en denuncia presentada no xulgado, o fillo do alcalde, Elio Rodríguez, aparece como cobrador dunhas obras que non aparecen realizadas. Outras obras ainda son piores, porque aparecen certificadas como realizadas e pagadas duas veces e ainda non se comezaron sequer.

O alcalde do Páramo, Gumersindo Rodríguez tamén ven de contratar a un seu fillo como auxiliar administrativo, imponéndose a oito aspirantes. Existen concellos nos que nas bases de contratación se inclúen cláusulas que priman a residencia na localidade. O que

nunca poñen por escrito é que será mérito ser familiar de alcaldes ou concelleiros, pero os requisitos das prazas, moitas veces, non necesitan escribir o nome: xa está na música.

Outras denúncias

Segundo o PSOE, o alcalde de Ourol certificou e pagou as obras da traída de augas á parroquia de Bravos, sen que esta se realizase.

"O mapa das corrupcions da provincia de Lugo é unha mancha imensa", afirma Fernando Blanco, voceiro do BNG na Deputación de Lugo. A contratación de familiares seria unicamente "o xeito máis visíbel da política clientelar e caciquil do PP. Estes alcaldes sempre están acusados de cometer outras irregularidades".

Asi Eladio Capón, o rexedor de Pasa á páxina seguinte

Cacharro Pardo goberna desde a presidencia da Deputación coma un pai autoritario o PP de Lugo onde os alcaldes arremedan o seu proceder.

Voz Noticias /SIMÓN BALVIS

Ven da páxina anterior

Láncara, é tamén famoso polas suas larpeiradas nas festas do San Froilán. Cando chega data tan sinalada para os lugueses, Capón convida ás forzas vivas do seu municipio, desde a Garda Civil ao clero e demás *amigotes*, que se acercan case sempre ao cento, a comer a unha caseta do polbo. A festa saílle aos contribuyentes nos últimos anos por un prezo que oscilou desde as 500.000 ás 800.000 pesetas.

En Outeiro de Rei o concello aprobou definitivamente o plano parcial de Alarcos, en Guillar, para darlle a licéncia de construcción a 26 chalets. Dase a circunstancia, segundo denuncia

do concelleiro do BNG Xoán Manuel Tubio, de que algúns das edificacións xa están case rematadas. O alcalde de Outeiro de Rei manifestou descoñecer se "os traballos xa tiñan comenzado", ameazando de ser así, con iniciar un expediente informativo. Desde o BNG afírmase que "primeiro son as empresas as que fan as construcións e logo o concello realiza a planificación".

Chantada Nova tamén denunciou neste concello o presunto trato de favor que se lle dá a unha construtora local por parte do goberno municipal. Segundo esta formación política nacionalista, desde que Manuel Varela acedeu á alcaldía há tres anos, despois de apresentar unha moción de censura, o concello contratou obras por un importe de 234 millóns de pesetas á Construtora Voces. Dase a circunstancia que foi esta empresa a que realizou todas as obras do concello desde aquelas.

Pola sua banda o PSOE pediu a dimisión do alcalde de Ourol, o popular Guillermo Salgueiro, acusándoo de cometer un delito de estafa, outro de malversación e outro de falsedad de documento público. Segundo o PSOE, o alcalde certificou e pa-

rou as obras da traída de augas á parroquia de Bravos, sen que esta se realizase.

O PSOE tamén apresentou unha nova denuncia ante a fiscalía provincial de Lugo, nesta ocasión contra o rexedor do Páramo, Gumersindo Rodríguez, acusado tamén de malversación de fondos públicos e prevaricación. Segundo a denuncia, o concello pagou en Agosto de 1996 e en Xaneiro de 1997 as facturas de reparación dunha pá escavadora propiedade dun particular. Segundo o PSOE, a pá foi mercada en Maio de 1997, ainda que a factura da mercadea leva data de Decembro de 1996.

Onde está a ambulancia de Baleira?

Os veciños de Baleira andaron oito anos perguntándose onde estaba a ambulancia que a consellaría de Sanidade lle donou ao concello en 1991 para atender as urxencias médicas. Desde aquellas non voltaron a saber dela e ver ainda non a viro porque nunca entrou en servizo.

Pero o alcalde ven de contestar a pregunta que se realizaba no boletín "Voceiro do BNG", que esta atopase "no mesmo estado

Pardo Lombao, alcalde de Outeiro de Rei. Voz Notícias / SANTY LÓPEZ

Eladio Capón, alcalde de Láncara. Voz Notícias / SANTY LÓPEZ

de uso que o resto dos veículos do parque municipal".

Nesta contestación, o alcalde explica que "o servizo ordinario de urxencias cúbese normalmente pola empresa concessionaria do SERGAS". A ambulancia municipal estaria para ser utilizada por Protección Civil en "casos de catástrofe ou similares".

O BNG afirma que "ningún se explica onde está a ambulancia, nem como poden desperdiциarse durante tanto tempo os escasos recursos sanitarios que temos". Tamén acusan de contratar os servizos de urxencias cun particular de fóra do municipio co "custe de desprazamento e retraso á hora de atender aos enfermos".

Dase a circunstancia de que a persoa contratada para prestar o servizo de ambulancia para todo o concello de Baleira é cuñado do Alcalde. Este afirma que o único que o move é que o SERGAS ten cuberta a atención do municipio as 24 horas do dia "e non lle custa unha peseta ao concello".

Pero séguese sen saber ainda onde está a ambulancia. A contestación pública que realizou agora foi a mesma do pleno do 28 de Xuño de 1997, cando afirmou que onde estaba a ambulancia "xa a contestarei máis adiante".

Outra das acusacións contra Acal Eirós é o de cobrar máis soldo despois de xubilarse que antes de facelo. O BNG afirma que até 1997 tiña unha remuneración de 250.000 pesetas más dietas e kilometraxe. Ao xubilarse o pleno aprobou cos votos do PP unha asignación 14.700 pesetas por cada día que asista ao concello en horario de oficina, Sábados incluídos. Pasaría deste xeito a cobrar máis que cando tiña dedicación exclusiva.

Na contestación, Acal Eiros afirma que non é certo que cobre máis, porque antes tiña "duas pagas extras que agora non cobro". Ademais, engade que vai ao concello Sábados e Domingos "sen cobrar tampouco".♦

Para Cacharro todo é unha campaña

"Petulante e engominado", foron os calificativos que Cacharro Pardo usou contra un secretario xeral de Sanidade, ao que acusou de proporcionar ao secretario xeral de Relacións cos Cortes unha información que non é certa. Tamén se perguntou se estaba a enganar ou non a Romualdo Beccaria, o ministro de Sanidade con quen non mantén moi boas relacións políticas. Estas acusacións realizounas despois de que o Governo central lle contestase ao BNG que non existía nenguna débeda coa Deputación de Lugo pola manutención do sanatorio de Castro de Lea.

Pero contra quen lanza a maioria das suas diatribas, sen descuidar a fiscais e BNG, é contra o PSOE, a quem o acusa de montar unha campaña de desprestíxio polas acusacións de irregularidades múltiples cometidas

á sombra dos planos de cooperación coas comunidades veciñas de varios concellos.

Cacharro foi acusado polos socialistas de adxudicar axudas sen esixir facturas e de inflar os prezos dos traballos encargados. Aparecen na denuncia socialista que está a investigar o fiscal lugueño, pagamentos de 22.000 mil pesetas por man de obra/hora, nun proxecto de Alemparte, na Mariña. Sacos de cemento en Monterroso que custaron tres veces máis do normal. Cen días de xornais para amafiar con lousa o chan dunha capela en O Valadouro e unha cantidade igualmente esaxerada para colocar unhas sillas nun teleclub.

No Saviñao o PSOE denunciou a utilización dun centro de ocupación para realizar obras dun plano vecinal no que logo se

xustificou o gasto en man de obra. Despois disto, o PP de Escairón comezou unha campaña de acusacións contra os socialistas.

Cacharro Pardo deféndese destas acusacións afirmando que "os prezos dos traballos son moi relativos". Outras veces afirma que "é todo moi subxectivo" e cando non, explica que "todo o orzamento da obra se atribue a unha soia actuación do proxecto".

Ainda así, o certo é que o alcalde da Pobra do Brollón, António Arias, xa está condenado. Existen obras certificadas e non realizadas por este ex alcalde cuxo importe foi ingresado na súa conta. Na instrución do xuízo tampouco aparecen todos os cheques librados pola Deputación, segundo puido ter coñecemento A Nosa Terra.♦

Papá alcalde

Cando se fala de transfuguismo político, os implicados sempre xustifican os seus cambios "para servir mellor ao meu povo". O PP tamén veu utilizando insistentemente, e farao de novo, que un alcalde popular é a garantía de conseguir máis axudas e orzamentos engrosados por parte dos concellos. Outras veces o PP utiliza a coacción para dificultar a formación de listas polos demás partidos, poñéndolle de manifesto aos interesados que son eles os que teñen a *força e o coitelo* dos créditos e as axudas. O PP nunca tivo reparo e, a cada teno menos, de confundir as Administracións co partido, nun resabio do franquismo.

Son os populares os que manexan hoxe no mundo rural todos os resortes administrativos e moitos alcaldes teñen dado orde aos funcionarios que calquera certificado ou tramitación - como a obtención de permisos de explotación de bosques - se lle dé

cheques da Xunta, como pasou coas patacas na Límia.

Así, o que podería e debería ser un lóxico traspase político, na procura de adecuación ideolóxica pola evolución persoal e dos feitos, convértese nunha imposición por razones persoais que, case sempre, ataca aos más desfavorecidos. Deste xeito o PP consegue todo un conglomerado de persoas que moi pouco teñen en común e que só se ven obrigados a defender intereses persoais.

É este o mellor caldo de cultivo para os líderes totalitarios que pretendan controlar o partido sen a máis mínima disidencia ou debate interno. O líder provincial permitelle ao alcalde de turno, mentres consiga votos, arar a sua leira ainda que sexa cara abajo. Estes alcaldes non lle teñen medo á arrojada

Fórmase, deste xeito, unha entreteca de intereses, de irregularidades consentidas, apoiadas ou, mesmo,

alentadas, que taponan calquer respiración democrática, non só no partido, senón no conxunto da sociedade.

Os postos, os favores e as prebendas repártense segundo a categoría política, categoría que ven marcada pola capacidade de conseguir votos. As obras, as pas, os sacos de cemento, as luces, o facer a vista gorda, o legalizar irregularidades, non son máis que as armas eleitorais coas que se dotan para facer política.

Neste caldo de marañas do clientelismo, no que todos semellan iguais no PP, ainda que non o sexan, é lóxico que se loube a aqueles que teñen a capacidade de mellorar a situación dos seus até converter o concello nunha empresa particular. Para blindarse, espallan a

gloria cariña que perciben coñecendo que se deba á inanición e ao desprestíxio.♦

Touriño e Cortizo semella que intercambiaron as mensaxes desde o Congreso de Ourense.

Voz Noticias

Francisco Vázquez afirma que non acatará o novo regulamento

Problemas do PSdG-PSOE para aplicar o rexime de incompatibilidades

• A.E.

Esta semana entrou en vigor o *Regulamento de Incompatibilidades* do PSdG-PSOE ao ser aprobado polo comité nacional do partido, con só 4 votos en contra 3 abstencións. Nel establecese que un militante só pode ocupar un cárrego público. O alcalde coruñés xa se apurou a contestar que na Coruña non se aplicará o novo regulamento.

O *Regulamento de Incompatibilidades* "non é problema de Francisco Vázquez". Así o manifestou o ex secretario xeral do PSdG-PSOE, afirmando, do xeito que a el o caracteriza, polo dereito, que non o pensa aplicar na Coruña. "As decisións xa están tomadas e a lista, aprobada por unanimidade, será a que apresentaremos", afirmou Vázquez. Tamén deixou claro que "non imos prescindir de ningún, a lista seguirá como está, pois é moi importante para a nosa cidade ter presencia institucional no Parlamento, no Senado e no Congreso". Querendo deixar clara a súa posición, rematou ao xeito de Fraga Iribarne: "mentres eu sexa alcalde, o axuntamento estará presente no Congreso, e punto".

Vázquez non está deacordo coa norma aprobada no congreso socialista de Ourense e posta agora en práctica. Considera que é un "tremendo erro". "Semella que o PSdG-PSOE está nunha situación tan boa que pode permitirse o luxo de dar un xiro contra corrente", afirmou,

para atacar a Pérez Touriño e a sua equipa que lle sacou o protagonismo no partido, acusándolos de "buscar a consagración última do aparato do partido".

Na opinión do ex secretario xeral do PSdG-PSOE, esta norma que "trata de imponer o aparato" reduce o abano de candidatos "a un ghetto de políticos profesionais, de aparato, orgánico". Segundo Vázquez, que leva desde 1977 dedicándose exclusivamente á política, os candidatos deberían ter "os pés ben postos na sociedade".

Emilio Pérez Touriño, secretario xeral do PSdG-PSOE, defende a aplicación desta norma, "aprobada por unha ampla mayoría do partido". Touriño considera que o rexime de incompatibilidades polo que os deputados socialistas e senadores terán que ocuparse en exclusiva do Parlamento, "permítira a ampliación dos referentes socialistas nas sucesivas convocatorias eleitorais". Deste xeito, tratarián, segundo Touriño, de "impedir a acumulación de poder dentro do partido".

A polémica

Touriño non quer polemizar co seu antecesor, que debería deixar a alcaldía, de conseguila, ou non ser candidato ao Congreso. A este respecto, remítense a que, "cando sexan os comicios xerais xa estudaremos como se lle aplica o regulamento". Enumerando duas posibilidades: que Vázquez renuncie a repetir escano ou ser unha excepción da

norma. Ainda así, Touriño advirtiu que "os casos de excepcións da normativa teñen que ser contados, senón non servirán para nada".

Na Coruña non queren que se lles aplique nenguna excepción. Para Vázquez, falar de excepcións na aplicación da norma é o mesmo que "establecer o clientelismo dentro do partido". En declaracions a Rádio Voz afirmou que "a miña lista xa está elaborada e non ma toca ninguén porque responde aos problemas e necesidades da cidade". O ex secretario xeral, que, segundo poñen de manifesto mesmo dentro do seu partido, é o parlamentario que menos pisa o Congreso, considera que Touriño e os seus "se dedican más a perseguir aos da casa que de facer o que teñen que facer, un ból traballo de oposición e obter a confianza e o apoio dos galegos".

O concelleiro coruñés Xavier Losada xa dimitiu como parlamentario para presentarse na lista municipal da Coruña. Non fixo outro tanto o seu compaño Mández Romeu. Outros militantes socialistas como o candidato vigués Carlos González Príncipe, que teimou na anterior legislatura apresentarse a senador, elección que non podería repetir, está a favor da aplicación desta norma, ainda que lle leve a prescindir nos próximos comicios da sua man dereita no concello, a parlamentaria Dores Villarino.

Villarino non repetirá nunha lista viguesa na que Príncipe, despois

de varios fracasos nas fichaxes, tenta confeccionala con "xente novo ligada ao mundo sindical". Un inquérito que está a realizar, que lle será entregado nos próximos días, axudaralle a ollar mellor o perfil dos candidatos.

As críticas de Miguel Cortizo

A postura de Vázquez, teimudo en incumprir o acordado do congreso que o defenestrhou, pode abrir ainda máis a fenda no PSdG-PSOE, até o punto de que xa se fala do interese do alcalde coruñés por prescindir do partido se o obrigan a deixar o seu posto no Congreso. O oponente de Touriño en Ourense, Miguel Cortizo, ao que apoiaba Vázquez, mostrase moi crítico coa actual dirección.

Na reunión do comité nacional, Miguel Cortizo afirmou que se estaban a repetir errores do pasado. "Imos mal, imos cara a marxinalidade. Imonos dar unha hóstia criminal nos próximos comicios municipais". O deputado socialista perguntose na súa intervención: "Quen vai creer que hai unha alternativa ao PP se o PSdG-PSOE critica ao BNG? Como podemos atacar ao Bloque, descalificando as suas relacións con CiU e PNV cando até hai seis meses os socialistas gobernábamos en coalición co PNV en Euskadi?". Así e todo, Cortizo deixou claro que despois das eleccións municipais non vai ser el o que lle pase factura a dirección polo seu fracaso, mostrándose disposto a axudar se é que o deixan. ♦

A. EIRÉ

Quen marca a liña no PSdG-PSOE?

Perguntarse hoxe quen marca a liña política no PSdG-PSOE non é algo retórico para dar comezo a un artigo, senón a constatación dunha perplexidade producida polo desvío da dirección socialista. Vexamos. No congreso de Ourense, no que saiu eleixido secretario xeral, Pérez Touriño criticou a política errática do PSdG-PSOE defendendo unha alianza co BNG sen mixiricadas e situando ao PP como inimigo común a bater. Son conceptos que non só están nos textos congresuais, senón nas acudas críticas que lle realizou a Abel Caballero.

Comezada a seguinte pre-campaña electoral, o novo secretario xeral segue a mesma marca que Abel Caballero. Non só nega a posibilidade de alianza co BNG para desbarcar ao PP dos concellos, senón que realiza idénticas críticas aos nacionalistas (indefinición ideolóxica, ser de deireitas por sentarse con CiU e PNV, ser de extrema esquerda por ter a marxistas como militantes...) e, contra toda evidencia, proclama que van ser os vencedores dos próximos comicios municipais.

É precisamente o seu oponente daquelas a secretario xeral, Miguel Cortizo, quen o retrotrae á realidade anunciadolle non só unha debacle que se avecina, senón que lle pon sobre da mesa as causas: "estás repetindo os errores de Abel Caballero".

Atópase incapacitado o PSdG-PSOE para realizar outra política? Segue a ser Francisco Vázquez quen está a marcar as pautas ideolóxicas? Trata Touriño de non rachar en dous o partido e acolle a filosofía dos perdedores no congreso de Ourense? É unha imposición de Madrid que, ao mesmo tempo, designa aos técnicos eleitorais? Sacou algúns consecuencias Touriño das suas viaxes a Barcelona? Como vemos, as perguntas agópanse ainda máis ao rematar. ♦

Beiras dirixindo a Asemblea. Abaixo Feixó e Fernández Oca.

XAN CARBALLO

Fernández Oca eleito presidente e Feixó repite como secretario nacional

Beiras louba o frentismo na clausura da III Asemblea de EN

♦ X.C.

Xosé Manuel Beiras afirmou que o potencial extraordinário do BNG se debe á fórmula frentista. Co cántico á actual formulación organizativa do BNG, desfacia os malentendidos que puideran existir sobre a comeñencia de que a frente nacionalista se convertese nun partido, aparecidos o ano pasado cando a Asemblea Nacional do BNG e, agora, na III Asemblea de Esquerda Nacionalista, partido no que milita. Precisamente estas afirmacións realzounas no discurso que clausurou a asemblea desta formación o 6 de Marzo en Vigo.

O medre que experimentou o nacionalismo galego ao longo destes anos ten, para Xosé Manuel Beiras, as seguintes causas: "o acerto absoluto dos que impulsaron o nacemento do BNG en 1982, os que posteriormente se foron sumando como forzas organizadas e a conciencia social deste país que nos respalda".

Beiras afirmou no discurso de clausura da III Asemblea de Esquerda Nacionalista que o "potencial extraordinário do BNG, ven dado, precisamente, polo acerto da sua fórmula organizativa". Mostrouse convencido, además, de que "ningun dos partidos hoxe integrados no BNG, tería sentido sen estar no Bloque, pero tampouco o BNG tería sentido sen estas organizacións que agrupan ao 50% da militancia".

Ainda así, Beiras explicoulles aos seus compañeiros de EN, que ao BNG lle queda ainda "un imenso camiño por andar", precisando que o final non está na consecución do Governo autonómico, senón na "liberación nacional e social de Galiza". Neste senso, contradicindo ao reelexi-

do secretario nacional, Alberto R. Feixó, afirmou que, por razões de idade, Beiras non pode oír ese dia, pero mostrándose seguro de que os máis novos allí presentes o contemplarian.

O portavoz do BNG referiu ao "ascenso imparábel do BNG, que fai que se lle crucen os cabos tanto a moitos autóctonos como metropolitanos", ten agora unha data para subir un novo chanzo: o 13 de Xuño, no que o BNG "vai combatir con éxito o poder bárbaro que ostentan os populares". Beiras mostrouse seguro de que Camilo Nogueira conseguirá a acta de deputado en Estrasburgo e Lois P. Castrillo será alcalde de Vigo.

Nova executiva

O partido que lidera R. Feixó elexiu unha executiva, en lista aberta, de vinte membros, de entre eles cinco mulleres: Chema Ferreiro, Aurea Francisco, Francisco Manrique, Xosé A. Laxe, Xesús Ledo, Marta López, Tereixa Navaza, Encarna Otero, Manuel Portas, Francisco Quintela, Xoán Ramón, Xan Rodríguez, Alexandre Sánchez, Xaquín Acosta, Xoán Bascuñas, Xosé Choren, Mauro Cid, e Belén Fernández, ademais de Feixó, Oca e Beiras.

O centro dos debates, cos ollos

postos nas vindeiras eleccións, referiu-se no relatorio de política municipal que marca pautas comuns coas xa coñecidas do BNG, pivotando nun trespés programático: exercermos a dignidade, recuperarmos a democracia e conquistarmos o benestar. As ponencias discutidas polos douscentos delegados que asistiron a esta III Asemblea Nacional de EN referianse tamén á política nas institucións estatais e europeas, ademais da análise da situación política e dos medios de comunicación.

Pero foi no relatorio ideolóxico, no que EN se reafirmaba como a forza disposta a agrupar aos socialistas galegos, retomando o vello lema do PSG, onde más se fixo fincapé nos días posteriores ao debate, no que o propio secretario Rodríguez Feixoo emprazou, en resposta a Ismael Rego (PSOE), para chamar á esquerda deste partido que se comprometa con Galiza a integrarse en EN.

No relatorio ideolóxico abónase nas ideas republicanas xa manifestadas desde o momento fundacional, tomando como referencia o modelo sueco como o mais próximo á materialización do socialismo que propón EN, "se é que socialismo é, entre outras cousas, procura realista de políticas aproximativas ao pleno emprego, a redistribución da renda, unha ampla implementación de políticas asistenciais, a planificación económica e a socialización da industria".

Nesta proposta ideolóxica EN autoimpose a obriga de esforzarse en buscar a unidade de acción, mesmo organizativa, das diferentes percepcións do socialismo no seo da frente, co obxectivo de "reforzar a identidade de que o socialismo galego ten como única expresión real a existente dentro do BNG".

Un camión con lixívia de Elnosa emborca en Pontevedra

O pasado Luns nove de Marzo un camión cisterna procedente da factoría de cloro Elnosa, volcou no acceso da avenida a Marin e vertiu vintecinco toneladas de lixívia na estrada. É o segundo accidente destas características en dous anos, feito que sinala a perigosidade da factoría de Elnosa, ainda que a dirección desta compañía tratou en todo momento de eludir calquier responsabilidade. Mientras a Garda Civil culpaba unicamente ao condutor do vehículo, a Asociación pola Defensa da Ria pediu o peche da factoría para evitar males maiores e convocou unha mobilización para o Venres 12. Mália que a lixívia non está considerada mercadoría perigosa, a fabricación do cloro, principal actividad de Elnosa, representa un grave risco para a saude pública en caso de escape, como xa sucedeu no pasado nun par de ocasións, con sendas fugas que provocaron falecimentos entre o persoal da factoría. ♦

A Xunta perde 4.000 millóns da Seguridade Social, denuncia o BNG

Segundo o BNG, a mala xestión da Xunta fixo perder á Galiza 4.000 millóns de pesetas da Seguridade Social por un acordo chegado co Estado para regularizar as débedas mutuas. Os nacionalistas aseguran que unha débeda inicial de Galiza de 811 millóns de pesetas coa Tesourería da Seguridade Social medrou até 4.000 millóns por unha xestión ineficaz. Este dados indican que aos 881 millóns sumáronse 2.289 millóns por recargas de demora e outros 3.990 de aprémio. A débeda sumaria 7.091 millóns, frente ás débedas da Seguridade Social coa Xunta, que eran de 2.459 millóns. Tras o acordo, ambas institucións decidiron que Galiza pagará ao Estado 2.342 millóns. Segundo a Xunta isto é unha condonación de parte da débeda, pero segundo o Bloque permitiu que o adebedamento inicial de 811 millóns medrase e que non se cobrasen os cartos que adebeda o Estado. ♦

O temporal anega varias cidades e vilas do Norte

A Coruña, Ferrol, Cabana, Arteixo, Culleredo, Oleiros, Carballo, Ponteceso e Miño foron algunos dos puntos nos que as intensas choibas caídas o Martes nove de Marzo provocaron anegamentos e crecidas de ríos. Mientras na Coruña ao longo de todo o dia caíron 136 litros de auga por metro cadrado, en Cabo Vilano recollérónse 200. A cidade coruñesa viviu o dia de choiba más copioso do século, superando con moito ás augas caídas en 1948, cando o catorce de Decembro caíron 91,4 litros. Os bombeiros debieron actuar en numerosos puntos, moitos baixos resultaron anegados, os veículos danados e algunas subestacións eléctricas deixaron de prestar suministro polas avarias. ♦

O Congreso insta ao Governo a modificar o tramo Vigo-O Porriño da A-52

Nun prazo non superior a tres anos debe redactarse un proxecto e executar as obras necesarias para mudar o actual trazado da autovía A-52 no tramo Vigo-O Porriño, tras un acordo do Congreso a iniciativa do BNG polo que se insta ao Governo a modificar o trazado a causa da sua perigosidade e ao elevado número de sinistros mortais que se producen. "Dubido que exista en todo o Estado un trazado parecido ao do tramo Vigo-O Porriño. É enormemente perigoso e está na orixe dos accidentes de tráfico que se veñen producindo desde que en 1992 se abriu ao tráfico", expuxo o deputado Guillermo Vázquez. ♦

O BNG comeza a carreira cara ás municipais cunha convención en Compostela

O BNG vai celebrar unha convención eleitoral o vindeiro Sábado 13 de Marzo ás sete da tarde no Pazo de Congresos e Exposiciones de Compostela. É un acto de saída de cara ás eleccións municipais de Xuño, que supón para os nacionalistas un paso adiante cara conquerir o Governo da Xunta no 2001. Participan na convención, presentada por Encarna Otero; Anxo Quintana, alcalde de Allariz, que centra a sua intervención na política municipal, Camilo Nogueira, candidato ás eleccións europeas e Xosé Manuel Beiras, que pechará o encontro. O BNG ten presentadas até este momento 270 candidaturas e espera, antes do 10 de Maio, cubrir todo o mapa electoral. O reto dos nacionalistas está nas cidades, onde os inquéritos auguran bons resultados para o BNG. ♦

Encarna Otero.

OPINIÓN

GOVERNAR

MANUEL MERA

O nacionalismo galego está nunha boa situación para gobernar, desprazando á direita da Xunta de Galiza nas vindeiras Eleccións Autonómicas. Axuda a facer esta suposición tanto o ascenso do BNG como o debilitamento do PSOE e de EU e o feito de que o PP pareza estar esgotado como alternativa. Non convén, en todo caso, confiarse moito, porque a direita xerou durante décadas un tecido organizativo en cidades e vilas, asentado sobre concepcións ideolóxicas nuns casos e prebendas caciñas noutras. A esquerda española, pola súa parte, pode amosar novas figuras que engaiolen ao eleitorado con outro "cámbeo". Tam pouco se pode despreciar o papel que poñan cumprir certos meios de comunicación de masas que, mediante unha información sesgada, acaben por xerar unha mudanza de voto ou (na maioría dos casos) a abstención.

■ XERAR UN NOVO CENÁRIO. A chegada do nacionalismo ao goberno da Xunta e dos concellos é unha necesidade urgente, porque Galiza perde, cada día que pasa, perso fronte a outros países do entorno e aumenta a precariedade e marxinación social. Un goberno nacionalista permitirá poñer en práctica cámbeos que defendan a nosa identidade nacional; pulen pola actividade produtiva e a xeración de emprego; garantran unhas condicións dignas de traballo; aseguren a todos uns servizos públicos básicos e protección social; combatan a discriminación en razón de sexo, raza ou relixión; defendan a natureza; prestren atención ao problema migratorio; fagan realidade a democratización de todas as institucións e dentro dos centros de traballo; etc.

Estas propostas poderían parecerlle reformistas a un observador situado mentalmente na América Latina de hai 30 anos ou na loita antifranquista, e ser tildadas de revolucionarias por sectores minoritarios, economicamente poderosos, preocupados exclusivamente por aumentar o seu nivel de gasto (que non de vida), a costa dunha abundosa precarización laboral e marxinación social. Mais, o que realmente pretenden estas medidas é poñer os alicerces para levar adiante obxectivos de máis envergadura (desde un novo cenárico, no que se xere unha maior conciencia social e nacional), tendo en conta as limitacións da realidade económica e política actual e sempre que contem co arroupe da povoación. Acabar á maioría social, mantendo a cerna nos sectores más desfavorecidos, é o reto deseñado e está reflectido nidiamente no programa económico e social do BNG, e na propia historia do nacionalismo popular.

Ainda hai sectores sociais amplios que non coñecen ben o nacionalismo, que teñen unha visión sesgada e deformada, ao non poder contrastar as novas dos grandes medios de información. Mália estes atracos, que hai que solucionar, o nacionalismo ten hoxe peso en extensos sectores sociais, porque outras opcións fixeron unha má xestión, favoreceron a corrupción ou non defenderon os intereses do país ou do concello. Pero tamén, porque desde o nacionalismo hai unha práctica coerente, unha actitude íntegra e a demostración cotiá de capacidade para xestionar e para criar proxectos socialmente necesarios e eficaces (ai

están os exemplos ben coñecidos de Allariz e Fene ou o labor de oposición en Ponteareas ou a dos deputados nacionalistas nas Cortes do Estado e no Parlamento galego).

■ ORGANIZAR PARA AVANZAR. Levar adiante estas reformas só é posíbel se o nacionalismo conta coa força social organizada suficiente nos sindicatos de operarios, labregos e de estudiantes, nas asociacións de veciños e da cultura. Son fundamentais meios de comunicación de masas, que permitan contratar a información sesgada que dan xornais, emisoras de rádio e tv controladas por grupos económicos autóctonos e foráneos achegados ao españolismo. Compre tamén, acadar o maior número de aliados posibles, tanto no eido sindical, como empresarial e profesional. Tampouco estaríamos ben ubicados para gobernar se a direita ten o poder en Madrid e controla a maioría dos concellos galegos. O nacionalismo estaria entre dous lumes.

Tamén neste contexto fai falla un maior peso organizado na sociedade e non só presenza nas institucións e na rua ao traveso de mobilizacións pontuais (que compre manter). Coido que ninguén pensa que un pequeno grupo de intelectuais e cadros políticos, por máis brillantes que sexan, vai mudar o xeito de actuar dos grupos privilexiados e do españolismo, despois de séculos de colonización. Fai falla chegar a gobernar xerando na sociedade unha grande ilusión polo cámbeo e o desejo de participación (que compre organizar), e iso non se acada con propostas ambíguas ou esquecendo os temas espiñentos. Por exemplo: os que dividen á sociedade en clases sociais. Nestes temas hai que buscar puntos de equilibrio e consenso, que garantan por unha banda o desenvolvimento do país e das empresas, e por outra, unha distribución máis equitativa da riqueza e o traballo.

■ UNHA TAREFA DE TODOS. Todo indica que o nacionalismo vai chegar ao goberno galego en alianza co PSOE, polo que pactará programa e cargos na Xunta de Galiza. Non vai ser unha alianza doada, ainda que o BNG doble en deputados aos socialistas, porque estes teñen máis peso nos medios de información e unha maior presenza entre o empresariado, así como nas Cortes do Estado e alianzas firmes na Unión Europea. Ainda máis, non hai seguridade de que cumplan o pactado e de que a convivencia sexa pacífica. Seguramente haberá unha pelexa de baixa intensidade cotiá por ver quen guia as accións de goberno. Ainda que, tamén pode suceder, que o PSOE prefira deixar que o PP sega a gobernar en minoría ou mesmo apoiar a investidura de un Presidente da direita. Esta é unha posibilidade que non hai que desbotar. Tampouco se pode esquecer que o sindicalismo de ámbito estatal non vai ficar quedo e que vai facer corpo comun co PSOE.

Estamos ante unha tarefa difícil e ilusionante para todo o nacionalismo, non só para o BNG e os seus militantes, despois de anos e anos de percorra. Non chegar a gobernar seria negativo para a nación, xa que se pode perder a oportunidade de frear e invertir a situación actual (na que se esmaga a nosa economía e identidade nacional) e de conquistar un cenárico novo, sobre o que poder construir proxectos más ambiciosos.

Chagar de calquier xeito, podería xerar un recorrido de anos para o nacionalismo. Nun caso e noutro córrense riscos, se non se fan ben as cousas, e un non goberna cando quiere, senón cando o deseja o povo.

Ninguén pode quedar, ainda que queira, á marxe destes acontecimentos, e moi menos xogar a estas alturas a ser a conciencia crítica do nacionalismo político. Por outra banda, en momentos de grande expansión política fan falla cadros, as organizacións sociais poden aportar algúns (coas limitacións necesarias), ou serán outros sectores sociais os que o fagan. Hai que unir esforzos, racionalizando as diferencias e axustando os proxectos, e deseñar a absoluta independencia de cada organización e dos intereses que representa, empre-

gar axeitadamente os medios dos que se dispondrán, humanos e técnicos, que non son todos os necesarios, pero tampoco tan cativos. Compre falar claro ante a sociedade e dialogar con todas as alternativas. Hai que confiar nos homes e mulleres deste país e apoiarse especialmente na mocidade e nos sectores más castigados polo neoliberalismo e a colonización. Coido, asemade, que resulta fundamental que comprendamos que este é un intre no cal o político está no primeiro plano na sociedade e centremos ai os nosos esforzos. Só deseñar xeito poderemos lograr unha democratización real da sociedade (desde as ideas aos centros de traballo) e unha maior participación cidadán das organizacións sociais, que son vitais para consolidar os avances e facer as transformacións necesarias. ♦

RADIOGRAFIA DOS VOTANTES NACIONALISTAS

Os dados dun inquérito realizado hai pouco en Vigo ofrecen unha radiografía da incidencia do nacionalismo nesta cidade que é ademais un barómetro trasplantábel ao resto do país. Segundo este estudo, os votos do BNG provénen un 30,1% dos asalariados, o 21,5% dos estudantes, o 17,8% dos parados, o 12,9% dos autónomos (+empresarios), un 11% de amas de casa e un 6,1% de pensionistas. Asemade, un 80,5% do voto corresponde a menores de 44 anos, mentres que no PP un 66,7% dos sufráxios provén de persoas de máis de 44 anos. As cifras salientan que o nacionalismo é unha forza importante entre os estudantes, os parados e os autónomos, ten un maior peso que outras opcións nos asalariados e pouca incidencia entre as amas de casa e pensionistas; e asemade, que é o proxecto das novas xeracións, de renovación.

■ BREVE ANÁLISE DOS DADOS. Os asalariados e parados representan ao 45% dos votantes en Vigo. O BNG recolle máis do doble de votos entre os estudantes que o PP e PSOE e tantos votos entre os parados como estes dous partidos xuntos. Demuestra así que se trata dunha forza política que atrae a aqueles que necesitan un cambio urgente na sociedade, que lles asegure emprego e menos precarización. Pero, asemade, entre autónomos e empresarios, o BNG obtén o 70% dos votos que suman PP e PSOE xuntos, isto é unha novidade. Amosa que, pouco a pouco, son moitos os autónomos, pro-

fesionais e pequenos empresarios (especialmente de menos de 44 anos) que buscan tamén unha mudanza que os ceiba da gañada do clientelismo e dos favoritismos construídos desde o goberno Fraga. A debilidade do nacionalismo está nos pensionistas e as amas de casa, non por casualidade os sectores sociais máis dependentes. Pero tamén os que menos adicación recibieron por parte do nacionalismo até hoxe.

Como salienta o inquérito, nos últimos anos notase un maior achegamento ao nacionalismo dos pequenos e medianos empresarios, así como de profisionais; un dado positivo, se ben ainda hai unha notable resistencia e oposición desde certos grupos destes segmentos da povoación. Nuns casos, os máis, é por descocimiento e unha análise pouco obxectiva das alternativas do BNG. Noutros, porque poñen as actitudes de clase porriba da sua pertenza a este país (de estatus, reflectidos tanto nos cartos como no idioma), e representan o núcleo duro da colonización e explotación de clase. Se desde o nacionalismo somos capaces de poñer en práctica medidas que garantan o desenvolvimento económico e unha boa xestión dos recursos, unha parte importante destes sectores ainda reácos, pode achegarse definitivamente ao nacionalismo, xa que estes sectores sociais miran normalmente, e exclusivamente, con ollos económicos o contexto político. ♦

PARLAMENTO

Cuiña defendeu a Horacio Gómez das acusacións de infracción urbanística continuada nos obras do seu chalé vigués.

A. PANARO

Cuiña asegura que non hai enfrentamento institucional con Manuel Pérez

As disputas internas do PP vigués centran o debate parlamentario sobre a Lei do Solo

• P. CASTRO

Como non podía ser menos, dado o clima de enrarecimiento político que se vive na cidade, Vigo e as disputas internas do PP centraron o debate parlamentario sobre o cumprimento da Lei do Solo. O conselleiro de Política Territorial, Xosé Cuiña, intentou, sen éxito, referirse exclusivamente ao grao de aplicación da legislación galega, pero as sucesivas intervencións dos grupos da oposición obligárono a dar explicacións a respeito da paralización do PXOU vigués e ao papel que xoga en toda esta polémica o presidente do Celta, Horacio Gómez.

"Non existe un enfrentamento institucional nen partidario co concello de Vigo". Con esta taliante afirmación, trataba Cuiña de convencer aos grupos da oposición de que tras da paralización do Plano Xeral de Ordenación Urbana de Vigo non se agoga nengunha loita de poder no seo do PP. Pola contra, segundo o conselleiro de Política Territorial esa paralización débese exclusivamente a que o PXOU incumbia a Lei do Solo. Ademais, Cuiña engadía que só afecta a algunas das actuacións previstas no devandito plano.

Sen embargo, as explicacións do conselleiro semellaron insuficientes para convencer á oposición, así que desde as filas socialistas, o deputado Ismael Rego arremeteu contra o responsável popular acusándoo de "failla de respeito á autonomía municipal", de ter en conta os intereses dos empresarios e de es-

quecer os direitos dos cidadáns.

Diante destas afirmacións, Cuiña saiu do paso devolvéndolle o golpe ao parlamentario socialista coa mesma arma, o PXOU aprobado no ano 1991 polo PSOE, cando governaba na cidade. O titular de Política Territorial lembró que daquela houbera que anular o plano de ordenación urbana porque favorecía "pelotazos urbanísticos". En diante o pleno converteuse nunha guerra cruzada de acusacións entre as políticas de ordenamento deseñadas e aplicadas polos governos municipais socialista e popular.

Se Rego falaba de caos urbanístico e de "política lamentábel", Cuiña mentaba a parcela de Pizarro, que tería xerado unha plusvalía de 4.000 millóns de terceiro posto en marcha o PXOU proposto polos socialistas, no que estaba prevista esta unidade urbanística. De contado Rego respondía acusando ao conselleiro de "querer ser delegado de urbanismo do concello de Vigo através dun terceiro".

Horacio Gómez

E ese terceiro ao que se refería o deputado socialista non é outro que o actual presidente do Celta, Horacio Gómez. Sobre o seu papel nesta complicada polémica, o representante do PSdG-PSOE señalaba a Cuiña como un "especulador" por tratar de retrasar a aplicación do plano urbanístico de Vigo para legalizalo logo das eleccións e favorecer os intereses do que podería ser responsable de urbanismo no concello. A vivenda de Alcabre do presidente

do Celta ven sendo obxecto de controvertida polas irregularidades urbanísticas que se lle imputan, cun expediente aberto polo propio concello.

Pero non é o seu o único caso de incumprimento da normativa urbanística. O pasado Domingo, o presidente da Xunta e o conselleiro amosaban o seu respaldo á candidatura de Xan Corral e ao segundo na lista, Horacio Gómez, cun xantar nun dos chalés da recentemente construída urbanización de Canido.

Mália o interese amosado por Cuiña por preservar a legalidade da Lei do Solo e das normativas municipais viguesas, o conselleiro esqueceu comprobar a situación na que se atopaba a vivenda na que se celebrou a reunión. Agora sabese que carece de licencia de ocupación, porque ainda non están rematadas por completo as obras.

Rego tamén aproveitou a ocasión para acusar a Cuiña de negociar o PXOU cos promotores urbanísticos da cidade para favorecer os seus intereses, na reunión mantida cos empresarios do sector o pasado Venerdì 5 de Marzo. Ao conselleiro esta acusación servíulle para lembrar

Salomé Álvarez, no medio, veu rexeitada a sua iniciativa a prol dunha maior protección contra o maltrato das mulleres. A. PANARO

aos socialistas que esta reunión sentaba mal en Vigo, pero que, pola contra, ningún protestara cando mantivo un encontro semellante cos empresarios da Coruña mentres se negociaba o PXOU desta cidade. Cuiña mesmo aproveitou para alabar a attitude dialogante do alcalde socialista, Paco Vázquez.

Xosé Cuiña comparecia no pleno para explicar o grao de cumprimento da Lei do Solo a petición do grupo parlamentario do BNG. Os nacionalistas querían debatir o modelo de planificación do PP e advertir da necesidade de vertebrar o territorio cun modelo más equilibrado que atenderá ás necesidades de todo o país. O debate derivou inevitavelmente cara Vigo e a sua problemática específica nun intento dos socialistas por desvirtuar o papel do PP na cidade e as graves repercusiones das suas trifulcas internas. Pero os trapos suxos sacados por uns e outros acabaron por salferir tanto ao PSOE como ao PP.♦

Fagocitando

ao PSOE

O deputado socialista, Ismael Rego, tratou, ao longo da súa intervención, de desacreditar ao PP por aplicar políticas interesadas e ter paralizado o plano dunha cidade como a de Vigo polas desavenencias internas do partido. Pero Cuiña, nun alarde de habilidade política, foi directamente ao pontos flacos do PSOE galego: a recente desfeita electoral. "Non é casualidade a situación política na que se atopan como partido", contestó. "Por iso, os tenen que fagocitar dun lado ou de outro, por falla de credibilidade, pola sua hipocrisia", engadiu o conselleiro. Ao final do debate, os socialistas saíron tan mal parados como o PP.♦

Organismos consultivos decorativos

O Consello Económico e Social (CES) é un organismo consultivo. Pero nos últimos tempos ficou convertido nun organismo decorativo dado o escaso uso que se lle da ás suas facultades. O deputado nacionalista, Xesús Vega, falaba de "incumprimento flagrante da lei" e acusaba ao PP de aplicar o rodillo da maioria absoluta e de "deslegitimar todas as instituciones de control", incluído o parlamento, no que Fraga non comparece desde a súa investidura como Presidente. Xaime Pita, que se estreaba como conselleiro de Presidencia contestaba: "Se nós incumprimos en algo o regulamento desta cámara, eu marcho". Estará recollendo as suas cousas?♦

Facer as leis en Madrid

Cada 10 días morre unha muller por maos tratos. Galiza ocupa o terceiro lugar en número de mortes por esta causa, pese que segundo as aproximacións más optimistas, considérase que só se denuncian un 10% das agresións. A deputada do BNG, Salomé Álvarez, levaba a debate a proposta de reformar o Código Penal e a Lei de Enxuamento criminal para adoptar medidas que paliaran esta situación. O deputado popular, Mauro Varela, acreditou ponto por punto na diagnóstico da parlamentaria nacionalista, estivo dacoado coa necesidade de adoptar medidas e de modificar a legislación, pero deixou ben claro que a Lei xa a están facendo en Madrid. "Así se lle dá vida propia ao Parlamento galego...", contestaba a parlamentaria do BNG.♦

O Domingo 14 celebrarase unha nova manifestación

Un estudo da Universidade de Vigo confirma que o encoro do Úmia poderia derrubar-se sobre Caldas

• P.B.

A posibilidade de que o encoro do Úmia poda derrubar-se e provocar unha avalancha de auga e pedras sobre a vila de Caldas vólvese pór de manifesto no estudo técnico que elaborou o enxeñeiro de Minas da Universidade de Vigo, Henrique Orche. O informe, encargado polo alcalde de Cangas a instancias da Coordenadora Antienchor, confirma as graves deficiencias do anteproyecto de presa que, no mes de Decembro, denunciou o enxeñeiro Xúlio Martín. O Domingo 14, ás seis da tarde, os veciños de Caldas, Cuntis e Moaña teñen convocada unha nova mobilización para mostrar a sua oposición ás obras.

Henrique Orche confirma que o estudo xeolóxico é de 1973 e que se incorporou, sen modificacions, ao anteproyecto pésie a que o tipo de presa que se pretendía construir nos setenta era totalmente diferente a que se deseñou agora. Neste sentido os problemas que detecta constatan, con máis dados técnicos, as irregularidades que puxo de manifesto hai dous meses Xúlio Martín.

O informe realizouse a instancias do alcalde de Caldas e confirma un anterior doutro enxeñeiro da mesma universidade. Na imaxe, manifestación contra o encoro.

A respeito do vaso do encoro, Orche bota en falta un estudo da fraturación que permita coñecer a presenza das fallas e a realización de probas hidrológicas para localizar as posíbeis fugas. O principal problema segue a detectarse no outarelo conformado con terreo descompuesto e permeábel que, nunha crista, separa o encoro do curso baixo do río. Segundo Orche é a gran preocupación "pola incidé-

cia que poida ter non só desde o punto de vista da perda de auga, senón da seguridade de persoas e instalacións". Tamén indica que a auga, con características ligeiramente ácidas, pode incrementar a permeabilidade" co que "o efecto acentuaríase co paso do tempo". As paredes tamén poderían debilitarse con ocasións vaciados súbitos que "a longo prazo irían minando a sua resistencia e conse-

cuientemente a parede esquerda do vaso".

Para este enxeñeiro compre pensar na posibilidade de que o efecto combinado de todas estas accións, "co tempo e baixo un cúmulo de circunstancias adversas pero que estatísticamente son posíbeis" provoque un desmoronamento. A respecto do estudo xeotécnico, entre outras conclusiones, Orche recolle que "non apresenta a calidade e detalles mínimos exigibles para constituir a base dun anteproyecto de presa". No referente ao estudo xeotécnico confirma que non existe, sinalando que o que anteproyecto recolle como tal proporciona nula información e "é indigno de figurar en calquier proxecto técnico".

Perguntas á Xunta

Unha vez coñecido o informe, o BNG apresentou unha iniciativa no Parlamento, na que se pregunta ao Executivo se ten previsto paralizar as obras, cales son as razóns de non telo feito até o de agora e porque dá por bons estudos realizados hai 28 anos. A formación nacionalista tamén quer que a Xunta aclare se o proxecto de execución contén estudos xeolóxicos e xe-

técnicos diferentes aos do anteproyecto e si é así onde están, que empresa os realizou e se os contratou o Executivo, con cárgo a que orzamento.

Por outra banda, despois de atopar "graves irregularidades" no estudo de impacto ambiental da presa, unha Comisión do Parlamento Europeo trámite desde o mes de Agosto unha denuncia da Coordenadora Antienchor na que se puña de manifesto que fora copiado dun que se realizou na localidade andaluza de Puebla de Guzmán. No mesmo sentido e nas mesmas datas, o Valedor do Povo, Xosé de Cora, recomendaba que Augas de Galiza corrixera os erros deste informe.

Asimismo, o 23 de Marzo os membros do Tribunal Superior de Xustiza de Galiza reúnense para votar a sentenza a respeito dos dous recursos contencioso-administrativos apresentados en Agosto pola Coordenadora para que se decrete a suspensión cautelar das obras. Neste momento tamén se desenvolve o xuizo pola querela criminal por prevaricación apresentada contra vários directivos de Augas de Galiza. ♦

VIEJA TROVA SANTIAGUERA

XIRA *la Marigüela*

MARZO 1999

PONTEVEDRA		
DÍA 15	Palacio de Congresos	21:00 horas
A CORUÑA		
DÍA 16	Teatro Rosalía Castro	21:30 horas
VIGO		
DÍA 17	Sala Nova Olímpia	21:30 horas
SANTIAGO		
DÍA 18	Palacio de Congresos	21:00 horas
LUGO		
DÍA 19	Auditorio Gustavo Freire	21:00 horas

NOVO DISCO
la Marigüela
Á VENDA EN CD E CASSETTE

FUNDACIÓN CAIXA GALICIA

Fundación Caixa Galicia: 902-43 44 43

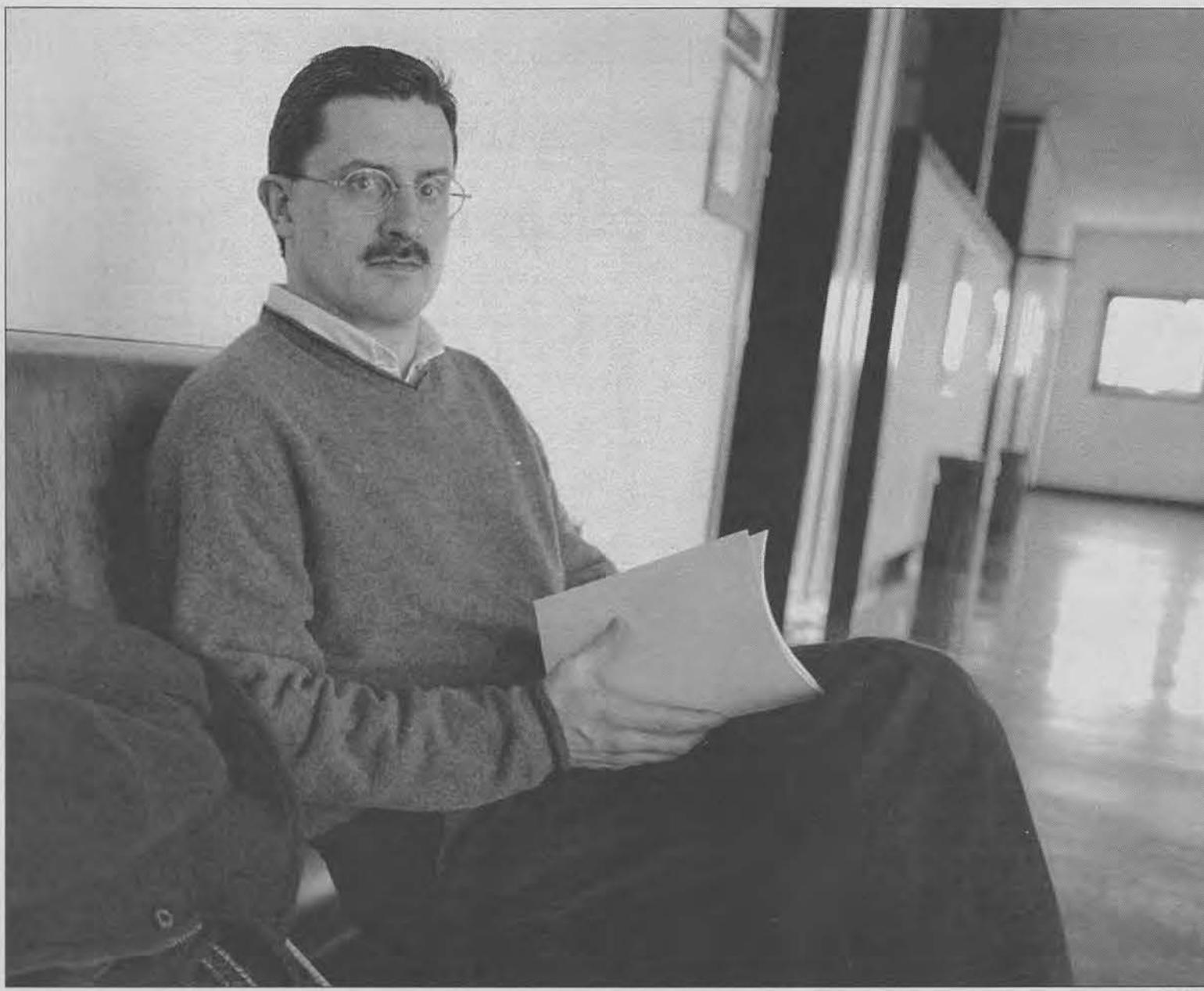

Habilidades

Hainos que levan desde a preautonomía sen cumplir o horario vixente na administración e ningún procedeu a descontarlle as horas de retraso acumuladas mensualmente. Hai os que sempre saen beneficiados cun posto de asesor lingüístico ou de especialista do impacto da cultura afrocubana no camiño Xacobeo entre Triacastela e Betote de Abaixo sen que sufra desgaste a fama conquistada de intelectual progresista e poeta proletario. Hai quenes enchen a boca con democracia ao mesmo tempo que se negan a montar mesas eleitorais e impiden a presentación de candidaturas non controladas convenientemente polo aparato. Hainos defensores a ultranza da lei do silencio coa única excepción deles mesmos aos que se lle permite sentir pública doctrina sen pasar antes polos organismos porque ¡pobres inocentes! a eles sempre os presionan os xornalistas. Hai quien en trinta anos de servizo nunca colleu unha baixa, nem lle abriron expediente, nem deron queixa do seu traballo sen que neste mesmo período laboral conste en parte algunha a que se adicaba o imperfecto e que beneficios emanaron de tanto esforzo e dedicación. Hai radicais de disco-tasca comprometidos co voto interno para controlar movimentos sociais, frontes e organizacións de masas aos que nen se lle mira o pelo cando se trata de dar a cara nunha lista de veciños do barrio ou nas sinaturas de denuncia de clientelismo na administración. Hai inimigos declarados das redes caciquís, empeñados en pagar con favores as adhesións inquebrantábeis e perseguir sen reparo aos discrepantes coa opinión oficial. Hainos coa capacidade de falar durante horas sen dizer nada e concluir ao final que xa está ben de tanto diálogo e chega o momento de ditar excomunións en nome da unidade da doctrina e o interese nacional para continuar co turno de palabra e o discurso de pluralismo e apertura ao concxunto da sociedade.

Algunha destas facultades vai ser moi necesaria cando o nacionalismo chegue ao poder. Será convinte reproducillas entre a oposición co fin de que tarden tantos anos en voltar como os que levaron a gobernar. ♦

Algunha destas facultades vai ser moi necesaria cando o nacionalismo chegue ao poder. Será convinte reproducillas entre a oposición co fin de que tarden tantos anos en voltar como os que levaron a gobernar. ♦

A. PANARO

Daniel Soutullo

'A clonación masiva de seres humanos pertence ao ámbito da ciéncia-ficción'

• PAULA CASTRO

Desde que o home é un ser cultural, unha das suas principais obsesións foi a de coñecer os enigmas da vida e da morte. Cos avances tecnolóxicos e as melloras sanitárias, conseguiu retrasar a chegada da morte. Canto á vida, o que antes pertencia ao terreo da ciéncia ficción, hoxendía fixose realidade. Pódense concebir

Que tipos de clonación existen?

Basicamente dous. O primeiro consiste en separar e cultivar as células que forman un embrión. Como esas células nas primeiras fases de vida teñen capacidade para xerar un ser completo, ao cultivarse dan lugar a xemelgos idénticos, tantes como células embrionárias separáramos. Tense aplicado a animais e poderíase facer con humanos, asociado á fecundación *in vitro*. Normalmente implantanse tres embrións e se conseguimos un, apartir dese poderíamos xerar os que nos faltan. De medrar varios teríamos xemelgos monocigóticos. Non ten excesivos problemas éticos, pero aquí non está legalizado. Como tal non o está en negunha parte, pero en outros países non hai proibicións explícitas. O outro método, empregado para a ovella Dolly, chámase de transferencia nuclear. Tómase un óvulo sen fecundar, extráeselle o núcleo cunha pipeta microscópica por aspiración, logo tómase células do ser que se vaia clonar, fusiónanse mediante unhas pequenas descargas eléctricas, comeza a desenvolverse o embrión e cando medra xa se pode implantar no útero.

Que utilidades ten este método alén da clonación de seres completos?

Tendo un embrión da célula clonada, para obter un ser completo, precisas implantalo nun útero. Se non o implantas e mantés o cultivo, as células desenvólvense e comezan a diferenciarse e dar os distintos tecidos, nervioso, muscular, etc. Unha vez se van especializando, sepáranse e seguénse cultivando. Dai pódese obter unha cantidade grande do tecido que se queira. Entre as posibles utilidades estaria a de un transplante. A pel é un dos tecidos que máis rexitamento provoca e normalmente o que se fai é un autotransplante. Pero se temos un caso de quemaduras moi extensas, non hai pel dabondo que quitar e, polo tanto, habería que buscar un doador compatible, moito más difícil que nas doazóns de médula ósea. Se se clonaran células dese individuo, poderíanse transplantar sen nengun rexitamento porque é pel propia. Tamén se podería cultivar para obter médula ósea para un transplante, en caso de leucemia, ou calquer outro tecido que fora transplantábel.

embrións en cubetas e mesmo clonar un ser humano apartir dunha única célula viva. O biólogo Daniel Soutullo, que participou no Seminário de Tecnología Xenética organizado por ADEGA e o SLG, pongoaliza o debate que se está a producir na sociedade entre os límites éticos e a aceleración da investigación científica.

Sen embargo, o acceso á tecnología xenética é moi restritivo.

Actualmente á fecundación *in vitro* só se pode acceder nunha clínica privada e o tratamento ronda o millón de pesetas. Non se pode considerar do mesmo xeito a cirurxia estética que o desejo dunha muller a ter fillos. Con respecto aos tecidos, polo de agora é moi caro e só caben duas alternativas: que estiveremos nunha sociedade más igualitaria ou que, na vez de clonar células de todo o mundo, se clonaran de unhas poucas persoas e logo se trataran eses tecidos para reducir o rexitamento.

Como se regulamentan as prácticas de clonación ou manipulación xenética en seres humanos?

No Estado español é onde máis avanzado está o debate xurídico e, xa no ano 1988, aprobouse a Lei de Técnicas de Fecundación Asistida, que regula a fecundación *in vitro* e moitas aplicacións derivadas, como o uso de embrións para experimentación e mesmo a clonación. Na actualidade, a lei está un tanto sobre-

sada polos feitos e requeriría amanos. O límite que marca para a conxelación de embrións é de cinco anos e xa hai moitos países que o ampliaron a dez porque se mantén e poden dar lugar a un embarazo perfeitamente viábel. Tampouco di que facer con embrións que pasaron o prazo legal porque, por unha banda, non se pueden empregar polo risco que existe de que se produza unha malformación, pero, pola outra, non permite que se destruan. Recén acaba de sair un dictame no que se propón ampliar o prazo a dez anos e pasado ese tempo, destruir os embrións ou empregalos para investigación. Tampouco se permite conxelar óvulos, só espermatozoides ou embrións, pero agora sabese que se pode facer. En canto á manipulación de embrións e seres adultos non se permite, porque implicaría seleccionar o sexo, e está proibido.

Ainda así, que posibilidades existen de que, ao igual que se investiga para conseguir unha super-vaca, se trate de conseguir un super-home?

Imaxinemos que temos un modelo de home. diámamos un cién-

tífico célebre como Einstein, e que conservamos células vivas del. Precisariamos unha grande cantidade de óvulos doados por mulleres. No caso de Dolly, de 287 obtívose un, polo que para facer unha clonación masiva precisariamos varios miles. Imaxinemos que deses miles conseguimos 150 embrións e logo outras tantas mulleres que se prestasen a clonar un individuo que non ten nada que ver con elas e que despois non quedaria baixo a sua tutela. Só sería concebíbel nunha sociedade tan absolutamente totalitaria que utilizase os seres humanos como escravos, por iso coido que pertence ao ámbito da ciéncia ficción.

Tamén se abriu debate sobre a posibilidade de que unha muller que non poida ter fillos desexe clonarse.

Tomemos o exemplo de unha muller que é estéril. Apresentaránsele varias posibilidades, adoptar un neno ou a fecundación *in vitro*, en algunos casos, mesmo con doazón de óvulo. Pero imaxinemos que a muller quere ter un fillo bioloxicamente seu. Esa muller pódese facer a seguinte pregunta: se está permitido que outra muller doe un óvulo, por qué non me vou poder doar unha célula propia e clonarme. Esa muller pariría unha filla que ao tempo é a sua xemelga. Penso que o problema dessa alternativa é que a quien se dana é ao novo ser clonado, porque a persoa que nace sabe que é idéntica á súa nai o que inevitavelmente vai condicionar o seu desenvolvemento como persoa. Por iso, aínda que supoña un límite para a nai, debe existir en aras de que as persoas sexan más libres.

Sendo a lexislación restritiva, séguese investindo na investigación sobre clonación. Calles son os beneficios?

Unha parte moi importante da investigación está financiada con fondos privados. É óbvio que as grandes corporacións farmacéuticas non o fan con fins altruistas. PPL Therapeutic, a empresa de biotecnología que finanziou o da ovella Dolly, patentou o descubrimiento e as suas accións subiron de forma espectacular. Moitas empresas pequenas de tecnología xenética que nos anos 80 se lanzaron ao mercado, logo pecharon porque non conseguiron os rendimentos desexados nun pequeno período de tempo. Pero as grandes corporacións poden aguantar xogando coas expectativas até que obteñen resultados. Búscanse, sobretodo, as aplicacións en animais e, no caso de seres humanos, case todas están relacionadas coa mellora das técnicas de fecundación *in vitro*, que tamén é un grande negocio. Un dos produtos que se fabrican en enxeñería xenética é a hormona do crecemento humano. A pouca cantidade que se podía obter antes, sobretodo de cadáveres, empregábbase para tratamentos graves. Agora fabricase en cantidades industriais, cóllese o xen da hormona do crecemento, métese nunha bactéria, multiplícase, produce a hormona, purifícase e comercialízase. O problema xorde cando tamén se especula cos medicamentos. Polo feito de haber unha finalidade económica non temos que pensar que é necesariamente mao, pero o problema xorde canda se está a especular con medicamentos ▲

SANIDADE

As gripes poñen de manifesto o atasco mentres se benefician as clínicas privadas

A Xunta non construe un novo hospital en Lugo mália que o Xeral-Calde está sempre colapsado

Mália as repetidas promesas de construcción dun novo hospital en Lugo, coa sua política de dotar de cartos os estudos para levar adiante a edificación, a Xunta non fai máis que adiar esta medida, denunciou a CIG, que considera urgente levar a cabo este centro hospitalario ante a situación de permanente colapso ao que se ve sometido o Complexo Xeral-Calde-Provincial.

Pésie a que o repuntar das patologías respiratorias é o que fai patente o colapso do Complexo Hospitalario Xeral-Calde-Provincial, en realidade é permanente a ocupación destes centros porriba do cen porcen da sua capacidade. Esta circunstancia, denunciada polos sindicatos e reconhecida pola administración, vai en detrimento da calidad asistencial e beneficia, colateralmente, ás clínicas privadas instaladas na cidade.

Ante a evidencia dunha situación de saturación, a Consellería de Sanidade reconeceu a necesidade de dotar a Lugo cun novo centro hospitalario, pero a sua construcción non dá comezado. Se ben en 1998 a Lei de Orzamentos de Galiza destinou unha partida de cen millóns de pesetas para estudos previos e en 1999 outros douscentos, a federación de saúde da CIG considera que iso representa unha práctica dilatoria. O concello, adiando a entrega de terreos –como lle corresponde–, tamén

A saturación nalguns servizos fai que algúns pacientes estexan ingresados en seccións que non lles corresponde.

A.N.T.

estaría a influir no retraso. Até o momento o Goberno municipal barallou tres posibles ubicacións: San Cibrán, Calde ou San Fiz, ainda que ultimamente desbotou as duas primeiras opcións e decantouse pola última delas pola súa proximidade á ci-

dade. Sobre este aspecto, xa houbo críticas debido aos posibles intereses urbanísticos que se moverían na operación.

Insuficientes reformas

En calquer caso, Xosé Váz-

quez, da CIG-Saúde, denunciou que "o Complexo está permanentemente atascado, moitas veces cunha ocupación superior ao 100%; constantemente hai terceiras camas nas habitacións, as sucesivas reformas e ampliacións non dan

cuberto as necesidades e cuando hai problemas coas patologías respiratorias como as gripes, o colapso é absoluto".

A estos males, o Complexo, que ten unhas setecentas camas, suma o problema da dispersión en tres centros e a presenza de doentes en seccións que non lles corresponde pola saturación das que tiñan que acollelos.

Ante este panorama, as clínicas privadas son as que se están a beneficiar, nomeadamente Polusa e A Nosa Señora dos Ollos Grandes. Ambas tienen concertos de camas co Servizo Galego de Saúde. A maiores, Polusa fai tacs para a sanidade pública e A Nosa Señora dos Ollos Grandes tacs e resonancias magnéticas. A CIG pediu control na xestión de camas destes centros, para evitar que os recursos públicos marchen destinados á privada.

Sobre esta cuestión tamén salto á opinión pública a implicaciónalguns profisionais do Complexo coas clínicas de pago. Un exemplo representativo Félix Aruja, quen é director e accionista de Polusa e ao tempo desenvolve labores de xefe de Sección de Ciruxia Xeral na medicina pública. Para a CIG esta é unha contradición que pode beneficiar a Polusa, por iso Xosé Vázquez lembrou que "non ten sentido que un centro público contrate profisionais da competencia".♦

ENSINO

A CIG recorrerá a decisión do Goberno central de deixar en mans dos bispos emprego público

Os profesores de relixión asimilados aos interinos sen concurso público

Un convénio sobre o réxime económico e laboral dos profesores de relixión, asinado entre o Estado e a xerarquia católica, permitiu a sua asimilación aos mestres interinos sen introducir un criterio obxectivo de acceso a estes postos de emprego público. Ante a vulneración dos direitos dos traballadores, a federación de ensino da CIG vai recorrer aos tribunais.

O "Convénio sobre o réxime económico e laboral dos profesores de relixión católica" foi asinado o pasado 26 de Febreiro polos ministros Margarita Mariscal de Gante e Mariano Raxoi e polo daquelas presidente da Conferencia Episcopal, Elías Yanes. Nel contémpase para este colectivo a alta na Seguridade Social, un contrato laboral temporal mentres

dure o curso e a equiparación económica aos funcionarios interinos, todo a cargo do Estado. Neste acordo, realizado ao abeiro da Lei de Acompañamento dos Orzamentos Xerais do Estado de 1999, levouse a cabo á marxe dos sindicatos e da Mesa Sectorial do Ministerio de Educación e Ciencia. A única información ás centrais, en todo caso non exaustiva, realizouse no pasado Novembro. De mesmo xeito, o acordo conta co rexitamento unánime dos sindicatos de clase do sector.

Na opinión de Bráulio Amaro, secretario xeral da CIG-Ensino, aos profesores de relixión ser nomeados polos correspondentes bispedos, concúlcanse as regras democráticas de igualdade, mérito e capacidade para

o acceso á función pública. A central nacionalista pronuncia-se contra as clases de relixión nos centros de ensino do Estado polo que iso ten de rachar co principio de laicidade da escola pública, pero en calquier caso, exige a revisión do Concordato coa Santa Sede para suprimir a vía de contratación directa destes mestres por parte dos bispedos. Por todo isto, o sindicato anunciou que recorrerá diante dos tribunais de xustiza para anular este procedimento de acceso á función pública.

Adiado na Galiza

Porén, a nova situación dos profesores de relixión ainda non se fixo estensiva á Galiza, por tanto non foron transferidos os cartos para a Xunta pa-

gar ao colectivo. Así, a Consellería de Educación e o Ministerio mantén unha disputa que de momento chegou aos tribunais contencioso-administrativos. A maiores, o recurso pola via social está en fase de tramitación. De todos xeitos, a Xunta non discrepa do fundo do acordo coa Conferencia Episcopal, só atopa diferencias a respecto do seu financiamiento. A CIG, pola contra, apresenta unha discrepancia radical.

Se no Estado o colectivo destes profesores está formado por catroce mil persoas, na Galiza rondan as mil, tendo en conta que hai 562 centros integrals de Ensino Primario e 252 de Secundario e que nalguns colexios, polo número de unidades que teñen, hai máis de un mestre de relixión.

Inicialmente o colectivo estaba dividido en dous grupos. O primeiro deles, minoritario, estaba constituído polos profesores de secundaria, que eran nomeados polos bispedos en función do Concordato, e que recibían o seu salário a conta dos Orzamentos de Galiza, Seguridade Social incluída. O segundo grupo, maioritario, estaba integrado polos mestres de Primaria, a quen o bispedo pagaba directamente, despois de recibir do Estado unha partida para facer frente a estes gastos. Estes tamén estaban designados polo bispedo. Várias sentencias prévias defendían o direito destes profesores a ter Seguridade Social e ao recoñecemento da relación laboral co bispedo. Con este paso refrendado por Mariscal e Raxoi, evítanse á Igrexa cargas laborais.♦

COMARCAS

O das Nogais, ademais de conceder axudas clientelarmente, beneficiouse da maior subvención

Os alcaldes dos Ancares repártesen os cartos do Plano Leader

• PAULA BERGANTÍNOS

Vai para nove anos que os Ancares son beneficiarios do *Plano Leader* que concede a Unión Europea para desenvolvemento da economía rural. A sua xestión está en mans da asociación *Desenrolo Os Ancares* (DOA), que desde a sua fundación controlan os alcaldes socialistas das Nogais, Pedrafita e o Cebreiro. Isto provocou que, segundo denúncian parte dos socios, o plano estea a ser utilizado de forma clientelar e se desenvolvera neste tempo irregularmente. "É significativo, por exemplo, que concelleas do PSOE teñan concedidas duas e tres subvencións cada un", sinalan.

A asociación *Desenrolo Os Ancares* (DOA) constituiuse en 1991 con 26 entidades económicas, sociais e culturais da zona e os concellos das Nogais (PSOE), Pedrafita (PSOE) e Cervantes, daquela de *Coalición Galega* e na actualidade tamén no PSOE. Pero unha vez concedida a subvención da UE, 404 millóns de pesetas, os gobiernos municipais "pactaron a directiva, deixaron de convocar a todos os membros ás assembleas e empezaron a utilizar o plano como un instrumento clientelar", explica Xosé Espín, unha das persoas que denunciou as irregularidades ante Fiscalía da Audiencia Provincial de Lugo.

"Na mesma liña negouselle a entrada a novos grupos ou entidades, como é o caso do *Sindicato Labrego Galego*, namentres se permitía que participaran outras asociacións ficticias criadas desde o próprio concello das Nogais", engade Espín que pon o exemplo da asociación *O Bulir*, constituída por tres empregrados do propio concello e da DOA. Rematado o plano e concedido *Leader II*, 1150 millóns de pesetas, entran a ser beneficiarios tamén os concellos de Návia de Suarna (PP) e Beceireá (PP), atraves dun convénio de colaboración.

Previamente, en Maio de 1994, déranse a coñecer os proxectos realizados coa axuda do Plano *Leader I*, pero parte deles, a dia de hoxe e segundo sinalan os denunciantes, ainda seguen sen facer. "Pode haber malversación de fondos públicos dado que vemos que hai obras que non se realizaron pesie a aparecer declaradas como feitas –sinalan. Observamos asimesmo que os máis favorecidos nas subvencións concedidas son cargos políticos ou persoas afins aos tres alcades, polo que deducimos que gozaban de favor o información privilexiada. É significativo que os concelleas do PSOE de As Nogais teñen duas e tres subvencións cada un".

As persoas que puxeron os feitos en coñecimento da Fiscalía de Lugo, fan fincapé no papel que desempeña o alcalde socialista das Nogais e tamén presidente da DOA, Xosé Lois Coedo Novo. É o beneficiario da maior

Vertedoiro ilegal situado a carón da casa de turismo rural do alcalde das Nogais. Esta edificación, arriba na foto, recibiu a subvención máis cuantiosa. A axuda era para reabilitar unha casa vella pero foi derrubada e construída unha nova.

A.N.T.

axuda concedida neste plano, supostamente para a adecuación interior e a ampliación parcial dunha vivenda destinada a turismo rural. A obra presupostouse en 75 millóns, dos que se subvencionaron o 50 por cento. "Tirou a casa vella e levantou unha nova no mesmo solar. Sen embargo, o arquitecto técnico contratado por DOA, antes aparellador do Concello, no seu informe sinala que a edificación revela unha antigüidade superior aos 100 anos", comenta Gonzalo Loizaga, outro dos denunciantes. Por outra banda a Comisión de Seguimiento que concede as axudas está formada polos cinco alcaldes que son os que asinan os proxectos, agás neste caso, no que tan só asina o próprio Coedo.

"Tamén xustifican 150 millóns en medio ambiente, cando Pedrafita é o único concello que fai recollida de lixo nas parroquias, cando non existen depuradoras e os verquidos deitanse directamente no río", comenta Espín. Neste sentido lembra que o alcalde das Nogais ven de receber un premio de protección do medio ambiente tendo un verquedoiro ilegal a menos de cincuenta metros da sua casa.

Entre as irregularidades tamén destacan que no ano 1993 o concello de Cervantes recibiu un anticipo de 1.480.000 pesetas para o Museu Enografico, pero a obra incluse no listado de non realizadas e estes cartos non figuraron devolto. "Curiosamente o seu alcalde, que inicialmente era de *Coalición Galega*, agora está no PSOE". Outras das denúncias é

que o xerente foi contratado de forma irregular. "Dadas as relevantes competencias que ten este posto, contrataron a Serafin Fernández, secretario de organización do PSOE de Lugo nestas datas, sen que constara oferta pública de emprego", explican.

Estas persoas demandan que o *Leader* sexa xestionado con transparencia e criterios mínimamente democráticos e non de xeito clientelar. Tamén sinalan que botan en falta axudas para a reabilitación do patrimonio. "Non investiron nada, por exemplo, nos castelos de Doncos e Torres ou na igrexa pre-románica de San Andrés, monumentos emblemáticos todos eles –comentan. Tampouco concederon axudas para conservar os hórreos típicos da comarca que están reabilitando os seus propietarios sen subvencións".

Dietas e desprazamentos

A respecto dos gastos, no libro de diario figuran, sen explicar, unha serie pagos con tarxeta VISA de cantidades que ascendan, por exemplo, até ás 546.000 pesetas. Asimesmo nos anos 1993 e 1994 pagáronsele a Coedo como presidente da DOA, por dietas e desprazamentos, cantidades que van das 100.000 até ás 150.000 pesetas mensuais, incluso con dobles pagos no mesmo dia. Polo mesmo conceito e no mesmo período figuraron pagamentos similares a esta persoa, pero desta volta en calidade de alcalde. "Nesta faceta de rexidor –explica– cobra a 45 pesetas o quilómetro, sen aportar

nengun dado na contabilidade municipal sobre motivos das viaxes, lugares onde vai ou xanta. Os membros da Comisión de Seguimiento tamén cobran por asistir ás reunións, dándose a situación de cobrar duas veces na mesma mañá".

En total, nestes dous anos que analisaron os denunciantes, Coedo percibiu por dietas e desprazamentos como alcalde 4.612.000 pesetas e como presidente 3.212.000. No mesmo período percibiu en conceito de gastos de representación 3.480.000 pesetas, que el mesmo reconceu en pleno da corporación que non declaraba a Facenda pesie a representar unha cantidade mensual fixa de 145.000 pesetas. No libro diario aparece tamén unha viaxe ao Uruguai, cun gasto de 129.176 pesetas, sen indicar quen a fixo. Tampouco nas actas da DOA queda reflexada a viaxe, nem os motivos da mesma.

Os membros da Comisión de Seguimiento tamén poderían estar a cobrar direitos de autor pola edición de duas publicacións sobre a comarca editadas con fondos do *Leader* e nas que figuram como autor Coedo, como coautores os outros catro edis e como coordinador o xerente.

Ademais de non ser convocados ás assembleas todos membros da DOA, en Decembro de 1993 renóvase a directiva e reformáronse os Estatutos para que este organismo sexa eleito cada catro anos e non cada dous. A acta desta suposta xuntanza, non recolle os socios que asistiron e só aparece asinada polo presidente, alcalde das Nogais, e o secretario. No Libro de Actas tamén pode observarse que non se respeitan as assembleas que exige a legislación e que os asistentes ás xuntas non se recollen nas actas desde hai seis anos.♦

Máis represión para os drogodependentes de Ferrol que aos narcos, denuncia o BNG

O deputado nacionalista Francisco Rodríguez ven de dirixirse ao Goberno para saber se considera acertado que se requisen as doses adquiridas polos toxicómanos e se lles imponan fortes sancións administrativas na zona de Ferrol-Narón. O BNG recolle a preocupación da *Comisión Cidadá de Loita contra a Drogas*, alertada polo considerábel incremento do tráfico de drogas nesta comarca. Francisco Rodríguez sinala que sería conveniente retirar os expedientes administrativos de sanción abertos contra os drogodependentes, xa que os considera "ineficaces" e que, en calquier caso, "quebrantan economicamente ás familias das vítimas". Ademais, reseña a "evidente impunitud" dos narcotraficantes.♦

Denúncian coaccións da Garda Civil a los participantes nas protestas contra a peaxe

A presenza da Garda Civil anotando matrículas de algúns automóbiles durante unha mobilización celebrada o Domingo 7 de Marzo contra a peaxe da autoestrada en Rande, motivou que a Plataforma Antipeaxe considerase o feito como unha coacción, máxime cando os participantes no acto –uns 120 veículos– non conculcaron lei nem regulamento ningun, senón que se limitaron a pagar as 150 pesetas que costa a peaxe en moedas de unha peseta, provocando longas retencions. A intención da Plataforma é colapsar as cabinas de peaxe durante os festivos, así como levar a cabo outras accións de protesta.♦

A Xunta ordena parar un dos parques eólicos do Xistral

A Consellaría de Indústria ordenou a paralización da construcción dun dos parques eólicos da serra do Xistral despois dos técnicos de Meio Ambiente descobriren o incumprimento das medidas correctoras introducidas no informe de impacto ambiental. A Administración reconceu que había perigo de alterar as zonas de turba, as más antiguas de Euroa. Pola sua banda, a Federación Ecoloxista Galega reiterou o seu rexeitamento a unha instalación que se ubica nunha das zonas de maior interese natural de Galiza e susceptíbel de formar parte da Rede Natura 2000.♦

Manifestación da CIG en Vigo o 10 de Marzo.

XAN CARBALLO

A Fundación 10 de Marzo propón á Xunta que o Dia da Clase Obreira Galega se celebre nos centros de ensino

A sinistralidade laboral centra os actos da CIG no 10 de Marzo

Ferrol e Vigo foron os escenarios dos actos conmemorativos do Dia da Clase Obreira Galega. A CIG, por un lado, e CCOO e UGT, por outro, lembraron os sucesos de 1972 que remataron coa morte de dous obreiros: Amador Rei e Daniel Niebla e con máis de cuarenta feridos polas forzas de seguridade. Os manifestantes neste 10 de Marzo incidiron na negativa situación do emprego hoxe, con paro masivo e retroceso nos direitos laborais.

A central nacionalista quixo, neste Dia da Clase Obreira Galega, centrarse na precarización do traballo e como influe na sinistralidade laboral. Desde a CIG, reséñase a relación directa entre contratos precarios e accidentes laborais, así como na ausencia da figura dun supervisor que, en todos os centros de traballo e fábricas, vixie o cumprimento das normas sobre seguridade e hixiene. Lembran asimismo que polos direitos dos traballadores produciríronse as protestas do 72, que remataron nos chamados "sucesos de Ferrol". Ainda lonxe do franquismo e da sua represión, os responsables da central nacionalista afirmaron que non se pode esquecer que a metade dos asalariados galegos teñen contratos precarios.

A CIG celebrou os actos na mañán, tanto en Ferrol como en Vigo. Fernando Acuña, secretario xeral da CIG, interveu en Ferrol, onde a manifestación rematou no monumento ao 10 de Marzo. Tamén pola mañán, diante do

concello de Vigo, o presidente da central, Manuel Mera, dirixiu-se aos delegados sindicais. Nese mesmo acto Ferreira, traballador de Citröen que viviu as fogas de Vigo nese mesmo ano 1972, resumia a diferéncia entre os traballadores de entón e hoxe, "daquela había solidariedade, que é o que hoxe precisamos recuperar e polo que nos mobilizamos". CCOO convocou xunto a UGT unha manifestación en Ferrol a partir das seis e media da tarde. Os delegados das duas centrais remataron cunha oferenda diante do monumento ao 10 de Marzo.

Unha data especial nos centros de ensino

Pola súa parte, a Fundación 10 de Marzo, vencellada a CCOO, ven de proponer á consellería de Educación que o 10 de Marzo sexa declarado un dia de conmemoración especial nos centros educativos "o mesmo que sucede con outras datas de interese para a formación dos estudantes galegos". Charlas e a inauguración da exposición "A prensa clandestina" completaron os actos da Fundación en Ferrol que, ademais, quixo homenaxear este ano a seis persoas distinguidas pola súa solidariedade na lucha pola demo-

cracia: Clemente Ferrer, militante de CCOO e loitador activo polos direitos laborais en empresas como Dafergu e Dragados y Construcciones, Camilo de Dios, maquis condeado a morte, cunha pena que foi conmutada e activo resistente contra a cuota empresarial, Ramón Román, militante histórico de CCOO, Ánxel Rodríguez Mariño, responsable da área de internacional na Federación de Pensionistas e Xubilados de Galiza, Xosefa Hermo,

traballadora de Intelsa na Coruña nos anos setenta e unha das primeiras mulleres que tivo responsabilidades dentro de CCOO, e o escultor Acisclo Manzano, quen coas suas obras denunciou a represión da ditadura.

Tamén o Partido Comunista de Galiza sinalou a importancia de manter a memoria viva. "As conquistas sociais non son concessión graciosa do capital, e si o resultado da organización da clase obreira na defensa dos seus intereses, que xa son os da maioría da sociedade". Os comunistas fan fincapé neste 10 de Marzo na necesidade de "alientar e traballar pola autoorganización das clases traballadoras co fin de dobrigar as políticas e valores neoliberais". ♦

Os responsables da CIG afirmaron que non se pode esquecer que a metade dos asalariados galegos teñen contratos precarios.

As negociacións na Unión Europea

MANUEL CAO

Estes días están a debaterse as liñas básicas do que será o orzamento comunitario e o seu reparto para os próximos anos entre os diversos países membros e, no interior destes, entre os colectivos e sectores económicos até agora beneficiados. Desde Galiza a integración nas institucións europeas foi fundamentalmente criticada polos perxuidos que ia ocasionar na nosa economía. A situación actual da UE caracterízase pola existencia efectiva do euro como moeda común nos principais países, por un predominio político dos grupos de centro esquerda na maioria dos gobiernos dos países membros, por unha tendencia euroescéptica que se manifesta na defensa dos intereses nacionais por enriba dunha hipotética interese comunitario e, finalmente, por unha situación económica na que, se ben a inflación parece estar baixo control, o crecemento económico é claramente insuficiente para rebaixar sustancialmente as alarmantes cifras de desemprego e, sobre todo, para crear postos de traballo cun mínimo de estabilidade e un nivel de rendas suficientes para levar unha vida digna.

O Estado español é beneficiario neto nas relacións coa UE e ten moito que perder e pouco que gañar na reformulación dos fondos comunitarios e na adaptación da PAC aos acordos da Ronda Uruguai. Alemaña quere reducir a súa aportación aos ingresos comunitarios e unha vez que se acordou a moeda única está en condicións de facelo tendo en conta ademais que, no seu momento, decidiuse que a ampliación cara os países do Leste era unha das prioridades que habería que levar adiante dando satisfacción aos gobiernos e xentes deses países desexosos de formar parte do clube comunitario. A redución dos fondos procedentes de Alemaña dificilmente podería ser compensada polas aportacións doutros Estados polo que parece inevitável unha redución dos fondos ou, en todo caso, unha diminución dos que até agora recibía España. Galiza non conta con poder negociador próprio e ha de vixiar as negociacións do goberno de Madrid dado que lle van afectar determinadas decisións na modificación da PAC no que se refire a algúns produtos pero, tamén, nos fondos estruturais e de cohesión. A presión dos axentes políticos, económicos e sociais ha de ser intelixente e firme para evitar que os nosos intereses sexan de novo desatendidos.

O proceso de negociación está a ser encarado de xeito lamentable polo goberno español. É ben certo que a moeda única xa existe e funciona e non se observan outros obxectivos políticos ou sociais suficientemente compartidos polos grupos dominantes en Europa. Mais, esta ausencia de obxectivos comuns non obriga a reanudar unha política casi aillacionista empezando a presionar sobre os demás países con asuntos de nula ou menor importancia. De novo, Gran Bretaña é criticada polo de Xibraltar, Francia pode vender o apoio a determinadas operacións contra os nacionalistas vascos, Grécia pode aducir que España apoia a Turquía, Irlanda pode aceptar que xa non necesitan máis fondos e, en fin, os países centroeuropéos poden alegar ineficacia e descontrol no uso dos fondos polos países do Sul. Poucos apoios e aliados conta o goberno Aznar nunha negociación difícil e de éxito imposible. ♦

ANTÓN GARCIA

'O Estado español é beneficiario neto nas relacións coa UE e ten moito que perder e pouco que gañar na reformulación dos fondos comunitarios"

A introdución de grupos empresariais foráneos e o modelo de explotación galega influen no proceso

O Decreto do porcino que proxecta o ministerio de Agricultura provocará a desaparición do sector galego

• P. CASTRO

O borrador do proxecto de *Real Decreto de Ordenación de Explotacións Porcinas* que prepara o ministerio de Agricultura podería provocar a práctica desaparición do sector galego ao favorecer a producción intensiva e abrir o camiño para introducir no mercado animais manipulados xenéticamente. Alén das sucesivas crises que ven sofrindo o sector, polo descenso de prezos e pola venda de carnes importadas, a recente instalación, en Abegondo, do grupo catalán Vals and Company xa resentiu o mercado, ao provocar un descenso no prezo de venda co que os produtores galegos non poden competir.

Os porcinocultores galegos combinan a producción de carne de porco coa de outros animais, nomeadamente vacas, ovelhas, cabras ou coellos para completar os ingresos que lles proporciona a explotación de porcino. De aprobarse o *Real Decreto* que prepara o ministerio de Agricultura e atendendo ao contido do apartado no que se recolle a *Clasificación Zootécnica de Explotacións Porcinas*, estes produtores terían que limitarse á producción de porco, coa conseguinte reducción de ingresos e, na maior parte dos casos, o peche da explotación.

Ademais, segundo explica Venâncio Sumay Santiago, titular dunha explotación de millora xenética porcina en Catoira e vendedor de porcas de cria seleccionadas, o borrador permite que as empresas de producción de gado selecto de carácter estatal ou internacional procedan á alteración de xens ou gaseas para modificar as propiedades do produto.

Venâncio Sumay, que coñece a situación do sector pola experiencia adquirida en trinta anos

A nova regulamentación permitirá a cria de porcos modificados xenéticamente.

de que acabe monopolizando o mercado.

As empresas galegas quedanllas poucas alternativas nun panorama que se presenta complicado. O sector do porcino no Estado español carece de axudas da administración, mentres que outros estados da UE están potenciando a sua introducción en novos mercados através da inxección de subvencións procedentes mesmo de fondos europeus. Os EE.UU. tamén aproveitan

a situación para introducir os seus excedentes no mercado europeo. Entremeses, na Galiza triplícase a demanda pero diminue a producción.

A liña de non intervención defendida pola consellaría de Agricultura, alén de abandonar ao sector á sua sorte frente aos grandes grupos produtores, está abocando a aqueles que resistan diante da nova situación a recurrir aos abonos químicos para incrementar a producción e reducir custos. Dos estudos realizados por unha equipa de científicos suizos, concluiuse que este tipo os resíduos resultantes son altamente tóxicos e prejudiciais para o ecosistema, nomeadamente en climas chuviosos. Na sua análise facian especial fincapé na grave situación provocada en Irlanda. Cabe pois extrapolar os resultados e deducir os riscos que se correrían na Galiza, onde as condicións climatoloxicas son moi semellantes.♦

Os contratados

polas ETIs
terán o mesmo salário
que o resto
dos traballadores

O pleno do Congreso dos Deputados aprobou o pasado dia 9 unha proposta do PSOE de que os contratados através das empresas de traballo temporal cobrasen o mesmo soldo que os traballadores pertencentes ao cadro de persoal da empresa.

A proposta está ainda nos primeiros trámites e insta tamén ao Governo para que se poña daco dos sindicatos a fin de mellorar e controlar o funcionamento destas empresas.♦

A CGT critica a 'política eleitoralista' da Xunta co tren

"Toda a política da Xunta consistiu na presentación trunfalista e de corte electoralista de logros totalmente pírricos como a posta en marcha dos novos TRD", sinala a CGT nun comunicado a respecto do ferrocarril. "Os novos TRD teñen o doble de custo por veículo que as unidades 440, renovadas totalmente para ser vendidas a Brasil, e que poden prestar con maior eficacia se cabe o servizo que actualmente realizan os TRD".

O mesmo sindicato lembra tamén que os trens *Talgo camas* deben retrasar a sua saída e aguardar en determinadas estacións pola sua chegada cedo de más a Madrid". En opinión da CGT "Fraga trata de enganar ao povo galego, pois sen dúbida Galiza é a comunidade autónoma más retrasada de España en matéria ferroviaria".♦

A CIG rexeita

a proposta de Traballo
de baixar as cotizaciones
aos contratos fixos

A CIG considera un globo sonda para calibrar a resposta social a proposta do ministro de Traballo de rebaixar as cotizaciones sociais aos contratos fixos.

Segundo Manuel Mera, presidente da CIG, esta medida debilitaria as pensións no futuro, conforme aumentaría os beneficios do capital de maneira indirecta.

Mera pide que se penalice aos contratos temporais más do que se está a facer, "porque de non ser así a contratación indefinida seguirá estancada nos

dados de paro apresentados polo INEM".♦

M. VEIGA

História de dous curas

É ben coñecida a participación dos sindicatos, sobre todo de Comisiones Obreras, e do Partido Comunista, nos sucesos de Ferrol de 1972 que acabaron coa morte de dous obreiros, numerosos feridos de bala e dísticas de detencións. Pero era máis ignorada, cando menos para o que suscrebe, a participación da Igrexa naquelas mobilizacións, das que estes días se cumple o 27 aniversario. Gracias a unha estarecedora entrevista que Paula Castro lle fixo a Xan Niebla, irmán dun dos finados que por primeira vez falaba para un periódico, e que *A Nosa Terra* publicou hai duas semanas (nº 871), pudemos enteirarnos dalguns datos fundamentais e da atmósfera que rodeou aqueles días.

Nestes feitos, segundo a versión de Xan Niebla, hai dous curas protagonistas: Don Guillermo, que autorizou a policía a subir ao

ban en dirección á estrada das Pías e, no outro bando, António Aneiros que serviu como enlace e coordinador dos traballadores e veciños que conseguiron sortear a forte presencia policial e introducirse na igrexa na que tiña lugar o funeral por Daniel Niebla e Amador Rei. "Moitos pasaron horas agachados entre os nichos, espallados por todo o cementerio", lembra Xan.

Antonio Aneiros foi o encarregado de falar coa xente, de explicar "o que estaba pasando" e de organizar reunións nas casas reitorais. A carón de Aneiros estaba outro crego, Chao Rego, e tamén "curas renovadores de Valdoviño, Narón e Santa Mariña". Había reunións de parróquias e xuntanzas en Cáritas de Ferrol, cos grises vixiendo desde fora.

Nestes días, cando o Papa ven de celebrar en

ca, cómpre lembrar este doble papel da Igrexa. En 1936 a maioria optou polos militares sublevados e moitos curas non tiveron reparo en luxar de pólvora as sotanas. Pero tamén houbo curas, sobre todo no País Basco, fusilados polos franquistas.

No Ferrol de 1972 volvveu darse a división, ainda que neste caso a presencia de ministros da Igrexa, próximos ao povo, parece que era más abundante. O Papa non quere enteirarse da existencia desta doble opción dentro dos seus propios pastores. Todos lembramos o seu menosprezo ao crego e ministro nicaraguano Ernesto Cardeal, durante a súa visita a Nicaragua sandinista, a sua frialdade ante o asesinato de Monseñor Arnulfo Romero do Salvador ou ante a matanza de jesuitas, na Universidade católica tamén salvadoreña, conforme non tivo –nen ten– rubor en mani-

laboradora da ditadura pinochetista.♦

disparar sobre os obreiros que se manifesta-

de sacerdotes reprimidos durante a Repúbl-

POR UNHA POLÍTICA AGRÁRIA DISTINTA EN EUROPA

MIGUEL MÉNDEZ

O pasado día 22 de Febreiro celebrouse unha manifestación en Bruxelas contra a Reforma da Política Agraria Europea, convocada polo COPA que é un dos dous movementos agrários europeus; o outro movemento (no que está integrado o SLG) é a CPE, que non acudiu a esta mobilización por non compartir a posición de fondo sobre a alternativa agraria.

Dende o SLG e a CPE, entendemos que se foi a Bruxelas (o mesmo podíamos decir da manifestación de Madrid de apoio á Ministra) a defender o *status quo*, o modelo actual. Nós tamén estamos en contra das propostas desta Reforma, pero estamos a favor dun cambio en profundidade da Política Agraria actual.

Non podemos decirle á sociedade que siga invertindo diñeiro público nun modelo que provoca desigualdades sociais moi fortes; concentrando a producción e axudas públicas nunhas poucas maus (o 40% das axudas van ao 4% das explotacións) e en determinadas zonas, acelerando o desemprego e a exclusión social. Un modelo que provoca contaminación de solos e auga onde concentra a producción e desertiza e aumenta os incendios forestais nas outras zonas. Un modelo que provoca excedentes que pagamos todos. Un modelo que provoca un dano non só ao medio ambiente senón á saude humana, con abuso de pesticidas, nitratos, metais pesados nas augas e no solo, alteración das paisaxes, biodiversidade ameazada, etc.

Un modelo que concentra a transformación e distribución da producción en transnacionais agro-alimentarias que imponen unha matrícula prima barata, forzando unha calidade sanitaria e de sabor dos produtos cada vez pior.

Hoxe socialmente as preocupacións van polo emprego, redución de desigualdades, calidade dos produtos. Todo o contrario da actual Política Agraria Comun; polo tanto está en xogo a lexitimidade das axudas públicas; non se pode defender por máis tempo (por moito que se xustifique que tamén outros sectores como as eléctricas reciben subvencións) diñeiro de todos para empregar no contrario do que a sociedade demanda.

Con isto non queremos dizer (como pretende a Reforma da PAC), que hai que someter a agricultura aos intereses do mercado mundial que non existe como realidade económica formadora de prezos. A actividade agraria aséntase nun territorio limitado; usa medios de producción (superficie agraria, forestal, auga, flora e fauna) que son patrimonio de toda a sociedade e que hai que transmitir ás xeneracións futuras; e por último ten unha función alimentaria a preservar como dimensión cultural, social e como seguridade e

Manifestación en Madrid, o pasado dia 6, convocada por ASAJA. O SLG considera que esta mobilización, como a de Bruxelas, non cuestionou o modelo agrícola actual.

soberanía alimentaria para os cidadáns de cada País. Por isto, o SLG e as demais organizacións da CPE, esiximos unha Reforma da Política Agraria Comun, no que o Estado teña un papel fundamental na regulación dos mercados. Queremos un contrato coa sociedade no que nos comprometamos a ocupar o territorio, preservalo e transmitilo (agricultura durábel), e ao mesmo tempo producir uns alimentos suficientes, sans e de calidade.

A cambio queremos unha remuneración digna polo noso traballo, onde a parte fundamental proveña dos prezos dos produtos; queremos unha protección social completa e solidaria e uns servicios equiparables aos de medio urbano.

Todo isto baixo o principio no que a actividade agrícola é fundamental para ocupar o territorio e acadar un desenvolvemento económico. Polo tanto non queremos que se nos relegue a meros coñecedores do espazo nunhas zonas, mentres noutras segue centrándose a producción para o mercado.

Está é a nosa via, a via dunha agricultura labrega, que defende o emprego rural, mantén espacios rurais vivos e acolledores, e respeita o medio ambiente. Con esta via estamos autorizados a esixir axuda á sociedade, porque también desempeñamos unha función social. E de todas formas ainda que está sen cuantificarse, sabemos que a nosa alternativa é moi más barata socialmente (hoxe non se calculan as externalidades, xa só no mal das vacas toulas, co noso modelo aforrariam vidas humanas que teñen valor incalculable).

Dende a CPE e o Sindicato Labrego Galego, estamos prantexando este modelo á sociedade e esixindo ás autoridades públicas (autonómicas, estatais e europeas) que teñen que conservar o papel decisivo na regulación de producción e dos mercados; con sistema de garantía de prezos para volumes limitados, garantía de superficie agrícola, política de estruturas, etc. Non queremos que a nosa actividade se deixe nunha lóxica de mercado de búsqueda de beneficio a curto prazo que inviabiliza o noso futuro e hipoteca a seguridade alimentaria para toda a sociedade.

O Sindicato Labrego Galego está a transmitir un discurso optimista, de vida, de futuro, de saídas para este País. Ademais válenos para concretar as propostas do dia a dia (a loita polo noso dereito a producir, a prima única á vaca aleitante, o non aos transxénicos na agricultura, etc). Se non tivésemos horizonte seríamos meros axitadores ante problemas concretos (prezo, cotas, ...) podíamos facer demagoxía, castigar ou apoiar a un goberno, recadar votos, pero non criarmos ideas, nem organización, nem futuro.

Pode parecer que as nosas propostas van contra corrente, pero dende o SLG pensamos que "as utopías de onte, son as realidades de hoxe" e que as realidades do dia están obsoletas ao día seguinte. Sabemos que non

podemos conseguir todo nun instante, pero estamos convencidos que dentro de moi pouco vaise mirar para estas alternativas desde moitos lados, porque o actual camiño vai seguir provocando escándalos e destrucción.

Non o temos fácil, pero hai signos de optimismo. En primeiro lugar a recepción social destas ideas, que leva a que a nivel europeo se expliciten as diversas funcións da agricultura. Pero ademais o Goberno francés, ven de sacar un anteproxecto de "Lei de Orientación Agrícola", no que polo menos na declaración de intencions, a competitividade e conquista de mercados, non están no centro do proxecto e si aparecen con forza as nocións de equilibrio do territorio, emprego e desenvolvemento.

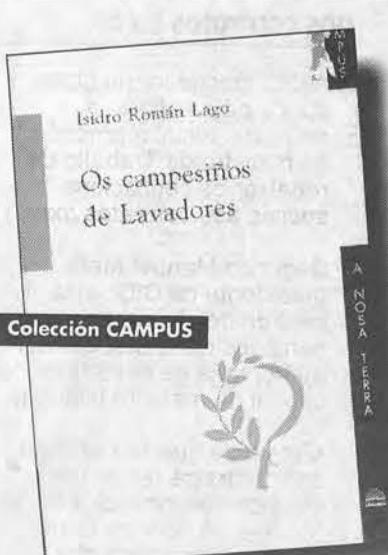
As propostas de Reforma da Política Agraria Comun afondan más na via destrutora do modelo agrario actual. Pero tampouco podemos estar de acordo cos que se manifiestan para conservar unha agricultura industrializada que provoca desequilibrio rural e no que os labregos e labregas están condenados a producir con perdas, vivendo gracies a unha indemnización mímina de "existencia rural". Dende o Sindicato Labrego Galego imos loitar por un cambio real de rumo que favoreza aos labregos e labregas e a sociedade en xeral.♦

MIGUEL MÉNDEZ é membro da Comisión de Xestión do Sindicato Labrego Galego

Os campesiños de Lavadores

de Isidro Román Lago

Desde a investigación social, esta obra concíbese, como un estudio do antigo concello de Lavadores cando, en pleno proceso de transformación urbana e mentres transitaba entre a ditadura de Primo de Rivera e a II República, vivía unha realidade política e municipal marcada pola potente actividade do agrarismo e a influencia das novas ideoloxías obreiras.

Caixa Pontevedra converxerá no prazo dun ano tal e como se contemplaba no primeiro borrador

As tres caixas do Sul asinarán o protocolo de fusión neste mes de Marzo

• A. EIRÉ

O Xoves 4 de Marzo quedou definitivamente aprobado o protocolo de fusión de Caixa Vigo, Caixa Ourense e Caixa Pontevedra despois dunha reunión dos seus máximos responsables co conselleiro Orza en Compostela. Tal e como xa aparecia no documento discutido en Outubro, a fusión terá duas fases. Na primeira converxerán Caixa Vigo e Caixa Ourense. Caixa Pontevedra unirase un ano despois. A nova entidade conservará, de momento, os tres nomes primixénios.

Xa están redactados os estatutos da Caixa de Vigo, Ourense e Pontevedra, froito da fusión entre as tres entidades, e tamén os seus máximos responsables deron xa o visto e pracet ao protocolo de fusión que, basicamente, é o dado a coñecer no mes de Outubro. As cúpulas de Vigo e Ourense, por separado, tamén aprobaron xa estes documentos. Agora falta Caixa Pontevedra por tomar unha decisión. Parte do seu consello de Administración segue mostrándose ainda contrario, pero Cuiña Crespo xa conseguiu a maioría suficiente para que Caixa Pontevedra se integre nesta operación, despois de que os executivos así o decidisen.

Vencidas as primeiras reticencias de Caixa Pontevedra, contrarias a calquer fusión, a sua teima negociadora situábase na negativa a asumir que a integración das tres caixas se realizase en duas fases. Primeiramente a de Vigo e Ourense e, un ano

A fusión das caixas do Sul nunha entidade única está más próxima.

despois, a de Pontevedra. Esta negativa non viña dada por cuestións técnicas, que son as que indicarian esta fórmula como a millor, senón por comeñecias dos seus directivos. Unha loita polo poder, en suma.

Agora Caixa Pontevedra logrou que se lle garantise que os seus cadros directivos non ian ser discriminados cando se incorporasen e xa se pechou o organigrama do equilibrio entre as tres entidades. Cos postos directivos asegurados e co acordo de seguir usando o nome das tres caixas e de que manterán, de mo-

mento, unha certa autonomía, os rectores de Caixa Pontevedra decidíronse a entrar na operación, sobre todo cando quedou claro que as de Vigo e Ourense seguirían coa fusión ainda que tivesen que comezar de novo.

O retraso de Caixa Pontevedra na fusión débese a "causas técnicas", xa que os seus sistemas de xestión difieren bastante dos utilizados polas outras duas entidades. Un voceiro autorizado de Caixa Vigo explicaba como a fusión das tres entidades a un tempo levaría aparellado "grandes dificultades moi difíciles de super-

rar". Pero Caixa Pontevedra, segundo este voceiro, non vai sair perdendo, estará xa presente nos órganos coordinadores e as tomas de decisión das entidades tomaranse conxuntamente.

O reparto de representantes ao que se negaba Caixa Pontevedra, (51% para Caixa Vigo, 25% para Caixa Ourense e 24% para Caixa Pontevedra), foi finalmente aceitado na cidade do Lérez en base a que se ia favorecer e relanzar a obra social da entidade pontevedresa.

A presidencia das tres caixas será rotatoria, a dirección xeral recaerá en Xulio Gaioso, de Caixa Vigo, que terá como directores xerais adxuntos a Luis Carrera de Caixa Ourense e a Campos Villarino de Caixa Pontevedra.

Se o comité de empresa de Caixa Pontevedra se negaba a unha integración aprazada, por temor a perder posibilidades de ascenso, más en contra están ainda de que esta entidade non entre na operación. Agora a preocupación dos diferentes sindicatos está en equiparar os soldos dos empregados de Ourense e Pontevedra aos de Caixa Vigo, que disfrutan de moito mellores condicións. Os comités de empresa quíxanxe de que aínda non os chamassen a negociar esta materia e que na fusión deixen a un lado os temas laborais. Desde as entidades creditícias afirmase que estes temas serán tratados proximamente e que tenderán a unha equiparación entre todos os traballadores "cando a unión sexa definitiva".♦

O BNG critica

o aumento da precarización do emprego

O BNG considera que, a tres anos da chegada de Aznar ao goberno, "a disminución do paro equivale a maior precarización e a regresión das rentas salariais". Por outra parte, "os negócios en bolsa agachan o desastrelamento industrial e a perda de control do Estado sobre a economía produtiva".

No que atinxo a Galiza, o BNG xulta que o paro medra, ao tempo que o Governo é cómplice do desastrelamento agropecuario e pesqueiro. O Executivo encabezado por Aznar seria tamén responsable, segundo os nacionalistas, de "non compensar con investimentos alternativos unha política de privatizacions tan agresiva como suicida".♦

O 55,6% dos gandeiros que abandonaron a produción no Estado español desde Xullo de 1998 son galegos

O Governo central ven de informar, en resposta a unha pregunta do BNG, de que o 55,6% dos gandeiros que abandonaron a produción desde Xullo do pasado ano son galegos. A Galiza pertence o 41,5% da cota de leite abandonada.

O Governo, segundo o BNG, "segue a promover o abandono da produción como única política real para o sector lácteo e isto está a producir un grave quebranto para un sector vital da nosa economía". Un total de 47.000 toneladas, unha cifra que corresponde a dous terzos do abandonado, vai engrosar o Fundo Estatal de Cuotas.♦

RAMÓN MACEIRAS

Despidos a esgalla

Hai que volver a repetir a cantilena de que non corren bons tempos para o emprego. Dito así, non se pon en evidencia o dramático da situación. Porque a novidade dos tempos actuais consiste en que incluso as empresas que presentan beneficios fabulosos acompañan a difusión das contas de resultados cun plano de reducción de postos de trabajo.

Ven de facelo a xigantesca Procter and Gamble. Esta transnacional anunciou un recorte de 13.000 empregos o mesmo dia que informaba dun beneficio ordinario record de 2.650 millóns de dólares e un comportamento en bolsa excepcional durante o ano 98. Procter sumou-se así á onda mundial que iniciara General Motors a finais dos oitenta cando se desfizo de 74.000 traballadores, IBM mandou á rua a 60.000 e Sears e ATT fixeron o seu proprio con 50.000 e 40.000 traballadores respectivamente. Pero agora a onda expande-se cara á Europa.

No pasado mes de Febreiro anunciaronse novos despidos de grande calado no mundo das multinacionais. O fabricante de vaqueros Levy Strauss pechou a metade das factorías en territorio estadounidense, recortará plantilla en Europa e anuncia un pleno drástico de despidos en Bélgica. En total, 5.900 persoas estarán na rua proximamente. Heinz, Goodyear e outras, tamén anunciaron recortes de plantilla. Pola sua parte, a sueca

Ericksson anuncio recortes de plantilla do 10% (a forza laboral de Ericksson chega a 104.000 traballadores). Siemens poñerá os pés na rua a 1.130 empregados dos 9.000 que ten. A más recente reducción de plantilla, que saibamos, é a da empresa checa Skoda, que deixará no paro a 2.120 persoas. En resumo, despidos a eito.

A onda de despidos non repara xa en se o balanzo de ganancias e perdas está en azul ou en vermello. A moda é despedir, reducir plantilla, apretar as torcas aos que quedan e facerles saber que se poden dar cun canto nos dentes por manter o choio"

Os novos postos de traballo que se crean en sustitución dos outros sempre son en pre-cario. Hoxe, nos Estados Unidos, a principal empregadora é unha empresa de nome Manpower, unha empresa de traballo temporal (ETT).

As ETT's están-se a expandir por todo o planeta, como os fungos e as malas herbas. A

moda xa ten un chamadeiro: outsourcing. Contratar fóra de empresa, non facerse cargo das costas sociais dos traballadores, traballadores de usar e tirar, preservativos humanos. Contratas por mes, semanas, días, minutos e, pronto, até por segundos.

Os gurús da nova relixión empresarial desembarcaron tamén en España. En Madrid e Barcelona pululan os sacerdotes da nova relixión. Cursos, conferencias, seminarios, son ditados todos os días para aprender-lles aos empresarios como exprimir mellor á forza laboral co menor custo posíbel.

Fronte a isto, o sindicato español agacha a cabeza e asina case todo o que lle están a poñer por diante. O máis grave da cuestión é que os traballadores, apremiados pola situación imediata, aceitan calquier plano ben vendido que lles presenten. Acaba de pasar en Bazán, onde a CIG volveu-lle tocar o papel de predicar no deserto. E xa que estamos en onda bíblica haberá que rematar decindo que "despois virá o tremer e o renixer de dentes"...♦

Folga no Meixoeiro pola actitude da Conselleria no caso aspergillus

O Mércore 10 os traballadores do hospital Meixoeiro de Vigo secundaron unha folga destinada a criticar a actitude das autoridades sanitarias da Xunta de tratar de implicar ao mencionado hospital no brote de aspergillus.

Os traballadores lamentaron a actitude do conselleiro Cochón "de non facer frente ás responsabilidades que se desprenden dos informes por el mesmo encargados de Ingeclima e Taelpo.♦

Prezo por
acudir a unha
manifestación
estudantil,
50.000 pesetas

A Raul Rei, un estudiante de Sanxenxo, pode baleirarlle o peto ter participado nunha manifestación o pasado 25 de Febreiro, con motivo da folga convocada no ensino medio polos CAE. Chegouelle a casa estes días unha notificación da subdelegación do Governo na que se lle comunica a apertura dun procedimento contra el que pode dar nunha sanción de 50.000 pesetas. Acusano de "orixinar desordes leves" no cruce da comarcal 550 coa provincial 304 en Vilalonga.

"Pola mañan cortamos o tráfico e a garda civil desviouno por outra estrada. Pero semella que lles molestou máis que fixeramos outro corte de tráfico pola tarde. Non houbo incidentes ainda que a garda civil intimidou a varios rapaces. O que non entendo é porque me ven agora esta notificación", conta Raul. A razón de non entendela é que ao estudiante de Sanxenxo ningúen lle pediu o seu documento de identidade durante a xornada de folga. "Polo de agora coido que as notificacións chegaron a sete compañeiros máis, que tampouco foron identificados. Só puideron ter os datos de dous, aos que a mesma garda civil lle simpuxo unha multa de tráfico ese dia", comenta. Este estudiante só explica que mediante cámaras de video ou cámara fotográfica puideran identificalos durante o corte de tráfico.

Raul vai apresentar un recurso xunto aos outros compañeiros afectados. Tamén queren reunirse co alcalde da vila e co director do centro de ensino para expoñerelles o problema. Confian no seu apoio xa que non consideran ter levado a cabo nengunha acción sancionábel pola subdelegación do Governo.

A xornada de folga estudantil tivera peores consecuencias no Val Miñor, onde unha concentración de cincuenta gardas civís impidiu a manifestación que os alumnos convocaron no concello de Gondomar. Os gardas empurraron e insultaron aos estudiantes á vez que os filmaban en cámaras e os fotografiaban. A carga da garda civil rematou con dous estudiantes retidos até a noite no cuartel. ♦

O Papa apoiou o lema 'a terra para quen a traballa'

A Igrexa defende aos indíxenas en México

♦ VITORINO PÉREZ PRIETO

Outros preferiron falar dos vinte millóns de persoas que congregou Xoán Paulo II na súa última visita a México, a finais de Xaneiro; ou da impresionante Misa no Estadio Azteca con dous millóns de fieis, ou dos centos de bispos e curas que o acompañaron.

A algúns interesáronos máis unhas declaracións suas das que se falou menos, e que houbo que espigar nos medios impresos e, sobre todo, os electrónicos, más alternativos. Para o que isto escribe, a mellor frase que saiu da boca do pontífice católico na cuarta viaxe que fai a este país, cheo de católicos e rexido por un goberno laico, foi esta: "Os indíxenas son os primeiros donos da terra, polo que son os primeiros con dereito a ela". Unha versión no México chiapaneco do vello lema revolucionario: "A terra para quen a traballa", que poderán utilizar con xustiza os zapatistas. De feito, as primeiras declaracións do Papa ao chegar a México parece ser que foron no sentido da necesidade de reiniciar o diálogo entre o goberno e o Exército Zapatista, en via morta tra-lo incumprimento por parte do goberno de Zedillo dos acordos de San Andrés e o nulo avance nas investigacións da masacre de Acteal.

Xa me gostaría tamén que acontecera algo case imposible para este Papa, que se metera menos con esa actualización da inesquencible Teoloxía da Liberación, que é a Teoloxía Indíxena. Para o Papa, na sua vella teima anticomunista, esta teoloxía padece, como aquela, a "contaminación marxista", e é vítima da nefasta influencia da ideoloxía materialista.

Con todo, o certo é que as declaracións papais a prol dos dereitos dos indíxenes e os explotados deste país, son unha clara condena da marxinación que padecen, que non pasou inadvertida. Algun bispo apresurouse a declarar que "as palabras do Papa non deben chiapanizarse", aludiendo a que non se refiren só ao conflito desta rexión mexicana, senón á problemática de todo o continente, e que non deben tomarse "en sentido excluyente", de apoio a un só sector. Pero os bispos que están máis vinculados aos indíxenes e apostan máis polos pobres (ademas de Samuel Ruiz, Alejo Zavala e Luis Gabriel Cuará) coincidían en afirmar que o Papa refrendou a sua opción polos pobres e a necesidade de denunciar e apoiar a defensa dos dereitos humanos, en especial dos máis marxinados. Nun sentido semellante manifestábase o presidente da "Fronte Mexicana Pro Dereitos Humanos", facendo notar que o Papa "apoiou a autodeterminación indíxena, os dereitos humanos e a paz".

Tamén é importante que, a pesar das presións que chegaron

Mulleres indíxenas en Chiapas.

ata o Vaticano por parte dos oligarcas do país pedindo a dimisión do profético bispo Samuel Ruiz, o Papa non lle dera a xubilación anticipada, ainda que xa conta con 74 anos, cando a xubilación obligatoria dos bispos é aos 75.

Tendo diante a deplorable imaxe fresca do máis recente escándalo vaticano, o presunto ou real apoio ao "pobrío" do vello e sanguinario Pinochet, e necesariamente sen deixar de xular

PUCHEIRO

Dous tios agrelados

Non hai máis que velos xuntos para saber que existe química entre eles. Lorenzo Sanz, o presidente do Real Madrid, e John Toshack, o seu novo adestrador, son duas persoas agreladas coma coles en primavera. Farfallans, estarricados e fachendosos non só gostan de mandar, senón que todos oen que eles mandan. Vai na sua ideoloxía. O galés sempre suspirou pola Tathcher e o madrileño militou activamente na extrema dereita española. En 1989 Lorenzo Sanz, xa quería un "capataz que metese no cinto" a unha equipa que rezumaba calidade nos seus 107 goles marcados nunha liga. Pero el sempre preferiu burros grandes e traballadores. Desde a Real, cando despediu entre outros a López Ufarte, até o Deportivo cando converteu en suplente a Fran, pasando por Aragón e Butragueño no Real Madrid, Toshack foi quien de desfacer o mellor plantel de xogadores, incluído aquel grande Madrid da Quinta do Buitre. Ademais, sempre fracasou no seu intento de facerse co vestiário. Do Madrid marchou sen que os xogadores lle quiesen dar a man. No Deportivo e na Real pasou o mesmo. En todos os clubes chegou ás mans con algunos dos xogadores. Lorenzo Sanz e moitos presidentes fachas coma el cren que a man dura é o único xeito de tratar a uns artistas que gañan millóns. Prefiren a direita á socialdemocracia de Hiddink. Non saben que a indisciplina e a división do vestiario provoca precisamente eles co seu autoritarismo, cando lle sacan poder ao treinador e interfieren nas suas decisións. ♦

Homenaxe en Pasaiá a dous presos galegos

Alicia Pereira e Manu Muíños levan máis de dez anos na cadea debido á sua pertenza ao Movimento de Liberación Nacional Basco. Xa cumplidas as tres cuartas partes da condeña, os seus vecinos de Trintxerpe-Pasaia veñen de constituir unha plataforma a prol da súa liberdade.

Os dous presos políticos son galegos e entre as asociacións culturais e deportivas que constitúen a plataforma se atopan o Fato Daniel Castelao, formado por emigrantes galegos. Teñen prevista unha homenaxe para o Domingo 14 de Marzo, nunha xornada quen comeza ás dez da mañan con gaiteiros para seguir con xogos populares, unha maratón infantil e rematar regueifas, txalaparta e reparto de chistorra. ♦

Xuízo contra un insubmiso nos cuarteis na Coruña

Raul Alonso López, un mozo de Valladolid, foi xulgado o Martes 11 de Marzo na Coruña por ter abandoado o cuartel no que cumpría o servizo militar. Mália que desertou en Valladolid, o xuízo celébrase na Coruña, sendo xa o octavo que polas mesmas causas se celebra nesta cidade. Raul enfrentouse a unha petición de condeña de dous anos, catro meses e un día a cumplir na prisión militar de Alcalá de Henares. Média hora antes do xuízo celebrouse unha concentración de apoio, con presencia de antimilitaristas de Valladolid, convocados pola MOC galego.

O Martes 9, un día antes, o próprio insubmiso con membros do MOC deu unha charla sobre antimilitarismo no campus de Elviña. ♦

O Centro Galego de Lausanne pechou falto de apoio

O principal lugar de encontro dos galegos na cidade olímpica suíza pechou, aplastado por unha débeda de nove millóns que non se pudo negociar cos donos do inmoble nos que se ubicaban os locais. Outras agrupacións da localidade, como a Promoción da Cultura Galega, ofrecerónse a prestarlle os seus locais para darlle continuidade a actividades como as do grupo folclórico "Os Enxebres". Francisco Valiñas, presidente da Federación de Sociedades Galegas acusou á Xunta, "que saiba Amarelo de Castro que as lapidelas que viña comer a conta dos emigrantes háselle acabar en Suiza, porque a xente vai saber que non fixeron que estaba na sua man, primeiro para controlar o malgasto e agora para impedir o peche". ♦

Apresentouse en Compostela unha plataforma para respostar á violéncia contra as mulleres

Laura, Cristina e Beatriz, mortas polas agresións sexistas, lembradas o 8 de Marzo

Compostela, Lugo e Vigo foron o escenario das mobilizacións celebradas con motivo do *Día da Muller Traballadora*. Como o ano anterior, as mulleres que saíron á rua para manifestarse incidiron na violéncia sexista como un problema con dimensión de abondo para ser unha "cuestión de Estado". As organizacións feministas, políticas e sindicais únironse para reseñar que das estatísticas laborais tiranse conclusiones óbvias: o paro feminino dobra ao masculino e, a traballois iguais, os salarios son diferentes.

Houbo palabras de lembranza durante as mobilizacións para Laura, Cristina e Beatriz, mortas durante o pasado ano en Vigo, A Coruña e Ribeira respectivamente a causa de agresións por parte de homes. "Ágora, cando os maos tratos saen nos meios de comunicación, a sociedade xa non pode dizer que non coñece o problema. Hai que traballar para que os gobiernos comprendan que situacións más favorecidas merecen máis atencions e recursos que a violéncia sexista", sinalaron as convocantes.

A violéncia é a razón pola que o mesmo 8 de Marzo, nos xulgados composteláns de Fontiñas, se apresentou a *Plataforma de Resposta contra as Agresións ás Mulleres*, cuxa orixe está no asasinato de Beatriz Garaboa no mes de Decembro, en Ribeira, tras ser brutalmente mallada por un home. As organizacións feministas creeron naquel momento necesario dar continuidade ás protestas e as solicitudes de medidas políticas e xudiciais que non deixen impunes estos delitos. Piden desde a *Plataforma* que se apliquen mecanismos educativos, sanitarios e xurídicos para erradicar as agresións. Da *Plataforma* participan organizacións como Alecrín, Mulheres Nacionalistas Galegas, Feministas Independentes, Mulleres Galegas na Comunicación, AMI, CAF, MEU e as secretarias da muller da CIG e CCOO.

Onde está o traballo?

As convocatorias de mobilización do 8 de Marzo continúan reunindo a centos de mulleres cada ano, sendo a máis numerosa a manifestación celebrada o Luns

A manifestación nacional celebrouse en Compostela o Domingo 7, rematando na Praza do Toral. Abaixo, presentación da Plataforma nos xulgados de Fontiñas.

A. PANARO

en Vigo, na que se xuntaron preto de duas mil persoas. É de ter en conta que da progresiva institucionalización da data tomaron boa nota organizacións políticas como PP e PSOE. As conservadoras organizaron charlas e reunións en diferentes vilas do país mentres que as mozas socialistas ensinaron a planchar e a colgar roupa nas ruas de Pontevedra a todo aquel que estivese interesado. Organismos, como o consello da Cultura, fixérónse eco da celebración cunha Xornada sobre Muller e Cultura, na que participou a conselleira Manuela López Besteiro, única muller no gabinete de Manuel Fraga.

"Onde están os postos de traballo?", "Parir non é o destino da muller", "Se che pega non te quere" ou "A igual traballo, igual salário" foron as consignas que, como xa é habitual, berraron as manifestantes. Houbo tempo tamén para acompañar os lemas con pandeiretas e para entoar cantigas populares reivindicativas. Precisamente en Vigo, durante esta semana, deuse a co-

necer o dato de que a Casa de Acolida, que xestiona Alecrín, recibira durante o pasado ano 600 peticións de mulleres.

Paradas máis de dous anos

Se no ano 1989, eran 405.000 mulleres as que estaban ocupadas na Galiza, no último trimestre de 1998, a cifra baixou a

354.300. Os cincuenta mil traballois que median entre as duas cifras recaen maiormente entre as mozas más novas, das que o 40% están paradas, e entre as mulleres maiores de 55 anos, segundo os datos do *Inquérito de Povoación Activa*.

As conclusións que a secretaria da muller da CIG, que este ano centrou a sua campaña do 8 de

Marzo na denuncia das condicións laborais das empregadas do fogar, conducen á urgencia de "medidas específicas para fomentar o emprego feminino e a igualdade nas condicións de traballo". Reseñan que, segundo os datos da EPA, o 48% das paradas levan máis de dous anos sen traballar. Ademais, do total de parados de longa duración no país, o 69% son mulleres.♦

ELEIÇÕES

Municipais e Europeas

BNG
Bloque Nacionalista Galego

Palacio de Congresos de Galiza en Santiago

Sábado
13 de Marzo ás 7 da tarde

Coincidem tamén en que o Governo estaba máis cómodo antes da trégua

Todos os partidos, quitados PP e PSOE, xulgan que as detencións de Paris prexudican o proceso de paz

♦ M.V.

O 26 de Outubro de 1938, durante a crise dos Sudetes, Hitler afirmaba nun discurso: "Asegureille a Chamberlain que o povo alemán somente quiere a paz". Cando a guerra de Vietnam estaba no seu apoxeo, unha postal norteamericana foi difundida por todo o país coa seguinte lenda: *Pray for peace*. Aznar e o Ministro do Interior, Mayor Oreja, tamén dan fe en teoria dos seus deseños de paz, sen embargo, o pasado Martes dia 9, o presidente do goberno español deixábase fotografiar en París a carón do seu colega francés exhibindo un trofeo: a detención de varios membros de ETA, entre eles un dos máximos dirixentes da organización. A resposta, non só dos partidos nacionalistas bascos, senón tamén de IU e dalguns comentaristas próximos ao PSOE foi coincidente: o goberno español está a facer o posibel para que a trégua non se consolide.

Iñaki Gabilondo, da cadea *Ser*, dixo, manifestando a sua disconformidade, que prefería non falar do tema. Javier Madrazo, líder de IU no País Basco, afirmou que "os arrestos favorecen aos que pretendem que ETA volva ás armas, e demostran que o ministro do Interior, Jaime Mayor Oreja, dificulta o camiño en dirección á paz". Madrazo lembrou tamén que a trégua de Setembro non veu acompañada até agora de nenhum xesto por parte do goberno, que respondeu "con inmobilismo".

EA afirmou, através dun comunicado, que o Governo "está a cair na tentación de reventar un proceso baseado no diálogo e, a sua apostila pola solución puramente policial, é volver ás vellas receitas do pasado, co risco de reproducir, baixo unha fórmula ou outra, a conflitividade que tratamos de superar". A xuizo deste partido "cada vez parece más claro que o PP prefere o pulso da forza".

O portavoz do PNV no Congreso dos Deputados, Iñaki Anasagasti, sinalou que as detencións "non axudan a conseguir a paz definitiva". Anasagasti engadiu que "o Governo encóntrase más amoldado coa maioria nacionalista no Parlamento basco que na situación anterior, cos atentados de ETA". Outro portavoz do PNV, José María Egibar manifestou, pola sua parte, que coas detencións en Francia "novamente queda en evidencia que a estratexia policial é a que dirixe a actuación do Governo español".

O sindicato LAB sinalou, através dun comunicado, que "o PP aposta pola represión e a violencia" e que "prefiere volver ao cenário anterior á trégua" de ETA.

Arnaldo Otegi, portavoz de HB,

Desde a trégua do 16 de Setembro non se tiñan producido detencións de militantes de ETA.

XAN CARBALLA

referiu-se as detencións de Pepe Rei e doutra traballadora de Egin, así como ás de etarras en Francia, sinalando que todas elas pretenden "dinamitar o proceso de paz impulsado pola ciudadanía basca". Otegi sinalou que España e Francia utilizan "estratéxias de guerra".

Motivo político

Todos os partidos, a excepción de PP e PSOE, insistiron no carácter político das detencións. Así, Javier Madrazo sinalou que as detencións de París "foron practicadas cunha clara intencionalidade política ou algúen pensa que a *Kantauri* o localizaron onte e o detiveron hoxe?".

O líder do BNG, Xosé Manuel Beiras, sinalou en Barcelona, onde asistiu a un debate orga-

nizado na universidade, xunto con líderes do PNV e CiU, que as detencións constituen "politicamente unha provocación". "Todos sabemos, engadiu Beiras, que estas persoas están totalmente localizadas polo aparato xudicial e policial francés e é unha decisión política actuar ou non nun momento determinado". Beiras calificou a Mayor Oreja como "a principal ameaça para a paz en Euskadi" e engadiu que "é unha persoa da que hai que desconfiar absolutamente".

A.E. - M.V.

Pepe Rei

O defecto maior da última detención do xornalista Pepe Rei, por orde de Garzón, é o argumento do xuiz. Pepe está implicado porque defende os mesmos argumentos que ETA con outros métodos. Encontrámonos ante a relación causa-efecto, establecida como doctrina xurídica hai máis dunha década polo plan ZEN (Zona Especial do Norte) que o xuiz estrela segue aplicando con man firme. Esta mesma doctrina (Egin aponta, ETA dispara) levou no seu dia a prisión ao xornalista de *Interviu* Xavier Vinader e a sua sentenza acabou, tras un longo periplo, revocada polo tribunal de Estrasburgo que non admitiu esa relación de causalidade.

Outro elemento crucial do caso é o de que Pepe Rei, como outros xornalistas, fixose célebre grácies aos dados filtrados polos propios xuices: desde o fiscal Navajas, ao xuiz Bueren (co que mantiña unhas boas relacions), pasando polo Belloch, militante de *Xuices pola democracia*, e o próprio Garzón.

Pepe paga por ser incómodo. Xa intentaran metelo en prisión hai quince días por terse reunido con Santaella e o xuiz Navarro. Co-ma se fose delito que un xornalista falase cun membro da xudicatura. En todo caso non cabe dúbida de que a sua detención é unha decisión política. ♦

Todos os partidos, a excepción de PP e PSOE, insistiron no carácter político das detencións.

Otegi, de EH, sinalou que as últimas operacións policiais en España e Francia "non son un ataque contra a esquerda abertzale ou contra ETA, senón contra o proceso político abierto en Heuskalherria".

LAB interpreta, nesta mesma liña, que as detencións son a plasmación práctica da reunión mantida polos ministros de Interior de España e Francia "que poñen de manifesto que o Governo ten "unha nula intención de impulsar un diálogo que poida poñer fin ao conflito político e traer a paz".

Outras fontes lembraron os atentados contra o líder de Herri Batasuna, Santi Brouard (con cuxo asesinato foi relacionado agora Julian Sancristobal) ou contra o deputado Josu Muguruza, en 1989, cando ambos os dous se disponían a presentar sendas propostas de paz.

A actitude de Francia, posta de manifesto con estas detencións, podería ser debida, por outra parte, ao desexo de enviar recado a ETA de que París non ve con bons ollos o establecemento dunha assemblea de municipios que inclúa a concellos bascos en territorio francés. O Estado francés non aceita a extensión da reivindicación nacionalista ao seu territorio. Recentemente o eurodeputado ecoloxista Daniel Cohn Bendit, pediu a creación dunha rexión basca en Francia, idea que foi rexeitada polos partidos maioritarios. ♦

Marqués mostra probas da presión do PP

O Mércore, 11 de Marzo, o presidente de Asturias, Sergio Marqués (URAS), un día antes do debate da moción de censura contra o seu goberno apresentada polo PP, compareceu diante do Parlamento rexional e apresentou un documento manuscrito presumiblemente remitido pola dirección do PP en Madrid, no que se indicaban, por localidades, as emisoras de rádio que tiña que outorgar.

Esta denuncia pretendía pór de manifesto que foron as presións de Madrid as que lle obligaron a ter unha política separada do partido que logo o expulsaria. Contodo Marqués ainda non apresentou as probas diante da Xustiza. ♦

Descende o uso do catalán na universidade

Segundo dados oficiais, o uso da lingua catalana na docencia na Universitat Pompeu Fabra descendeu desde o 84,75% en 1991 ao 68% na actualidade. Esta noticia desmiente o suposto acoso ao castellano en Catalunya denunciado polos partidos estatais e pon de manifesto a necesidade de establecer mecanismos que fomenten o uso da lingua e a sua normalización, como xa sucedeu na Universitat Rovira i Virgili, que en Xaneiro pasado aprobou un regulamento que outorga ao catalán o carácter de única lingua oficial e que compromete á comunidade universitaria na normalización do idioma.

Os estudantes da Pompeu Fabra tamén queren impulsar un regulamento semellante para a sua institución. ♦

Rota será unha base da OTAN

España vai aceitar a petición dos Estados Unidos para ampliar a base militar de Rota, en Cádiz, para permitir a aterraxe de grandes avións bombardeiros en acción de guerra. Para financiar a reforma, os norte-americanos recorrerán a un programa de investimento en infraestruturas da OTAN, o que dará a esta organización direito a usar a base en determinadas condicións. O atlantismo de España vai en aumento e sobre esta cuestión apenas hai diferencias entre os dous grandes partidos estatais. Deste xeito, o Governo central apoia o propósito dos Estados Unidos de que a OTAN poda actuar máis aló das suas fronteiras sen que teña que mediar a autorización da ONU. ♦

DESDE A PRISIÓN, A DEPUTADA LEYLA ZANA CONTINUA REIVINDICANDO OS DIREITOS DOS CURDOS E DENUNCIANDO OS ENCARCERAMENTOS ARBITRARIOS DE MILITANTES DO PKK. PROPOSTA PARA O NOBEL DA PAZ

(VER ANT 872), ZANA SALIENTA O PAPEL DAS MULHERES NA LOITA CONTRA O RÉXIME TURCO, SENDO ELA A PRIMEIRA MULLER EN ACADAR UN ESCANO NO CONGRESO. NUNHA CARTA DIRIXIDA EN SETEMBRO A BERNA

YILMAZ, MULLER DO, NAQUEL MOMENTO, PRIMEIRO MINISTRO MESUT YILMAZ, A DEPUTADA PÍDELLE QUE SE IMPLIQUE NA PERCURA DA PAZ ACHEGÁNDOSE ÁS NAIS DOS PRESOS CURDOS, QUE SE MANIFESTAN TODAS AS SEMANAS.

EN NOME DAS NAIS CURDAS

LEYLA ZANA

"Querida Berna Yilmaz, como muller do primeiro ministro, probabelmente reciba centos senón milleiros de cartas de xente de todo o país. Algunhas piden paz. Outras, traballo. Outras comparten con vostede un problema coa esperanza de que llo poda solucionar. Hai ainda outras que lle escriben e contan que non poden pagar o custe dunha operación para os seus seres queridos ou que non poden pagar a medicación necesaria. Pensei que a miña sería unha carta máis para vostede. Non me coñece e se me coñece será a través dos medios de comunicación ou, mellor dito, da imaxe que os medios proxectan de mim. Por exemplo, unha bandida, terrorista, separatista, traidora ou presa do PKK. A lista continua (...).

Conózoo através dos medios de comunicación. A sua calida disposición, o seu rostro amigábel, interesado, e as suas maneiras suaves que se manifestan en moitos lugares. Así que eu lle escribo esta carta como muller e tamén como nai. Porque penso que temos, alomenos, duas cousas en comun(...). Hai uns anos lin nunha entrevista o seu punto de vista sobre o conflito. Pedíronlle o seu parecer sobre a guerra entre o exército turco e o PKK. Ainda que vostede chamou á cuestión o problema do Sueste, tamén é certo que utilizou palabréas tabus, a necesidade de paz e vontade para solventar o conflito. Non podo reproducilo literalmente pero recordo

que dixo que non quería que máis nais choraran e que estaba moi preocupaba pola situación (...). Despois lembrome do accidente no cal o seu fillo se feriu nun acto deportivo e foi enviado a Austria nun avión privado para conseguir mellores cuidados médicos. As imaxes televisadas da sua tristeza eran reais. Quería estar co seu fillo e a ansiedade notábase na cara (...).

E ainda hai nais en Turquía que esqueceron o que é poder estar cos seus fillos, incluso non saben onde están. Non poden tenderlle a man, apertalos, cheiralos ou tocalos. Estas nais, desde hai anos, todos os Sábados, atopanse diante do instituto de Galatasaray ás nove, portando fotografías dos seus seres queridos. Queren compartir a sua dor nunha manifestación pacífica. Non están lacazaneando, non cortan o tránsito e tampouco atacan aos viandantes. Só queren sentarse ali diante dese instituto para rematar co silencio profundo das suas perdas. Os nomes dos seus seres queridos foron nalgún momento Mehmet, Hasan, Yavuz, Aysel e Savas. Agora todos eles teñen un nome: desaparecidos. Os nomes das nais son Emine, Esma, Yildiz e Perdin. Agora, elas tamén teñen outro nome: nais de desaparecidos ou nais do Sábado.

Vostede sabe o que lles está sucedendo ultimamente? As forzas da elite policial coas suas mocas, escudos e pistolas, co son das sereas,

atacan a estas nais, tiranlle do pelo, arrastranlas, golpeánsas, suxéitanas con auga a presión e fórzanlas a subir a autobuses para levalas á comisaría de policía. Entón ali son retidas durante varios días e despois son liberadas. Estas nais reúnense diante dese instituto polo que sinten nos seus corazóns. Poderán paralas algúns vez? Teimudamente, elas volven. O seu crimen é ser as Nais do Sábado. O seu crimen é amar aos seus fillos e fillas. Vostede é nai e elas son nais. Vostede ten un fillo chamado Hasan e outro chamado Yavuz. Elas tiveron fillos unha vez (...).

Ademais estas nais non queren que outras pasen pola sua situación.

Noutras palabras, elas tamén queren aos fillos de outras. Non queren nengunha desaparición. Aman a paz para que a guerra non consuma aos que queren. E, por iso, voltan unha e outra vez ao mesmo lugar durante semanas e séntranse durante horas sen notar o cansazo. Noutras palabras, o seu amor é ilimitado, fundo e universal. Un Sábado, pídillo, por favor, que vaia ao instituto de Galatasaray. Vaia velas. Lévelles unha flor, un caramelo ou unha rosa de Setembro. Sena unha nai de desaparecido e unha parte da sua dor. Sena só por uns minutos unha nai de Sábado. Non teña medo da policía. Non teña medo dos sons das sereas que lexitimarón a inxustiza e a opresión. A policía non a tocará. Non, elles non poderán tocalá. Entón, créame, vostede quererá máis a si mesma e aos seus fillos. Pode ser unha das primeiras en facelo. Vostede pode deixar a un lado as tan renomeadas tradicións de centos de anos.

'Os policías, coas suas mocas e pistolas, arrastran ás nais, golpeánsas e fórzanlas a ir a comisaría, onde as reteñen vários días'

O alto ao fogo que declarou o PKK continua mália a provocación, mália o silencio de moitos dos que están no Governo. Vostede dixo que as nais non deberían chorar. Pero as nais están ainda chorando incluso cando unha parte desta guerra collería gustosamente o camiño da paz. Aquí hai unha oportunidade de ouro para vostede. Pode xuntar ás nais de turcos e curdos que chorán. E tamén ás nais de desaparecidos. Ou pode escoller ser só a nai de Yavuz e Hasan...".♦

SUBSCREVA
A NOSA TERRA

Nome Apelidos

Endereço

Cod. Postal Teléfono

Povoación N.I.F.

Província País.

Suscríbese a *A Nosa Terra* (incluidos os *Cadernos de Pensamento e Cultura*)
por un ano/semestre ao prezo de:

Galiza/Estado/Portugal 9.000 pta./ano 4.500 pta./semestre

Europa 10.920

América e resto do mundo 13.080

a) Subscriptions para o Estado español

- Talón bancario adxunto
 Reembolso (máis 130 pta.)

b) Para o resto do mundo

- Cheque bancário adxunto
 Xiro Internacional a nome de
A NOSA TERRA. Apartado 1371
Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforros

Conta ou Libreta

Titular

..... Nº Sucursal

Povoación Província

Sérvanse tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A Nosa Terra).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER

Historia da arte Galega

Existe unha arte galega na que está depositada a nosa memoria histórica e social, a nosa identidade, a nosa interpretación do devenir, a nosa concepción do sagrado, etc.

Unha Historia da Arte Galega feita desde Galicia como centro.

Tamaño do volume: 230 x 315 mm.

3.500 ilustracións: a toda cor.

Índices onomásticos, de ilustracións, mapas, gráficos.

150 fascículos de 16 páxinas impresos a cor en papel estucado arte de 135 g/m² encadernábeis en 7 tomos temáticos con entregas quincenais de tres fascículos.

P.V.P. 1.750 pta, 3 fascículos

En todos os quioscos e librarias

XA Á VENDA
FASCÍCULOS 4, 5 E 6

Edita
A NOSA TERRA
co apoio da AS-PG

Colabora Caixavigo

Colaboradores:

Acuña, Xosé Enrique
Acuña Castroviejo, Fernando
Agrasar, Fernando
Almuíña Díaz, Carlos
Arias, Felipe
Axictos, Xosé L.
Balifas, Carlos
Barral, Dolores
Barriocanal, Yolanda
Barro, Pepe
Barro López, David
Bas López, Begónia
Bello Diéguez, J. M.
Blanco, Paz
Bradley, Richard
Buján, Daniel
Caamaño, Manolo
Cabo Villaverde, Xavier
Carballo Arceo, Lois Xulio
Carmona Badía, Xan
Casabella, Xan
Casal, Raquel
Casas, Arturo
Castelo, Bernardo
Castiñeiras, Manuel
Cavano, Ignacio
Cendán, Susana
Cendón González, Marta
Cerviño Lago, Xoséfina
Comendador Rey, Beatriz
Conde Lourido, David
Corredoira, Pilar
Chao Castro, David
De la Peña Santos, Antonio
De la Puente Vaquero, Santiago
Díez Tie, Marta
Fabregas, Ramón
Fernández Álvarez, Agustina
Fernández Maroño, Abel
Fernández Fernández, Xosé
Figueiras, Manuel
Franco, Camilo

Fraga, Dolores
Gallego, Fina
García Alén, Luciano
García Filgueira, Marta
García Gómez, Javier
García Martínez, Carlos
Garrido, Xaime
González Pérez, Clodio
Hermida, Manuel
Herrero Pérez, Nieves
Izquierdo Peiro, Ramón
Leborcizo, Marian
Lema Suárez, X. M.
Lizancos Mora, Plácido
Longueira, Silvia
López Carreira, Anselmo
López Piñeiro, Xesús
Llana, César
Manso, Carmen
Mariño Ferro, X. R.
Mariño, Beatriz
Martín García, Alfredo
Martín García, Ana
Martín Velázquez, Carmen
Martínez, X. L.
Méndez, Lourdes
Méndez, Rosa
Mera Álvarez, Rosario
Mosquera Cobán, Manuel
Nardiz, Carlos
Naveiro, Fernando
Obelleiro, Luis
Olveira Paz, Manuel
Pena, Carmen
Pereira, Dionisio
Pérez, Marta
Pérez Losada, Fermín
Pérez Rodríguez, Fernando
Pérez Rodríguez, M. A.
Piñeiro, Xesús
Porta, Pablo
Reboredo, Nuria

Coordinadores científicos
Ramón Fábregas Valcárcel
Lois Xulio Carballo Arceo
Fernando Acuña Castroviejo
Rocío Sánchez Ameijeiras
Alfredo Vigo Trasancos
Carlos Almuíña Díaz
M. A. Pérez Rodríguez
Begoña Bas López

BOLETÍN DE SUSCRICIÓN	
Desexo subscribirme a colección <i>Historia da Arte Galega</i>	
Nome	Apelidos
Endereço	
Código Postal	Teléfono
Poboación	Provincia
Prezo da subscrición para o Estado español 2.450 pta (6 fascículos).	
PAGAMENTO DOMICILIADO	
Banco / Caixa de Aforros	
Conta ou libreta	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Titular	
Sucursal	Poboación
Sucursal	N.I.F.
Sírvanse tomar nota, e atender ata novo aviso, con cargo á miña conta os recibos que ao meu nome lle sexan presentados por Promocións Culturais Galegas (A NOSA TERRA).	
Data	/
Sinatura	
Remitir unha vez cuberto a A NOSA TERRA. Apartado postal 1371 - 36200 VIGO.	
Ou por Fax ao 986 22 31 01.	
A NOSA TERRA	

Líder timorense, prémio Nobel da Paz en 1996

José Ramos-Horta

'Se Indonésia quer democratizarse terá que darlle a independéncia ao Timor'

Cando a invasión de Indonésia en 1975 vostede viaxaba á ONU a denunciar a ameaza indonésia. Como viviu aqueles momentos?

Foi moi duro, e mais sabendo que podia non voltar nunca máis ao meu país. Mesmo así mantinha a esperanza do regreso. Porén, aquél "axiña", que para mí había ser dun ano ou unha migra máis, durou máis de vintetres. Nestes vintetres anos fumos testemuños de mudanzas moi profundas no mundo: a caída do muro de Berlín, da URSS, de moitas ditaduras. Iso demostra que os impérios, baseados na arrogancia e na forza, non son eternos. Os que son permanentes, os que teñen forza, son os povos coa sua fe, os seus ideais e os seus soños.

A miña preocupación é contribuir a unha evolución prudente e pacífica no Timor Oriental, apesar do resentimento e ódio profundos que os timorenses senten contra Indonésia. E apesar de que xa perdim a tres irmáns e unha irmá na guerra, a mans dos soldados indonésios, non considero ao povo indonésio un inimigo, porque tamén foi vítima dun ditador.

Teme que o conflito remate nun enfrentamento entre católicos, no Timor, e musulmáns, en Indonésia?

Coido que non, porque ambos povos son tolerantes. Eses conflictos relixiosos e étnicos son manipulados polos políticos.

Que mudou no Timor desde Habibie sustituir a Suharto?

Moi pouco. Habibie é un títere de Suharto ao que serviu fielmente vinte anos. Forma parte dun império de corrupción, nepotismo, arrogancia e impunidade de que arruinou á República de Indonésia. De feito, os militares son agora unha forza moi importante e continuan igual de arrogantes e impunes que antes. No Timor Oriental hai máis de vinte mil soldados. Indonésia está en quiebra económica pero ainda así gasta un millón de dólares ao dia na guerra colonial do Timor.

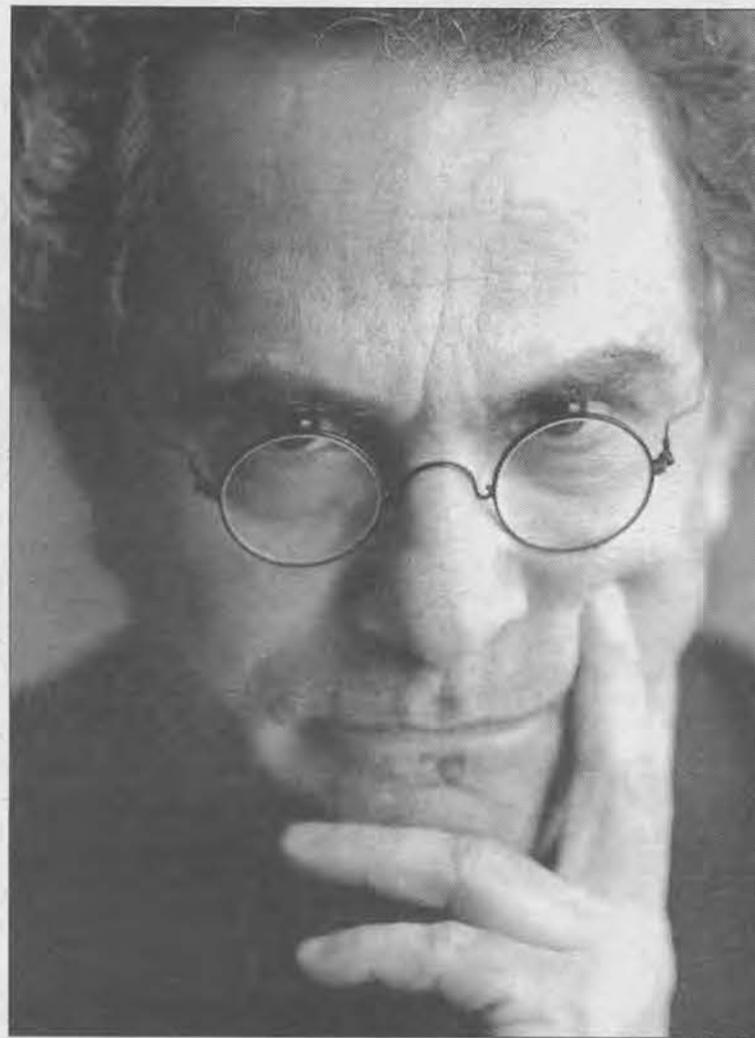
A nosa loita é pola autodeterminación do Timor, non pola democracia en Indonésia. Se a nosa loita, persistencia e coraxe contribuíron ao derrocamento de Suharto, moi ben, pero ese non é o noso obxectivo. Non penso que unha Indonésia más débil e fráxil pero democrática, que precisa consolidarse interna e internacionalmente, poda permitirse o luxo de continuar ocupando o meu país. Todos os líderes da oposición democrática recoñecen que Timor non forma parte da Indonésia.

A única solución ao conflito é a ruptura?

É posíbel unha reforma. Eu non creo en revoluciones nin en rupturas radicais. Para garantir a paz e a estabilidade de Indonésia ten que haber unha reforma profunda, de orde cultural, política, de todas as institucións do

♦ ORIOL CORTACANS

Madeleine Albright reuníuse hai uns días con Xanana Gusmão, a quien Ramos-Horta define como "o Nelson Mandela do Timor Oriental". Exiliado do seu país desde o momento da invasión indonésia en 1975, José Ramos-Horta co-premiado co Nobel da Paz co bispo Ximénes Belo, ve próximo o regreso a un país que pode recuperar a independéncia perdida após a colonización portuguesa.

MARC VILA

estado, e garantir a liberdade de expresión. Tamén o exército ha de deixar o poder.

Cal é o rol de Xanana Gusmão?

Actualmente el é presidente do Consello Nacional da Resisténcia Timorense. Tan unha persoa e popularidade como a de Nelson Mandela. É un home verdadeiramente extraordinario,

é poeta, escritor, político, estratega militar. A sua liberdade é necesaria para que o proceso de diálogo poda funcionar.

O direito de autodeterminación é ainda unha cuestión tabú?

É tabú para os provincianos na matrícula. A autodeterminación é un feito histórico de hai séculos. Porque apesar de todo antes da

XAN CARBALLA

Suláfrica sen Mandela

Mandela ven de anunciar no Parlamento a convocatória de eleccións para o vindeiro Xuño. Con ese anuncio incluía a data da sua xubilación do primeiro plan da política sulaficana, que preso ou libre, ven marcando desde hai case cuarenta anos. O Congreso Nacional Africano (ANC) ten asegurada a maioria do Parlamento a eleixir, e só falta por saber se consegue unha maioria suficiente para poder facer desde o parlamento reformas constitucionais, algo para o que por outra parte deberá buscar consensos, seguindo a liña do predicado nestes anos polo seu líder principal.

Thabo Mbeki é o eleito polo ANC para facer o relevo, e desde hai meses vense tecendo un ruido de fondo que o apresenta case nas antípodas do facer político de Mandela. Ningún é repetible, para ben ou para mal, e as circunstancias nas que se forxou Mandela non deberían voltar a repetirse. Pero o desafío que terá o novo presidente será consolidar o consenso social e lograr que a imensa riqueza do país revierta nunha poboación empobrecida gravemente. Na caixa dos haberes Mandela deixa un prestíxio internacional tan grande que lle permite recibir a Clinton cunha man mentres lle dá a outra a Gaddafi ou Fidel Castro.♦

Indemnizan con 5.400 millóns a catro homes negros encarcerados por un 'erro' en EEUU

Dennis Williams, Kenneth Adams, Verneal Jimerson e William Raines, de Chicago, pasaron dezoito anos encarcerados por un dobre asasinato que non cometieron. Por esa razón, estes catro homes negros, tras tres anos en libertade venen de recibir trinta e seis millóns de dólares (5.400 millóns de pesetas) como indemnización polo "erro xudicial". Foron un grupo de estudantes de xornalismo os que, através dun traballo de investigación, descubriron que eles non cometean o crimen. Un erro xudicial de tal dimensión enmárcase na política que o departamento de Xustiza estadounidense segue coa comunidade afro-americana, da que o 25% pasa nalguna ocasión polo cárcere. En Estados Unidos, hai unha persoa presa por cada 150 habitantes.♦

'Se hai dez anos Indonésia tivera a intelixéncia de darlle a Timor unha autonomía tan ampla como a do País Basco, poida que tivese gañado a guerra'

Seria positivo criar un tribunal internacional que arbitre os conflictos nos que unha parte reclama o dereito de autodeterminación?

Non penso que isto se poda resolver através de ningún tribunal especial criado a mantenza. Penso que ademais de ser matéria de direito internacional, é tamén e sobretodo matéria política, e só a vontade política dos estados pode resolver as reivindicacións da autodeterminación. Por outra banda autodeterminación non sempre quer dizer independencia: pode ser cultural, económica,... é moi variábel.

Sexa como for, semella que só se fai caso ás peticións de autodeterminación cando o dereito é reclamado coas armas, como no caso do Timor...

Mágoa que case sempre fose así, pero temos que perguntarnos porque se chegou a esa situación armada, e a resposta é que o poder central negou durante anos o dereito ao diálogo. Utilizou a arrogancia e a represión para rexeitar as reivindicacións naturais de manter unha lingua propia, a cultura propia ou unha utilización más equitativa dos recursos naturais. Se hai dez anos Indonésia tivera a intelixéncia de darlle a Timor unha autonomía tan ampla como a do País Basco, poida que tivese gañado a guerra. Mais é a natureza dos reximes militares, dos corruptos e os arrogantes, que non teñen intelixéncia e flexibilidade, que crean unha situación sen saída que non deixa ao povo máis opción que a independencia total. Sempre hai unha causa para que un grupo colla as armas. Agora, despois de tanta violencia, tamén hai oportunidade de que todas as partes depoñan as armas e entren en vías de diálogo, porque a razón non está só dunha parte, nem do poder central nin do grupo armado.♦

Fosas comuns en Guatemala coa complicidade norteamericana

Estes días celébranse os enterros en Quiché, Guatemala, dos indíxenes masacrados durante os intentos polo exército e que aparecen agora en fosas comunes. Os traballos levanse a cabo auspiciadas pola ONU para esclarecer os asesinatos cometidos na guerra suxa do Governo guatemalteco contra a guerrilla. O departamento de Quiché está povoado na sua maioría por maiores aos que o exército identificaba como aliados dos guerrilleiros. Documentos desclasificados en EEUU amosan como o governo de Ronald Reagan non só agachou senón que tamén foi cómplice das 20.000 mortes que produciu a guerra en Guatemala.♦

Menem rectifica e aspira de novo á presidencia

Ainda que, polo de agora, a Constitución non lle permite un terceiro mandado, o presidente arxentino Carlos Menem quere presentarse ás eleccións. Para conquistar a candidatura dentro das filas do peronismo, Menem competirá o vindeiro 9 de Maio nas eleccións primarias do partido Enfrentarse a Eduardo Duhalde, gobernador da provincia de Buenos Aires, e arrougado por unha parte dos peronistas como candidato á presidencia do país. Unha decisión xudicial, criticada pola oposición, permitelle presentarse ás primarias mentres se resolve se, tras a reforma da Constitución de 1994, pode considerarse que esta sería a primeira vez que Menem aspirase á presidencia. O pasado ano, Carlos Menem fixera pública a súa decisión de non optar a un terceiro mandado.♦

A ALDEA GLOBAL

22

Nº 873 - ANO XXII

A NOSA TERRA

11 DE MARZO DE 1999

Tinamos un problema
e xa está solucionado

J. M. Aznar

Se a Biblia se escrebise hoxe, David seria un **terrorista** e Goliat a nosa razón de Estado.

Na saída de Ourense, en concreto no tunel da avenida Marcelo Macias, atópase o sinal de **precaución** máis efectivo que imaxinarse poida. Duas coroas e unha cruz de frores, sobre do balado de cemento.

Hai tramos da Gran Via viguesa (a muralla urbana que deseñou Palacios) pechados ao tránsito. Grandes letreiros, como os das rebaixas do Corte Inglés, anuncian as obras de saneamento. Pero neses tramos non hai obras. Trátase, en realidade, de que todos se entieren de que **Cuiña** chantou na cidade os seus reais (eleitorais).

A Nosa Terra anticlerical

Son nacionalista dende que teño uso de razón, e leo *A Nosa Terra* con más asiduidade nestes últimos anos, pois a prensa diaria elabora a súa información cunha descarada carga española, que difumina toda análise medianamente rigorosa da realidade nacional galega, e xa non digamos a de Galiza, onde o poder Fraga ten absolutamente controlados os meios de comunicación.

Nese sentido, o último número (872) de ANT resultou de decepcionante, polas informaciones absolutamente secundarias e sen contrastar que ofrece de certas instituciones da Igrexa católica, e sobre todo pola actitude con que se refire á mesma Igrexa.

Esa semana moitos nacionalistas fixeramos un acto público en Vigo demandando un maior compromiso coa Igrexa galega coa nosa realidade nacional e lingüística, acto do que moitos nacionalistas non cristiáns se congratularon polo que tiña de acción normalizadora. Para o señor Carreiro e o editorialista de portada, entrariamos todos nós no saco dos españolas e fillosdeputa con que hai que "acabar".

Coa elección de Rouco Varela nun cargo eclesiástico estatal, Pilar García Negro, como vocera do BNG, felicitouno sincera e respectuosamente, deixándolle tamén (e non "sen embargo" como dicía a prensa diaria) que se lembra da súa nación galega de orixe. Os señores editorialistas de *A Nosa Terra*, adoptan un aire de reseso anticlericalismo decimonónico para denunciar unha "institucionalización" e "invención do Vaticano II" da Igrexa, co apoio do Opus Dei, que debería más ben adoptar unha estrutura asemblearia. Seica non pode facer o que Mario

López Rico dicía aos de *Primera Linha*: o que non acepte o que di a Igrexa, que non estea nela.

Aínda que é lamentábel ver como se fala de certos asuntos sen ter demasiado fundamento nunha bona vontade (unha experiencia que comparto con moitos nacionalistas ao ler a prensa española), naturalmente cada quen é libre de ter a opinión que lle prouguer. O que é unha auténtica mágoa é que a carência de medios de comunicación compresivos co nacionalismo galego sexa aproveitada por ANT para impôr unha opinión —camouflada de información— sectaria e que divide a sociedade galega e ao nacionalismo en lugar de unilo, e que se distancie da liña de apertura, imprescindible no nacionalismo para acadar apoio social e gobernar con el, para voltar ao monte, e os esquemas ultra-ortodoxos contra o "opio do povo". Na dignificación da nación, na súa modernización e desenvolvimento político, poden participar todos. Senón, o eleitorado que non coincida coa ideoloxía excluínte irá a parar aos partidos españoles.

Xavier Castro, ao historiar as bases sociais do nacionalismo galego nos anos 30 (en: Beramendi e Maiz. *Os nacionalismos durante a II República*), narra como a cabeceira histórica de *A Nosa Terra* procuraba a adhesión dos sectores sociais emergentes, proletariado e burguesía, (por exemplo, "as conservas gallegas de peixe son as mellores do mundo" di nun dos seus números), e xa o ían acadando, de non tronzalo a sublevación fascista. En cambio, —di R. Villares— o bloque de velfos fidalgos da *Xeración Nós*, lastraban o nacionalismo ao unir o seu destino co dunha clase social en transo de desaparición. Vese que estoutra ANT que reclama para si a orixe histórica de 1907 optou pola liña maniquea e excluínte no que se refire ao tema da relixión católica, cecais polos traumas padecidos por Eiré no

aprendizaxe que se imparte en forma oficial é "moderna", os xóvenes cren que o de antes é tonteria, atraso e que é moi más positivo berrar como os cowboys das películas americanas. É verdade que as vacas que hai agora en Galiza son extranxeiras en boa parte, pero eso non invalida as nosas, as de antes. Vostede enténdeme.

Considero que ese artigo tan xustamente premiado pode servirle a vostede como incentivo para facer outros e outros temas similares. Vostede parece apartarse un pouco doutros xornalistas e escritores de *A Nosa Terra* no sentido de non recurrir á retórica e redundancia sobre as nosas cousas. Galiza é nosa pátria, ningún o pon en dúbida, pero non é unha illa nin unha excepción no concerto dos povos de España e do mundo. Defendela é construir un discurso aceitábel para que todos entendamos.

Cando vostede refire o que dician aqueles homes maiores que tamén ian coas vacas recordame outros parecidos no meu ámbito. Homes da terra, sufridores e maltratados por aquela sociedade de caciques, curas e funcionarios represores. As cousas cambiaron bastante, pero non como deberían ter cambiado. Ainda hai fora de Galiza, fora de España centenares de miles de gallegos, ainda na terra galega de hoxe hai miles de familias na probeza e ata na miseria. A Xunta bombardáanos desde *Galicia para el mundo* cunha película almibarada: todo é bó, todos son ricos, todos comen, e que maneira de comer!, (larpeiradas, porco, queixos, chourizos). Exactamente o que non teñen aquí os pobres emigrantes, case todos vellos e desprotegidos da seguridade social dos países onde habitan. Pero, claro está, os ideólogos que elaboran esa película buscan o efecto nostálgico de todo nós. A gran mayoría dos emigrantes destas terras de América non voltaron nunha vez só a Galiza. E pónanse vostedes no seu lugar e seralle sinxelo comprender porque son vítimas de toda esa propaganda organizada entre esos burócratas que teñen no poder.

Quisen ser breve e extindime. Perdóennome pois. E volvo a reiterar a miña satisfacción por ese estupendo artigo sobre a nosa Galiza. ♦

MANUEL FERNANDEZ LOPEZ
(BOS AIRES)

Reivindicacións chorimiqueiras o 8 de Marzo

"As organizacións convocantes da manifestación de onte en Santiago esixiron que os maos tratos á muller sexan considerados como unha cuestión de Estado o mesmo que o terrorismo...". Así, más ou menos, comezaba ante a miña perplexidade, un xornalista de *El Mundo* a súa crónica sobre os actos de conmemoración deste 8 de Marzo, Día da Muller Traballadora. Estaba claro que esta coletiña de "o mesmo que o terrorismo" era unha engádega facilona e

Centro de Intervención Psicológica
CIP
Estevo Creus Andrade
Colexiado Nº G-2070

TERAPIA PSICOLÓXICA INDIVIDUALIZADA
INFORMES E PERITAXES XUDICIAIS

TALLERES DE GRUPO

- TÉCNICAS DE RELAXACIÓN E CONTROL EMOCIONAL: Dirixido a persoas con problemas de ansiedad, estrés, autocontrol e interesados en xeral na aprendizaxe de métodos de relaxación.
- ENTRENAMENTO DE HABILIDADES SOCIAIS: Dirixido a persoas con problemas de comunicación, relacións persoais, timidez, ansiedad, autoestima, etc.

Información nos Telf. 981 597 890 - 919 080 090
CIP Rúa Nova de Abaixo 13, 2º G Santiago.
E-mail estevo@correo.cop.es

claramente intoxicadora do xornal. Mais a mesma exposición da consigna parecía invitar a ela. Como se sabe, para algúns o único problema que hai no Estado é o "terrorismo". De feito este mesmo semanario xa no seu día fixera unha comparación estatística nesa mesma liña, na que facendo números coas vítimas dos maos tratos e as do "terrorismo" tirábase a conclusión de que o fenómeno dos maos tratos ás mulleres era ainda peor e causaba más mortes, que o do mesmísimo "terrorismo".

Mais a pesares de todo, non foi isto o máis grave do acontecido para miñ en torno ao Día da Muller Traballadora. Nen sequera o comprobar que efectivamente este era o lema central das organizações convocantes conseguiu estropear máis,

Pior é que as feministas convertan unha data tan senlleira nun día de reivindicacións chorimiqueiras e reaccionárias.

aínda sendo o feito máis lastimoso que o do xornalista de *El Mundo*. Pior é que as feministas convertan unha data tan senlleira para as mulleres da nosa clase nun día de reivindicacións chorimiqueiras e reaccionárias. Pero en fin, xa levan bastante tempo nesta dinámica, é o seu, polo que non é de estranar que a este paso rematen por pedir a pena de morte para eses homes que, produto dunha sociedade en profunda descomposición, rematan descargando a súa frustración sobre as súas compañeiras e fillos; ou mesmo promocionando as súas militantes para picoletas ou xuices, e así poder conquistar esa equipación que tanto arelan no aparello do Estado e encerrar de por vida aos violadores.

O que realmente me estropeou o Día da Muller Traballadora, xa digo, non foi nada disto, nem que nunca se fale de que a orixe de todos os males que aqueixan á muller traballadora teñen a mesma orixe e polo tanto a mesma solución que os que aqueixan ao home traballador e que se achán na mesma natureza dun sistema caduco que cómpre botar abajo e non andar a parchear. A pesar de todo, o que realmente me estropeou o día foi a nova de encarceramento de Pepe Rei. Para este home sen xénero vai adicado este 8 de Marzo, para el e para todos os presos e presas políticas que están a padecer longos e crueis anos de prisión e de tortura por nós, polas mulleres e polos homes, pola nosa liberación social e nacional, pola dos homes e pola das mulleres. ♦

M.P.R
(VIGO)

A igualdade e o 8 de Marzo

Schopenhauer, tan respectábel el por outros conceptos, foi o que dixo a maior burrada que se

CLÁUDIO LÓPEZ GARRIDO

Incompatibilidades

Paco Vázquez qualifica a decisom do PSOE de eliminar a acumulación de cargos como umha forma de "clientelismo político interno" e um intento de "apartar de la política a sectores muy importantes de la sociedad", e pom como exemplo a Belloch (o demócrata que chegou a unificar no mesmo ministerio as carteiras de Interior e Justicia) que ademais de deputado é candidato à alcaldia de Zaragoza.

Vázquez, um demócrata que elabora pessoalmente as listas que "no se las toca nadie... y haré siempre lo que considere más oportuno", recibe o apoyo sem fisuras dos méios de comunicación locais. A incorporación de Cándido Barral nom é mais que a oficialización dunha relación de feito. El Ideal Gallego, numha das suas editoriais, di que "el alcalde se siente asfixiado en el partido a nivel gallego... y la línea directa con Madrid es la que le oxigena y le consigue inversiones para la ciudad", esquecendo que o Governo do Estado está em maos do PP, e justifica a sua permanente ausencia no Congresso: "pero es que el partido está hecho unos zorros y él, así, no quiere perder el tiempo, yendo a Madrid".

O BNG tampouco aplica o regulamento de incompatibilidades que aprovou na sua Assemblea de Ferrol. Non se sabe se por falta de quadros, porque a maioria dos candidatos eran figurantes ou, simplemente, para bloquear o acceso de certas pessoas a un posto de representación pública. Os deputados autonómicos, que seguían a ser concelleiros, volverían ser candidatos nas próximas eleccións municipais e assegura-se que, daquela, se acabará com a duplicidade actual. Mas, quando esta question foi suscitada no órgano competente, algun dos seus máximos dirigentes respondeu como faría o alcalde coruñés: "Há gente que pode ocupar cinco postos e cumplir en todos, mentras outros nom som capaces de cumplir en ningum". ♦

Leva ouvido sobre a muller. E mira que se levan dito impertinencias. Pelo longo ou pelo non longo ten más que ver coa lúa e coa moda que co xénero. As ideas son producto da matéria altamente organizada, materia cónica é o pelo. Nen más nen menos. Que terá que ver o pelo coas ideas. Erasmo de Rotterdam chamoule animal estulto á muller, cheo de gracia e delicadeza, pero inepto. Que cabróns ambos os dous opinando respecto da muller. Tampouco lle foi á zaga Proudhon tres séculos despois opinando que ela só é útil onde non se precisa de xénio. Tan a científico o dito polos tres como a parábola bíblica de que o home foi feito de barro e a muller dunha costela do mesmo. Son animaladas que non se sosteñen. Como tamén o é aquello de que detrás de todo gran home hai unha gran muller. Se tivese que escoller entre estas catro sandeces non sería quen a sair do brete.

O 8 de Marzo os días de todos os anos, e mentres o binómio home/muller non estean socialmente en relación de equivalencia: reivindicarei a igualdade entre sexos como algo vital que me compete. O corpo permitiría máis ou permitiría menos, a un tamén lle incide o factor tempo, pero o pouco ou moito produto da miña matéria altamente organizada estará sempre de cheo nesa brecha. A opresión de xénero non é menos inmoral que a explotación de clase ou a opresión nacional. Pero igual que digo isto, agrego que as tres eivas teñen moi que ver cos dous seguintes problemóns: os estados e as relacións de producción. A contradición entre home e muller non a nego. Sería néctio. Pero fago esa diferéncia.

O lema da manifestación deste 8 de Marzo, "queremos ser un problema de estado", foi real-

Estado políticas paritarias. En canto a salário e en canto a condicións de vida e de traballo. Na casa e fóra da casa. Ainda que a abominable violencia doméstica rematase, sería igualmente necesario seguir querendo ser un problema de estado. Renegue o que renegue quem lle dea a gáñia, a loita social e o saber

colectivo foi más alá do que foi capaz de chegar en 1911 o cónclave aquél de Copenhague: Día da Muller Traballadora, dá máis cravo. Tres anos antes de ter lugar o cónclave de Copenhague, asara a 129 traballadoras a patronal. Non por mulleres. Polo mesmo motivo que mataron aos mártires de Chicago.

A liberdade de expresión non ten prezo. Alí onde ela existe cada quien é moi libre de opinar até polos cóbados. O que lle apeteza. Pero poñer en relación de equivalencia os problemas das mulleres da familia Cotton cos das 129 por eles reducidas a carbón, son gañas de enliar as cousas. Asociar a natureza dos problemas da raiña Noor de Xordánia cos das suas súbditas,

Asociar a natureza dos problemas da raiña Noor de Xordánia cos das suas súbditas, é unha pasada.

Gorro (100% lá) de Roberto Verino a 1900 pesetas. O prezo antes das rebaixas era de 11900. Baixou a seis mil, a cinco mil, a catro mil, até chegar aquí. Quizá a diferenza entre rico e pobre non está xa na calidade da prenda, senón no momento no que se realiza a compra: temporada (burguesia), rebaixas (clase media-baixa), terceiras rebaixas (proletariado). Co aumento da capacidade produtiva (todo o mundo posuirá o básico), as clases sociais serán distinguíbeis gracies á Pasarela de Cibeles.

A moda tamén vai por países. Presta ver a Joam Clos, alcalde de Barcelona, cos seus anteollos que suxiren relaxación, o

EXPOSICIÓN

Virxilio Viéitez 1955-1965

Ata o 11 de Abril 1999

MUSEO DO POBO GALEGO
San Domingos de Bonaval
Salón Real. Andar do Claustro
SANTIAGO DE COMPOSTELA

HORARIO:
De luns a venres: 10 - 13 h. e 16 - 20 h. Sábados: 10 - 13 h. e 16 - 19 h.
Domingos e Festivos: Pechado

FUNDACIÓN CAIXA GALICIA

Fundación Caixa Galicia: 902-43 44 43

seu polo, o seu aire hixiénico e deportivo, interclasista, europeo. Aquí abonda con entrar nunha consellería para observar como até os asistentes dos subsecretarios, e non se diga os directores xerais e conselleiros, van enfardados de riguroso traxe negro, por veces incluso cruzado, como os restos dun mundo máfioso perdido na modernidade.

Crecen como cerrotas os estúdios, análises, teses, dossieres, libros, congresos, seminários, cursos de doutorado, informes por internet e via satélite, reflexións e discursos sobre o tema de moda: o nacionalismo. Hai dúcias de profesores, expertos e técnicos en Madrid poñéndolle cóbados ao asunto. Sofren como opositores, discurren como estudiantes ante a inminencia do exame. A voltas, como Manquiña, co concepto. ¿E non lles seria mellor darse unhas voltas por Galiza ou por Cataluña, sen prexuzos, cun pouco de orella e un chisco de sensibilidade, aberta a comprender? Que non é tan difícil, nem estamos tan lonxe!

Llorenç Gomis recibe o prémio de xornalismo Manuel Fraga Iribarne. Iso de poñerlle o nome dun ex-ministro da censura (o prémio foi criado en 1974) a un galardón que se concede por informar representa unha boa paradoxa. Seria como instaurar un prémio de ética política co nome de Richard Nixon ou encargarlle a redacción do código penal a Jack, o Destripador.♦

é unha pasada. Dicer que as asalariadas españolas cobran o 25% menos que os varóns por culpa de todos os homes, é moi gordo. Afirman que hai tres veces más precariedade no emprego para elas que para eles porque a todos nos interesa, non se sostén. Aseverar que hai sobre paro de mulleres que de homes por razóns de xénero, son gañas de dar paus de cego ou berrar "ao ladrón ao ladrón" sinalando cara os catro ventos. E o ladrón, tolo de contento.

Pasa o que pasa porque, con ixenuidade ou maldade, demasiadas e demasiados pensan que o motor da historia é unha cuestión de educación sentimental e non de loita de clases. Pasa o que pasa porque xa calquer pelagato se pensa máis sábio que o próprio Marx. Así nos vai aos párias. Féminas e machos.♦

XESUS REDONDO ABUIN

A detención de Pepe Rei

A detención e ingreso en prisión do xornalista galego Pepe Rei volve a poñer de manifiesto as verdadeiras intenciones e obxectivos do Régime político cada dia más imposto e herdeiro do franquismo hoxe perfectamente representado polo PP de Aznar empeñado en reprimir —con todo tipo de silencios e complicidades— calquier tipo de manifestación cívica.

Desta maneira, o testaferro do Ministerio do Interior Garzón confirma as denuncias do seu colega Gomez de Llano e recupera a sua política inquisitorial agora contra o amigo e xornalista galego Pepe Rei por atreverse fundamentalmente a duas cousas:

1. Denunciar a relación entre "corrupción e narcotráfico" coas forzas represivas e "políticas operantes en Euskal-Herria".
2. Por ser público e notorio que Pepe Rei está elaborando un libro sobre a perigosa e manchada traxectoria do seu xuíz Garzón ao servizo da represión establecida.

Con esta detención xa non queda dúbida de que a montaxe Pi-

nochet non responde más que a unha mascarada para gañar amparo e credibilidade á hora de aplicar a represión más fascista no interior do Estado Español por parte de quen, non esquezamos, foi número dous de Felipe González, por tanto tamén GAL.

Estes son motivos más que dабondo para que a FPG esixa a liberdade inmediata de Pepe Rei e amose a sua solidariedade con todas as accións de denuncia e de loita que se promoven contra a actuación de Garzón, principal baluarte do Ministerio de Interior en intentar reabrir solucionais violentas contra o povo basco.♦

FRENTE POPULAR GALEGA

Democracia en Lavadores

1º. O día 27 de Febreiro na A.V.C.D de Lavadores, íase elevar unha nova xunta directiva, e coma sócia aí estaba eu, a asistencia non foi moi numerosa pero si moitos sóciros que xamais mirara pola sede social, funme chegando e decateime de que esta xunta semellabase a un encontro do PSOE+PCE e PP, en suma todo era moi estrano.

2º. Empeza a xunta cun saúdo da presentadora, a quem non deixaron rematar a sua exposición, xa que foi interrompida por un sócio chamado Carlos (unha desas persoas que esixe moi sen ofrecer nada, en suma un parlanchín), eu seguía moi atenta porque alí estabase prepa-

rando unha xuntanza politizada.

3º. Pásase inmediatamente a presentación de candidaturas: presentan duas, unha encabezada polo ex-presidente da Asociación Xosé Dominguez, e outra por Ramiro Nuñez, home coñecido sindicalmente. Este toma a palabra, decindo aos asistentes que esta xuntanza podería ser impugnada sen expor morivo algúin, pero si quentando o ambiente e sen dar alternativas para a información da mesa eleitoral.

4º. Ante esta situación Dominguez, o outro candidato, diríxise ao público decindo que a xuntanza é para elevar unha nova xunta directiva e que todo está xa disposto para tal fin, e invita a Ramiro a que a mesa se compóna de duas ou tres persoas de cada candidatura, proposta que é aceptada por Ramiro.

5º. Cando todo está disposto para a votación fai neste intre a entrada no local a concelleira Carme, militante do PSOE e coñecida en Lavadores, dando aperturas e bicos, pasando "revista" aos seus seguidores e demostrando todo o que alí estaba acontecendo, en suma unha verdadeira demostración dos mellores tempos do caciquismo. Eu seguía todo o que alí acontecía toda emocionada e alucinaba vendo como estes *pessegueiros* empregaban todos os métodos antideclarativos habitados e por haber, para que a súa formación fosse a candidatura mais votada.

6º. A outra candidatura presentada por X. Dominguez "Puchó", a pesar de que se daba por de-

rrotada, demostraba un gran talento democrático, cando incluso fixeron desaparecer as súas papeletas da mesa, dando lugar a que os sóciros non dispuxesen de papeletas desta candidatura.

7º. Chégase ao reconto dos votos e o surriso de Ramiro e os seus seguidores reflexaban a vitoria, incluso se falaba de moita ventaxe, a sorpresa foi cando, con todas as papeletas contadas, dábanlle a maioría por un voto a candidatura de Dominguez "Puchó", quedando así demostrado que a raposeira destes personaxes pagase coa democracia nas furnas.

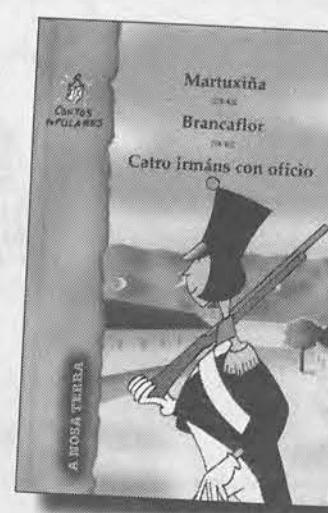
Fai neste intre a entrada a concelleira Carme, militante do PSOE e coñecida en Lavadores, pasando "revista" aos seus seguidores.

Para remate o perdedor diríxise aos sóciros que esperaron ao final da asamblea dando as grácias e decindo que non tiveran ferramenta, cando se sabía por algúns dos presentes que estiveran andando a caciquear, pedindo o voto polas portas dos veciños. Isto eu non o podo demostrar, pero o que alí acontecía demostraba que estaba todo amañado e ben amañado polos sóciros socialistas de toda a vida.♦

X.M.
(VIGO)

CONTOS POPULARES

Martuxiña,
Branca fror, e
Catro irmáns
con oficio

O dragón e
a princesa,
Apio, e
O fillo do rei

O proxecto da Cidade da Cultura foi elaborado en medio fólio hai un ano en Armenteira

O Plan de Ordenación de Compostela impide construir nos terreos que Pérez Varela indica para as instalacións

C.V.

A Consellaria que rexenta Xesus Pérez Varela só ten meio fólio da *Cidade da Cultura* anunciada para Compostela. Os tres párrafos de texto foron apresentados no último retiro do goberno Fraga celebrado no pasado mes de Abril en Compostela. Foi suficiente para montar o grande balbordo do que o PP, a tres meses das eleccións municipais, quere sacar tallada. Non se barallan orzamentos, os funcionarios do sector da Xunta e técnicos culturais desconocen o contido do plano e mesmo os terreos indicados polo conselleiro para a edificación das instalacións están calificados como chan non urbanizable no Plano Xeral de Ordenación Urbana.

Os montes de Compostela están protexidos da especulación urbanística. Un deles, o Gaiás -situado no bairro de Sar- foi o designado por Pérez Varela para localizar a *Cidade da Cultura* que se apresenta como un dos principais reclamos da campaña eleitoral do PP. O monte é propiedade de Caixa Galicia que ten solicitada a recalificación dos terreos, sen moitas posibilidades de continuar a liña urbanística do goberno municipal.

A localización é así inviábel coma tampouco hai proxecto. O único que baralla a Consellaria de Cultura despois de lanzar o globo do proxecto é un estriado concurso de ideas para arquitectos publicado no Boletín Oficial do Estado -con data de entrega o 14 de Abril, mes e meio despois de sair publicada a convocatoria- e unha xenérica nota, de menos dun fólio, tirada do último retiro do gabinete de Fraga o pasado ano na que se recolle que a *Cidade da Cultura* acollería a Biblioteca e a Hemeroteca de Galicia, un Centro Audiovisual, a base informática *Camiño de Santiago*, o Banco de Fotos de Galicia, o Museo da Historia de Galicia e o *Bosque de Galicia*, un xardín con especies autóctonas. Na Consellaria advirten que só se trata dunha proposta de ideas e que non hai ningún proxecto elaborado coma tampouco hai orzamento -a cifra que se munta de 18.000 é unha estimación que non se basea en ningún cómputo elaborado— nun partida de cartos públicos

Na Cidade da Cultura para Compostela recóllese promesas incumpridas por Fraga desde que chegou à Xunta.

da que obter a cantidade necesaria para os investimentos.

A *Cidade da Cultura* artéllase polo de agora só na mente dos grandes constructores, únicos con capacidade suficiente para planificar un proxecto que se anuncia de grande envergadura. Polo demais os técnicos culturais e altos funcionarios da Xunta non teñen ningun tipo de coñecemento do tema, recibindo a primeira noticia polo enfrontamento localista reflectido nos medios de comunicación. A Asociación de Arquiveiros, Bibliotecarios, Documentalistas e Museólogos de Galicia (ANABAD) dirixise á Xunta manifestando que deseaban que os "poderes públicos informen tamén polo miúdo á sociedade galega de cales son as verdadeiras dificultades que a posta en marcha dun proxecto semellante conleva". Lamentaban asimismo as "múltiples deficiencias" dun "mal chamado Sistema de Bibliotecas de Galicia" e debullaban todas as carências que se

detectan no sector, a comezar pola situación dun centro Superior Bibliográfico "mal definido e carente de contido". Asesores culturais da Xunta manifestaron asimismo o seu desconocemento da posta en marcha dun plano destas dimensións. Tampouco a Universidade, de grande relevancia cultural na cidade e con infraestructuras propias a ter en conta, foi consultada para elaborar o plano.

As lagoas denunciadas por ANABAD no sistema de bibliotecas detectábanse tamén na propia cidade de Santiago que carece de conservatorio de música, Escola Oficial de Idiomas e tampouco ten biblioteca pública que, ao dicer da concelleira do BNG, Encarna Otero "reclamouse máis unha vez a Mariano Raxoi pero ainda non está nen o proxecto encargado". A voiceira nacionalista entende que se se quiere dotar a Galiza dun proxecto cultural terá que ser consensuado no Parlamento e "fóra do período eleitoral, por-

que só se poden entender estas promesas, sen nengunha base firme, en clave partidaria do PP". De certo, a *Cidade da Cultura* é a grande baza que está a utilizar polo candidato popular Dositeo Rodríguez co fin de conseguir a acarriñada alcaldía da capital galega.

Promesas incumpridas de Fraga e CD-Rom

Boa parte do que agora se promociona como *Cidade da Cultura* son promesas incumpridas desde o primeiro goberno de Manuel Fraga. Xa entón se anuncio a creación dunha Biblioteca e unha Hemeroteca nacional -de longo reclamadas- que non se materializou nos nove anos que leva no goberno. O proxecto, agora remexido e ofertado como grande proposta cultural, ven asi de vello mentras dos novos elementos que se incorporan apenas se sabe que os arquitectos elaborarán un proxecto de construcción. Non se define, por exemplo, a orixe dos fondos que comporán o chamado Museo de Historia de Galicia, nem a procedencia do material que comporá o denominado Banco de Fotos, unha vez o arquivo está depositado no Centro Galego de Artes da Imaxe. Do alcance cultural do proxecto, a Consellaria só acerta

dizer que se sustentará "sobre as más avanzadas técnicas expresivas e modernos soportes de comunicación, como o CD-Rom, produtos interactivos, Internet ou fotografía dixital". A pesar da lonxevidade das promesas, Fraga xa manifestou que lle gustaría quedar para a posteridade dando o seu nome ás instalacións.

Unha idea inicial foi a remitida hai tres anos polo sector audiovisual a Xesus Pérez Varela cando este era Secretario Xeral de Comunicación. Daquela un grupo de profisionais, promovidos desde a Asociación Galega de Productoras Independientes (AGAPI), ofreceron ao agora conselleiro un plano elaborado no que se recollía a necesidade de dotar a Compostela de infraestructuras para o sector audiovisual. No entanto, a idea do sector estaba artellada nun plano detallado por especialistas que agora se bota en falta no anuncio de criar en Compostela unha *Cidade da Cultura*. ♦

Stanley

VÍTOR VAQUEIRO

Hai poucos días o recente prémio Nobel de literatura José Saramago manifestaba que, dende o seu punto de vista, os tres escritores que mellor interpretaran o século que findará dentro de case dous anos (¡até cando habemos de repetir que non é opinábel, nem votábel, o feito de que o século XX remata ás 12 da noite do día 31 de decembro do 2000?) foron Fernando Pessoa, Franz Kafka e Jorge Luis Borges. O escritor portugués daba, aliás, as razões que o deitaban cara a esta escolla. A de Borges baseábase na capacidade do arxentino de reflectir na sua obra literaria o carácter poliédrico inato ao ser humano (eu engadiría, tamén, a sua xigantesca ironía, a que lle fai responder, cando algúen lle pregunta polo seu dominio do sánscrito, cun lacónico: *o corrente*).

Ese mesmo carácter poliédrico acho-o en Stanley Kubrick, que nos abandonou hai só unhas horas, entendendo por abandonar, naturalmente, a simples morte física, porque mentres teñíamos un minicine, un video club, ou, mesmamente, un andel dalgúnha estantería do noso próprio fogar no que poidamos presenciar, alugar ou coller algúna das suas fitas, Kubrick, xa sei que caio no tópico, mais estou-lle tan obrigado que non me importa, ficará entre nós. Non sei cal será a escolha da leitora ou leitor para esta noite. Non debe esquecer, embora, que dispón da opción antimilitarista dos *Carreiros de gloria*, con Kirk Douglas, ou o mesmo actor coa raiba contida, acogulada por séculos e séculos de escravitude, que atesoura *Espartaco*. Se prefire voltar ás ideas de antibelicismo e de poliedro- un actor de variadas faces, debe ficar co Peter Sellers de *Doutor Strangelove* e arrepiañarse ao ollar o comandante Kong cabalgando enriba da bomba como un cowboy neurótico, ou ficar con *Lolita* e ver a James Mason a cada máis derramado por Sue Lyon, e, con toda seguranza, Vladimir Nabokov totalmente esquecido, Nabokov só un infinitísimo na lembranza, navegar polo espazo no ano 2001 a lombos, non dunha bomba, mais dos Strauss, Nietzsche e Ligeti, adentrarse en *O resplandor* e reflectir en Borges, que, con certeza, había devecer no labirinto e na especularidade do labirinto miniatura, ou finalmente, pensar na análise da violencia e das falsas soluciones que a sociedade outorga a certos cancros que a devoran, que a rillan, vagarosos, e que se manifestan en *A laranxa mecánica*. Despois, ao rematar, xa no leito, antes de ficar cos ollos ben fechados, talvez sexa conveniente, ler algún relato breve de Biy Casares. Ou, se cadra, unha mostra da escolma de Borges e Biy dos mellors contos policiais. Presinto que Akutagawa (*Na fraga*) ou Hawthorne (*A morte repetida*) serían unha excelente escolha. ♦

■ A Universidade de Vigo convoca o prémio de investigación Roberto Blanco Torres

O vicerrectorado de Extensión Universitaria da Universidade de Vigo ven de convocar o prémio de investigación Roberto Blanco Torres, ao que se poden apresentar orixinais en lingua galega, non premiados noutro certame no momento do fallo do xuri. O prazo de admisión de orixinais remata o 16 de Abril. Este certame adicado á figura homenaxeada no Dia das Letras Galegas, que conta co patrocínio da Dirección Xeral de Políticas Lingüísticas, ten establecidos dous prémios, un de 200.000 pesetas e outro de 100.000.♦

■ Convocan en Chantada o certame de 'arte desfigurativa'

Desfigurar a imaxe da sociedade pode dar coa realidade da mesma. Desta máxima participan os responsables do Café das Artes e da revista *Além-parte*, de Chantada, que convocan o 1º Certame Mundanal da Arte Desfigurativa. "Estamos fartos de aturar seres hipócritas só preocupados nas apariencias. Estamos fartos porque esas imposiciones cercenan a nosa liberdade. E queremos ser libres e inocentes. Como cando éramos nenos e tiñamos que estudar cosas coas que non sentíamos identificadas a nosa vida, naqueles libros grosos e pedantes reconfigurábanos as suas ilustracións de maneira que significaran algo para nós. E riamos. Un bigote, unha chiva, un moco caendo, unha melena nesta foto de persoero esgrevio... canto nos teñen feito disfrutar!", relatan os organizadores. Neste certame admítense calquer técnica de traballo menos a infográfica e hai que remitir os resultados ao apartado de correos nº 47 de Chantada antes do 8 de Maio. Para máis información, o teléfono do Café das Artes é o 982462160.♦

■ Festival contra o racismo con Skunk

Os alumnos da Facultade de Informática da Coruña celebran o seu patrón o Xoves 18 de Marzo cun festival contra o racismo, para o que contan cos concertos de *Skunk*, *Diska Tocan*, da Coruña, e *MxDxR*, da Estrada. A cabeza do cartaz é grupo *Skunk*, formado en Hendaya por músicos procedentes de París, Euskadi e outras zonas da Península, cun estilo que mestura o pop-rock con aires xamaicanos e seción de vento. Xa estiveron tocando no festival de Cerceda. O concerto celebrouse frente ao campo de futbol do campus de Elviña e a entrada é de balde.♦

Os componentes de Boikot.

■ Vantroi, Boikot e Sindicato del Crimen no Vedra Rock

O IV Festival Vedra-Rock xa está en marcha para celebrarse o vindeiro 20 de Marzo no Pavillón Municipal da vila. A cita en Vedra está organizada pola asociación cultural "Crazy Cabezas", que este ano preparou un cartel con grupos que venen a presentar novo disco. Boikot, Sindicato del Crimen, Koma, Dismal e os mexicanos de Vantroi actuarán a partir das oito e media da tarde. As entradas xa están á venda ao prezo de 2.300 pesetas. Pódense mercar nas tendas *Tipo*, en Fans e Bartolo, de Compostela, en O Porrón e Don CD, de Pontevedra, en Discos Porto Bello, da Coruña, en A Columna e Pedramola, de Vigo, en o Noso Pub, de Boiro, e no Metro e Casal de Neira, de Vedra.♦

■ Valente acada o prémio Casa dos Poetas

O Padroado "Curros Enríquez" decidiu outorgar o prémio *Casa dos Poetas* de Celanova, que chega a súa XV edición, a Xosé Ánxel Valente, do que se reseña que "na sua actividade literaria latexa unha ardorosa labarada de amor e desamor polo galego orixinario, principio e fin do universo de Valente". O autor de *Poemas a Lázaro ou No amanece el cantor*, recibirá o prémio, que consiste nunha medalla do escultor Acisclo Manzano, o 31 de Agosto, aniversario da morte de Celso Emilio Ferreiro.♦

■ Alertan contra a busca do 'vistoso e chamativo' na música tradicional

Coa reivindicación de que o proxecto de Arquivo Sonoro de Galiza sexa unha realidade, celebrouse en Compostela o encontro "O Son da Memoria", organizado polo Consello da Cultura Galega. Os especialistas reunidos sinalaron a urxencia de definir políticas de investigación para crear fondos sonoros así como a necesidade de formar e coordinar aos investigadores e recoller todo o material existente até agora. O etnomusicólogo Xabier Groba apontou as dificultades para localizar o material, ben porque se perdera, ben porque está en mans privadas. Pola sua parte, Luís Costa, analisou o proceso de fol-

clorización da música tradicional tanto polas influencias exteriores como "pola busca do vistoso e chamativo e non da representatividade social das pezas".♦

Anselmo López Carreira e Ramón Villares.

■ Debate en Compostela sobre as tendencias da História

"Tendencias recentes nos estudos históricos dentro do Estado español" é o título das xornadas que a AS-PG, o Departamento de His-

tória Contemporánea e de América, e o Idega organiza para os días 12 e 13 de Marzo. Preténdese con este curso difundir entre os profesores e estudiantes os avances más recentes nas historiografías que se desenvolven no Estado e debatir a relación entre a reconstrucción do pasado feita polos historiadores e a consciencia nacional. Participan no curso Anselmo López Carreira, Pegerto Saavedra, Ramón Villares, José A. Rodríguez Ranz, Joan B. Cuillé i Clara e Xusto G. Beramendi. As xornadas están homologadas pola consellaria de Educación.♦

■ Encontro de educadores pola paz

Xa está en marcha o encontro gallego-portugués de educadores pola paz, organizado pola Nova Escola Galega, o Departamento de Pedagogía e Didáctica da Universidade da Coruña e o concello de Oleiros, onde se celebra os días 23, 24 e 25 de Abril. A violencia é o tema destas xorna-

das, especialmente na medida en que afecta ás escolas e ao labor das escolas. O comércio xusto, os xogos contra a violencia, a comunicación, o deporte e o baile son algunos dos aspectos nos que se vai centrar o encontro. A matrícula está aberta até o 9 de Abril. As persoas interesadas poden chamar á Casa da Xuventude de Oleiros ao teléfono 981-636598.♦

■ Presentación de *Da Guenizah* de Belén Feliu

Unhas duascertas persoas, entre elas moitos amigos e amigas, xuntáronse o pasado Venres 5 de Marzo para presentar o libro *Da Guenizah* (Espiral Maior) de Belén Feliu. O escritor Xosé Manuel Trigo foi o encargado de facer unha análise máis literaria do libro da escritora, finada o pasado ano, e non dubiou á hora de dizer que se trata dunha obra que "ven ben á nosa literatura que está xa no tempo de apreciar os libros bons e esquecer os malos". No seu emotivo discurso definiu a Feliu como unha "escritora dandy, de textura, de bordado" e afondou na infeliz paradoxa de que este fose un libro á vez inicial e final. Maria Xosé Queizán mostrou por *Da Guenizah* o mesmo respecto que se ten "polos textos sagrados". Destacou a escritora a ironía burlona coa que a autora se ri do mundo, tallando cada frase con buril, coma se se tratase dunha xoia". De Belén Feliu recordou Queizán no seu sentido discurso que non se sabía "onde remataba a persoa e comezaba a literatura".♦

Belén Feliu.

■ José Saramago estará en Pontevedra convidado pola Aula Castelao de Filosofía

"Filosofía e Autodeterminación" é o título da XVI Semana Galega de Filosofía que se celebrará en Pontevedra do 5 ao 9 de Abril de 1999. Desde a reflexión filosófica á práctica política, da antropoloxía ao direito e da socioloxía á escrita comprometida, más de vinte ponentes darán conta do abano de posibilidades nos que se apresenta a discussión sobre a autodeterminación. O último Prémio Nobel de Literatura, o escritor José Saramago pronun-

cirá unha conferencia. Nas sesións de mañá participarán a antropóloga Dolores Juliano, a escritora e ensaista Mª Xosé Queizán e os filósofos José María Ripalda, Michael Löwy e Pierre Charriton. As tardes centrarán o debate en Galiza coa intervención dos economistas Edelmiro López e Joaquim Fernández Leiceaga, o profesor de direito Xacobe Bastida, o profesor de Teoría do Estado, Xavier Vilhar Trilho e o profesor da Universidade de Sevilla,

Manuel Delgado que analisará as desigualdades territoriais do Estado español. Con "Identidades colectivas e globalización" recóllellense as intervencións das noites que correrán a cargo do analista político Carlos Taibo, a especialista en Filosofía Árabe, Gema Martín Muñoz, a escritora Eva Forest, o filósofo Javier Sádaba e prémio Nobel de Literatura, José Saramago, membro de honra da Aula Castelao de Filosofía, que pronunciará o seu relatório na noite do Mércore 7.♦

Leituras

Redondo, redondo

Título: Círculo.
Autor: Suso de Toro.
Editorial: Xerais.

Pode parecer sinxelo, pero o círculo é das figuras xeométricas más complexas, e tamén das que máis poder de fascinación exercen sobre os humanos. Non sei se é polo primeiro ou polo segundo, pero o certo é, que cando me dispúña a redactar estas liñas, bolei bastante tempo sen decidirme por onde comezar. Tempo perdido, porque, como a propia leitura de *Círculo* ensina, todo é principio é todo é final. Como decisión salomónica, nen polo inicio nin polo remate: comecemos falando do conxunto. Na contracapa, preséntase a obra como "... un vaso hermético que contén nun éter de melancolia as histórias que forman o argumento da vida". Para a información que soe aparecer nestes lugares, digamos que é unha lograda definición do que nela se pode ler. Non obstante non fica nada claro se se trata dun libro de relatos ou dunha novela, fálase simplemente de "histórias" e "argumento". Que hai un argumento ben claro que transcende os lindes do relato é algo moi óbvio; pode que sexa un argumento carente de acción, pero iso non debe ser óbice para situala onde debe. Ademais non hai correspondencia historia-relato. É dicer, hai más relatos que histórias. O que significa que se fosen relatos, hai histórias que ocupan vários. Por outro lado, as histórias só poden ser consideradas como capítulos nunha concepción moi lasa. Particularmente sexa como sexa, in-

Suso de Toro.

clónome por falar de novela más que de relatos: a clara conciencia de mensaxe única e as, más perceptivas ou menos, interrelaciones entre os diferentes "relatos", incluíname a pensar más en novela que noutra cousa. Novela que está moi próxima a rachar a propia concepción xenérica.

Lume, aire, terra e auga. Esas son as catro partes nas que se estrutura a obra. Cada unha leva o nome dunha das matérias básicas da alquímica. Cada unha delas comeza con un monólogo interior de Nano e remata cada unha das con unha "Melancolia do despezamento" que comeza en Lume e evoluciona deixa rematar en Auga, precisamente coa palabra lume. Este xogo de comezar coa palabra coa que remata o relato (ou capítulo) anterior mantense sempre, en cada unha das catro partes e, como xa vimos, abran-

gue tamén a obra enteira. É unha marca para salientar a relación empática que se establece entre os diferentes relatos e entre as correspondentes histórias, porque sempre hai algo que as une, as mesmas personaxes, personaxes que forman parte da vida das anteriores, que teñen o mesmo oficio, que se moven nos mesmos espacios, que protagonizan peripécias de significado concorrente ou con finalidade próxima etc. etc. Como se pode comprobar, *Círculo* é obra fondamente transgresora e innovadora, que presenta unha con-

cepción xenérica tan particular como libre e suixerente. Continuar coa análise estrutural é unha tentación moi forte, hai aí para verter moita tinta, pero continuemos con outras esferas de este *Círculo*.

Por exemplo, algo que non me resiste a non comentar: fálase moito do retorno de Nano, un parvo que pasa a vida a velas vir e reflexiona cunha lucidez só imaxinábel en seres puros e inocentes. Efectivamente, Nano é unha de esas personaxes que atraen como un imán. E, efectivamente, Nano tamén representa a reaparición dunha personaxe xa presente en "Aquí somos así, positivamente", relato incluído en *Caixón desastre*. Pero fará mal quem pense que os seus monólogos son os momentos álxidos da obra. Vai no gosto de cada un, pero quero atreverme a dizer que raro será o leitor que non atope outros catro ou cinco (cando menos) que lle gosten tanto ou máis. Ademais, Nano non é o único que une *Círculo* con *Caixón desastre*. "Ca, yo no te soy como ellos" –relato que debería ser catecismo no ensino–, por exemplo, ten unha mensaxe xa presente en "Como se comenta un texto literario", pero agora más explicada, con más amplitud. Por outra banda, a concepción da obra en si tamén está próxima de *Caixón desastre*, e mesmo de "Como se comenta un texto literario". E outro dos referentes é *Tic-tac*. Positivamente. A vida como amargura, a fragmentación e pluriperspectivismo –que nace da presencia de múltiples voces narrativas– e a mesma organización simbólico-técnica, lévanos a pensar en *Tic-tac*. Dá a impresión de que *Círculo* tamén sobrevoa o corpus narrativo do autor. A fin

(Pasa á páxina seguinte)

conta de libros

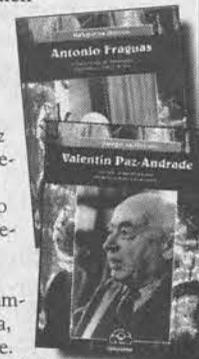
Unha fábula sobre o absurdo da vida

Xesús Manuel Valcárcel concebiu a sua última novela en tres grandes partes nas que afonda "nas teimas e desvarios da sociedade moderna". As grandes carballeiras é unha novela chea de humor, parodia e absurdo que se desenvela a través dos personaxes que van povoando as perto de cincocentas páginas coas que conta e que rematan cambiando radicalmente de estilo de vida. Valcárcel publicou en 1997 Os ollos da sentinela e ten agrupado os seus ensaios culturais baixo o título Trilogía sentimental. A novela está editada en Galaxia. ♦

Paz Andrade e Fraguas, galegos na História

Contar detalles da vida e obra de António Fraguas e Valentín Paz Andrade é o obxectivo das duas biografías apresentadas por Irl Indo, e da autoria de Clodio González Pérez e Charo Portela respectivamente. De Fraguas, sinala o autor que é un "galego de ben" no que destaca o seu labor investigador nos campos da antropología, etnografía e folclore. "Un loitador incansábel cumha única tarefa: servir a Galicia desde todos os campos que abranguen o seu saber e o seu fazer". Desa maneira defini Charo Portela a Paz Andrade, avogado, político e empresario. ♦

Un convite de Anisia Miranda para os cativos

Ediciones do Castro publica *A cama, a bolboreta e o paxariño*, un conto escrito por Anisia Miranda para os cativos que empezan a ler ou para os que ainda non saben. A narración conta como una cama, feita de madeira de castiñeiro, síntese frustrada por non ter adornos e de como é axudada polos amigos animais. A escritora cubano-galega leva escrito morelos de contos para os pequenos. Nesta ocasión, ilustra as páxinas o seu paisano Alfredo Gutiérrez. ♦

Os feitos que nunca se contan

Por que hai feitos que as persoas ocultan sobre a súa vida? Por que hai capítulos "vergonzantes" que nunca se contan? As mesmas perguntas se fixo Sonia Rivera-Valdés antes de escriber a colección de relatos *Las historias prohibidas de Marta Veneranda*. Con este libro, a autora, cubana ainda que traballa en Nova Iorque, gañou o premio "Casa de las Américas", que se lles outorga á literatura hispana en Estados Unidos. Editado en Txalaparta. ♦

UNIVERSITARIA

DO NOVO TEATRO
Á NOVA DRAMATURXIA
(1965-1995)

Manuel F. Vieites (ed.)

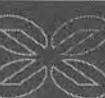
XERAIS

DO NOVO TEATRO Á NOVA DRAMATURXIA

Manuel F. Vieites (ed.)

Un libro colectivo que proporciona unha primeira aproximación aos fitos más significativos do desenvolvemento do novo teatro e dramaturxia galega dos últimos trinta anos.

XERAIS

Leituras

(Ven da páxina anterior) de contas, que diferéncia hai entre vida e creación?; eis o tema que une os relatos de Aire. E xa que falamos de Aire, non podemos esquecer os restantes. Lume, a primeira parte, preséntanos a morte social, o alleamento, o intimismo como o accidente que lle sucede a un mesmo. Logo vén o debate entre a creación e obra, vida e morte, dunha segunda parte (Aire) onde se ve que a morte crea sentimientos de afectividade. Terra tráenos o desacougo, a morte pairando, a morte presentida, a morte parcial e a morte total, como a creación total e a creación parcial, morte e creación... non serán o mesmo? Para rematar con Auga, con reflexións a cerca da vida que non vemos e tamén da morte que queremos ignorar... Todo o que explica Lume, e como isto é un círculo non sairemos del a menos que non nos embolemos.

Círculo plantea a simbiose morte-vida como fenómeno mutuamente parasitario. Tema complexo e transcendente pero en absoluto aburrido, que esta é unha obra impregnada dunha atmosfera moi melancólica, moi nostálgica, pero tamén tremendamente variada. Aquí hai relatos moi próximos ao terror, outros ao misterio, outros son fondamente intimistas, outros mesmo son detectivescos (posiblemente aquí está a do caso que Sherlock Holmes resuelve más rápido) e tamén hai outros onde aparecen Ánxel Casal, Castelao, Curros, ou outros envoltos na negra sombra de Rosalia. Unha obra extraordinariamente ambiciosa e complexa na que só hai dous peros: ás veces a redacción non está moi traballada e os usos pronominais tampouco son exemplares, nunha nova reimpresión, que non dubidamos acadaría, estes aspectos deberían ser solventados. Polo demais é literatura da grande. ♦

XOSÉ M. EIRÉ

Contra a atrófia mental

Título: Skacha.
Grupo: Skacha.
Edita: Sons de Loita e Janie Jones.

A portada do disco de Skacha, unha imaxe da fabricación en serie de prototipos humanos, é unha chamada contra a atrófia mental e o conformismo na sociedade. Reivindicando a atitude do movimiento punk (ver ANT n° 871), os membros de Skacha representan trece temas en galego, nos que

Mulleres en Marzo

Título: A viaxe de Lola.
Dirección: Cristina Domínguez.
Reparto: María Lladeras, Ursia Gago, Anabell Gago e Mercedes Castro.
Textos: María Lladeras, Anabell Gago, Nazaret López, Ursia Gago.
Producción: Alalá Produccións, coproducido por Teatro daLua e colaboración de A Factoría Teatro.

Marzo é mes de reivindicación. As manifestacións suceden no país do 8 ao 10 xunto cunha manchea de actos que marcan as sinaladas datas de protesta e reclamación. O teatro non é alleo á crítica social, ben ao contrario, a escena prestase ben para acoller a meio de dramatización calquer sorte de denuncia. Por volta do Dia da Muller Traballadora catro actrices e unha directora artellan unha montaxe na que a comedia contemporánea e a arranca risos cun ton aceado.

A face cómica volta así na obra descarnada. Escenas do cotiá, asumidas en canto repetidas, mostran a sua radicalidade ao subir a escena. As mulleres son as protagonistas no teatro pero poñen á vista do público situaciones nas que non pasan de ser personaxes de terceira fila. Catro mulleres verbalizan todo aquilo que passou a formar parte dun estado de cousas que só se move a presión e con dificultade. Xa desde a escena inicial, a obra apreséntase como teatro de mulleres, teatro

conta de discos

cial, a situación da muller, e, tamén, sobre a augardente. Levan anos tocando pero este é o seu primeiro trabalho de longa duración que, de seguro vai xirar pola Galiza coa mensaxe de seren "sempre ceibes, na nosa terra, sen caicique que lle diga á xente como ten que vivir". ♦

Acordeón basco para bailar

Título: Rockin'Trikitixa.
Autor: Varios (Tapia e Leturia, Maixa e Ixiart, Gozategi, etc.).
Edita: Triki.

Rockin'Trikitixa é un disco divertido, que reune a músicos xa veteranos con outros emergentes de cara a apresentar o seu traballo fóra de Euskadi. Ali se suen temidos exportando os sons da trikitixa, esa palabra que non só denomina a un tipo de acordeón senón que o seu significado espállese á música que resulta da combinación do acorde-

Teatro

Mercedes Castro.

feminista mesmo. As catro sobre o escenario entrecruzan veloces frases que semellan pertencer ao mesmo parlamento e dán conta de que o sometemento do xénero nas suas distintas formas vainas unir porriba das diferencias que conforman cada personaxe.

Sen apenas riscos na factura teatral, *A viaxe de Lola* recrífase no texto e na interpretación que se mostran case nus diante do público. E o texto amosa con desenfado temas que ben poderían ser matéria de proclamas. Tirar do riso sen perder o didactismo e a denuncia —sen dúbida buscados a mantenta— é un dos principais valores da obra. Se condición do bon teatro é entreter e divertir, a obra dirixida por Cristina Domínguez consegue o obxectivo.

Catro histórias mestúranse para compoñer unha obra unitaria, aquela que pon sobre as táboas a dominación que elas mesmas soportan, sen que se precisen elementos exteriores no escenario para materializala. O monólogo dunha muller gorda e inxeñeira que se dirixe a Deus para lle dicir: "Ti ódiasme, por que me tiñeches que dar tanto?", abonda por si próprio á hora de facer visible a obxectualización das mulleres a medio dunha delas á que, segundo as medidas requeridas, lle sobra carne e tamén intelixencia. Os seus atracos para atopar roupa nas más coñecidas tenden conducir á personaxe a unha situación de desespero que prende nos espectadores, en especial, cando a actriz se revolta contra ese periplo absurdo e decide botar man da rebeldía para defendese diante dun estado de cousas que a ben a podian levar á sua anulación persoal.

E é contando as suas vidas e as expectativas mudadas como as catro actrices, sen manifestalo, dán conta de como a historia se constrúe imposta para as mulleres. Obra contemporánea esta que atopa nos referentes cercanos os materiais para se artellar. Simples en canto a recursos escénicos, *A viaxe de Lola* só muda cando pon sobre a escena un enorme traxe branco de noiva do que saen tres cabezas. As tres mulleres das xeracións que precederon á actual —nai, avoa e bisavoa— aparecen xuntas nunha escena de grande riqueza na que cun fluído diálogo as mulleres defenden, diante da descendente que intenta fuxir, que as cousas continúan como estaban. Porque se é a fuxida a que se intuye con más forza na primeira escena a obra avanza até que as catro personaxes, xuntas, deciden enfrentarse, a peito descubierto, coa sua poética feminina. ♦

Joseba Tapia coa sua trikitixa más o seu compañeiro Xabier Berasaluz "Leturia", un dos duos más influyentes para as novas xeracións de músicos bascos. Estes veteranos atrevéndose a combinar a sua experiencia coas propostas dos más novos, que non teñen medo a mesturar acordeón, pandeireta e mesmo rap ou pop. Nesta selección tamén están convocados Alaitz & Maider e Maixa & Ixiart, mulleres que retoman a trikitixa, Iker Goenaga, e grupos como Gozategi, Etzakitz e Zaldibobo. Amosan que o son da trikitixa ten o futuro asegurado, non só polo inevitábel baile ao escoitala, senón, ademais,

Cinema

O refinamento da propaganda

Título: Estado de sitio.
Reparto: Denzel Washington, Bruce Willis, Annette Bening.
Nacionalidade: EUU.

Estamos a falar da máis recente pelcula de terror que se está a emitir nas nosas sás. Dan medo as bombas dos activistas islámicos. Espantan as medidas policiais e militares das autoridades norteamericanas. Arrepia a posibilidade sempre presente de chegar a ser eficazmente vixiada, controlada, apuntada con armas, micrófonos, cámaras, radares ou simplemente coa ollada ampliamente suspicaz dunha povoación que ve crescentemente alentadas as suas latencias paranoides.

O devir dos acontecimentos ao longo do filme resulta verosímil agás algunha exageración que pretende producir un meirande efecto dramático. Pero a pretensión de realizar un enfoque alternativo á temática abordada (o atallamento do terrorismo internacional) en tanto que o enfoque das *distintas alternativas* perante un mesmo problema, fracasa estrepitosamente e consuma ese fracaso precisamente nos elementos con que pretende disimular: un final feliz (máis todo o sangue devorado) ou o que é pior, a apariencia dunha solución; e unha entrega habilmente dosificada de novos tópicos do politicamente correcto e que na sua paulatina engádega e combinación liberan da moléstia de ter que abordar planteamentos de fondo. Así a presenza dun muslim, vários negros e unha oriental na eficiente equipa policial anula o interrogante a respecto da eventual pluralidade armónica entre as comunidades nacionais que conviven nas grandes cidades norteamericanas; a manifestación da agresividade dos métodos militares en contraste coas "limpas" investigacións policiais desvia o cuestionamento da xustificabilidade do uso ben más sutil do secretismo e a coacción por parte destas últimas; a presentación dos activistas islámicos como fanáticos aillados de conducta ora mecánica ora histérica, en todo caso sanguinária, omite a pregunta pola razoabilidade ou cando menos racionalidade da práctica disidente armada dende países asoballados estruturalmente. Estas sublimaciones plantéan-se ao abeiro dunha ideología uniformizadora e superficial que non vai alén da "constitución" para falar de democracia, que legitima o abusivo comportamento policial en nome da intachable conduta personal dos seus axentes e que, finalmente, apresenta a insurxencia como un inxustificábel erro de funcionamiento do inmellorábel dos mundos posfeis.

A grandes rasgos, a pelcula trata da escalada de violencia que se dá en New York por mor do medre das accións duns escasos co-

Cinema

A cuota de películas USA na UE pasou dun 56% no ano 85 a un 76% no 1994.

pintura nun autobús e acaban voando un edificio do FBI onde morren perto de seiscentas persoas, así como polo aumento da represión das forzas da orde dentro de vixiñanza policial exaustiva e pequenas masacres até a presenza do exército na rua apés o decreto da lei marcial decretada polo presidente, que conleva a segregación da povoación musulmá e a sua concentración nun campo de futebol. Neste acontecer dos feitos emerxe ao longo da trama a contraposición entre as reaccións dos distintos grupos de poder, concretamente a policía e o FBI, sempre velando polo cumprimento da lei, a CIA en claro receso da influencia manifesta (que non tras do cenário) e un Exército autoritario que ten nunha man a política exterior e noutra a un pantasma e incerto presidente. A esta disputa acerca dos límites da legalidade ven-se engadir ademais o conflito entre as motivacións relixiosas que en definitiva animan a actuantes dun e outro signo, islámicos e cristiáns. Contemplemos por separado estes dous eixos argumentais:

Os métodos da política

O teniente Tony Havard (Denzel Washington) afirma, nun momento cúmio da película no que se están a decidir as medidas a adoptar face á escalada das accións terroristas, ser o cometido do FBI "respostar" namentres que o do Exército é "defender". Para el non son incubéndia do Exército os casos de terrorismo ao se tratar dun inimigo "invisibel". Mais esta incompatibilidade é só aparente ou, mellor dito, ficticia: por unha banda, porque Havard prioriza a función de punición da policía ("respostar") a respecto da cal fican como subsidiarias a investigación e a prevención, función aquela, polo demais, completamente militar na sua faciana executiva. Por outra banda, porque a práctica realizada polo xeneral Bill Devereaux (Bruce Willis) é xenuinamente policial: exprime á povoación musulmá non con outra finalidade que a de dar cos activistas, é dicir, na percuta de información. Esta compatibilidade de funcións que chega até a mistura de cometidos, achega a ambos corpos más do que quixeran, e é entón cando entra en esceia (literalmente) a estratexia de se diferenciar polos seus métodos. O autoritarismo agresivo dos militantes contra a pesquera minuciosa e a teimosía no rigor das deduccións por parte da policía non son impedimento nen para a eficiencia investigadora do Exército nin para os métodos contundentes do FBI (que de feito acaba cargando-se a máis activistas). Un pseudodebate animado por un perplexo Havard perante o emprego da tortura polos militantes perde todo o seu sentido cando el próprio tiña xa ameazado cun pito encendido a un interrogado, cando tiña reconecido que "a nosa política é non negociar nunca" e cando menos nun acceso de caraxe animara a todo o corpo a emplegar (todos os medios) na percuta dos responsables das accións. O seu co-

metido explícito é evitar que os culpables saian impunes. Por iso a oposición entre o Estado de Dereito e a Razón de Estado na esencia final en que o FBI detén, coa lei na man, aos militares polos seus abusos non é real e só se sustenta a nivel simbólico e aparente na oposición mistificada entre un guapo Denzel Washington, home íntegro e emocionalmente conmocionado, e un resabido Willis, ríxido e uniformado fantasmón. Mais este é o auténtico profesional, pois o primeiro reaxe por vinganza, e a única xustificación dos seus actos é, en derradeira instancia, a humana calidez do seu ollar... Na solución final non vence unha alternativa real, senón unha tendencia, a moderada (e por iso máis dispersa e inacesibel) dun mesmo corpus político totalitario, único (como o pensamento que o lexitima): as forzas armadas norteamericanas.

As faláncias da relixión

Un terceiro en discordia na contradicción anterior é Elice Kraft (Annette Bening), axente da CIA de pasado tan turbio coma o seu presente. A cabalo entre o policial e o militar, espida por uns e por outros agacha as suas identidades, entre lusco e fusco, tendo, no entanto, unha realísima influencia (mália as constantes desacreditacións a ambos lados daquela liña que se non irre-

al, vimos cando menos esluída. É unha personaxe clave porque é quem ten os contactos (por mor da sua longa estadía en Oriente Médio), nomeadamente co palestino Samir, que se revela finalmente como o derradeiro activista. Da man de ambos ven a escenificación de dous intres decisivos no que se refire ás motivacións últimas dos personaxes e polo tanto na xustificación que tentan acadar na conciencia do público. Un deles é o momento, xa perta do desenlace, en que Havard e Samir, o poli prota e o suposto confiante, confesan mutuamente o seu medo a "ir ao inferno". Momento cheo de tráxica

tenrura en que a concidencia nos temores radicais dun cristián e un muslim, ten como contrapartida a sua peculiar e oposta materialización: como mácula no código ético (rexido polas leis positivas) nun cristián que vende a potencial universalidade do seu

As accións relevantes, nun conflito de milleiros de individuos, son sempre realizadas por un escaso número de persoas, que oscila entre cinco e dez, e nas que o papel de bo/as ou malas é indiscutible. Atopamo-nos no seo da más triste lóxica mediática hexémónica: a bondade/maldade das accións radica na intención aparente (xestos corporais, expresións faciais, crenzas confesadas na intimidade...) de actores e actrices de carne e óso que teñen un aspecto necesariamente partidista.

As accións relevantes, nun conflito de milleiros de individuos, son sempre realizadas por un escaso número de persoas, que oscila entre cinco e dez, e nas que o papel de bo/as ou malas é indiscutible. Atopamo-nos no seo da más triste lóxica mediática hexémónica: a bondade/maldade das accións radica na intención aparente (xestos corporais, expresións faciais, crenzas confesadas na intimidade...) de actores e actrices de carne e óso que teñen un aspecto necesariamente partidista.

O outro aspecto a salientar é o apreixamento por parte do exército, cando é declarada a lei marcial, de nada menos que o fillo de Frank, axente do FBI de orixe libanés estreito colaborador de Havard ao longo de toda a historia. A represión ceba-se nos seus propios artifices nun momento de claro conflito entre cidadanía (americana) e etnia (árabe). Relixión e direito amosan a sua parcialidade, mais só por mediación dun axente "externo": o Exército, que ao erguer o campo de concentración marca un límite. Unha vez os militares se repregan (que non desaparecen) a liberación do rapaz devén solución mistificadora dos roces entre as distintas comunidades.♦

O outro aspecto a salientar é o apreixamento por parte do exército, cando é declarada a lei marcial, de nada menos que o fillo de Frank, axente do FBI de orixe libanés estreito colaborador de Havard ao longo de toda a historia. A represión ceba-se nos seus propios artifices nun momento de claro conflito entre cidadanía (americana) e etnia (árabe). Relixión e direito amosan a sua parcialidade, mais só por mediación dun axente "externo": o Exército, que ao erguer o campo de concentración marca un límite. Unha vez os militares se repregan (que non desaparecen) a liberación do rapaz devén solución mistificadora dos roces entre as distintas comunidades.♦

O CORDEL

A Regueifa

Revista cultural de

Bergantiños

Número 9. Ano 1999. Prezo 500 pta.

Dirixe: A.C. Lumieira.

Edita: Asociación Cultural Lumieira.

Despois de varios anos de ausencia volve esta publicación, que se apresenta cun atractivo deseño e unha cuidada maquetación. Ofrece poesía, contos, humor e tamén artigos de opinión que se achegan á realidade social, cultural e económica da comarca.

Óllo de vidro colabora co resultado dun dos sa-

faris fotográficos que organizan ao longo do ano, neste caso polo Íncio.♦

CROA

Asociación de Amigos do Castro de Viladonga

Número 8. Ano 1999.

Edita: A. de Amigos do Castro de Viladonga.

Reséñanse as actividades realizadas pola asociación no 1998 e no editorial faise balance de acontecimentos do ano pasado que teñen relación co patrimonio histórico e cultural.

Tamén reproduce un dos primeiros trabajos referidos ao estudo das matérias aparecidas no Castro de Viladonga e informaciones sobre a de-

coración da cerámica castrexa atopada neste enclave, as estelas discoideas de Castillós e o musgo luminoso Schistostega pennata, unha especie ameaçada de extinción que foi achada recentemente nesta zona. Lois Díéguez describe a Rota do Azúmara, que une Castro de Rei con Viladonga e Felipe Árias comenta o "valor etnográfico" de unha das fotografías de Maximino Reboreda Blanco. Asimismo percorrido pola xeografía mítica de Lugo e visitas ao museu da Limia, ao Santuario da Nosa Señora de Llan e á Ermida de Queiroga.♦

O Correo da UNESCO

Febreiro de 1999. Prezo 620 pta.

Dirixe: René Lefort.

Edita: Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura.

A terceira idade, retratada como "as novas mocidades", ocupa a portada e a información central deste número con viaxe a Xangai,

"a filla pródiga", e alerta sobre os problemas que padecen os solos, grandes esquecidos do mundo natural. Tamén inclúe unha entrevista ao escritor búlgaro Jordan Radichkov e os artigos A polícrómia dos museos, Xornais atrapados na rede, O naufraxio dos dereitos de autor, A insostenible débeda dos países más pobres e Dinamarca: construí-lo saber.♦

TABELA DAS LETRAS

FICTION

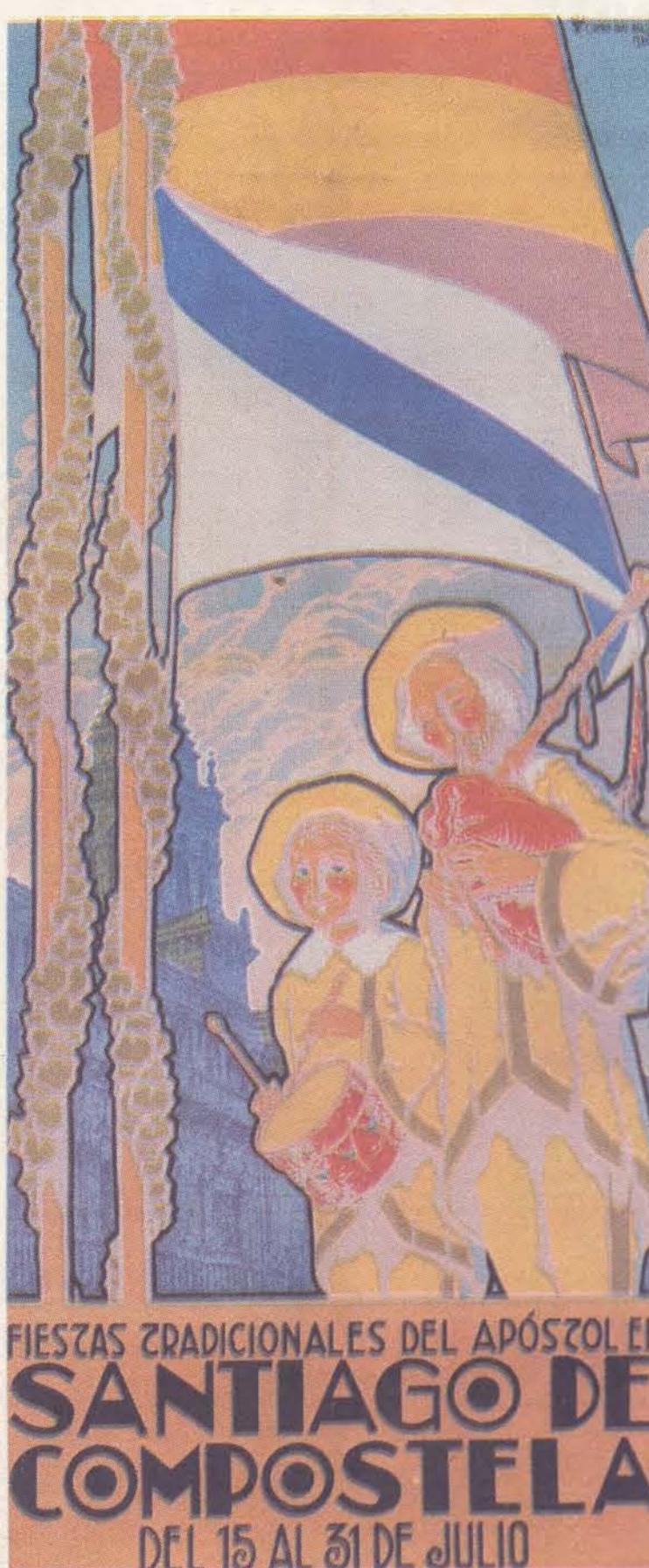
O LAPIS DO CARPINTERO
Manuel Rivas
XeraisCÍRCULO
Suso de Toro
XeraisMORNING STAR
Xesús Miranda
XeraisALÉN DA DESVENTURA
Xavier Alcalá
GalaxiaNON FICTION
A LUME MANSO
Xavier Castro.
GalaxiaHISTORIA SOCIAL DA LINGUA
GALEGA
Henrique Monteagudo.
GalaxiaGUÍA DA GALIZA MÁXICA
Vitor Vaquero.
GalaxiaROBERTO BLANCO TORRES
Marcos Seixo
A Nosa Terra

Librarias consultadas:
Cartabón (Vigo). Couceiro (A Coruña). Índice (Ferrol).
Michelena (Pontevedra). Pedreira (Santiago). Souto (Lugo). Torga (Ourense).

FERNANDO LÓPEZ PRADA

Carteis das festas patronais de Compostela, á esquerda de Máximo Ramos e o segundo de Camilo Díaz Baliño. Este último traballo, de 1936, é inédito, non chegou á imprenta por mor do golpe do 36.

FESTAS TRADICIONALES DEL APÓSTOL EN
SANTIAGO DE
COMPOSTELA
DEL 15 AL 31 DE JULIO

nas nada, só alguns exemplos para as festas patronais ou as comemoracións militares, relixiosas ou patrióticas. O cartel, como a cultura e como todo, desapareceu, como desapareceron os seus autores, uns baixo as balas fascistas, diante dun muro, como Camilo Díaz Baliño, e outros no exilio, como Castelao. Na posguerra non deu resucitado.

A preferencia da tipografía sobre o gravado, case sempre a unha soa cor, caracterizou ao cartel até finais do século XIX e principios do XX. Anúncios de festas taurinas e outros de carácter relixioso e popular foron as notas predominantes deste período e na Galiza conserváronse algúns exemplares con estes motivos. Eran os primeiros pasos, caracterizados pola precariedade formal e a marca da imprenta concebida como sotporte para a industria bibliográfica. A explicación ven dada pola ausencia de técnicas de reproducción que facilitasen a introdución da cor e da composición.

A popularización da litografía a finais do século foi un feito coñecido en toda Europa. Esta técnica tamén chegou á Galiza, onde se lle tirou proveito para confeccionar os programas festas patronais e facer carteis que de cote reproducían a grande tamaño as portadas dos folletos. Os motivos folclóricos e o tipismo local conviven con imaxes relixiosas. As referencias ao lecer son tardias e prodúcense sobretodo na Coruña e, en menor medida, en Vigo.

Artistas e ilustradores como Castelao ou Maside puxeron os seus pinceis ao servizo da cartelaria das festas patronais ao longo de todo o primeiro tercio deste século, pero foi Camilo Díaz Baliño o que tiu una presenza máis constante desde 1924. A sua obra ten influencias do *art nouveau*, como a de Castelao ou Ribas, pero cun esforzo por rescatar a tradición medieval de Compostela. Precisamente de Díaz Baliño é a novidade desta exposición. Trátase dun cartel para as festas do Apóstolo de 1936, que non chegou a imprimirse por mor da guerra.

A Coruña é outra mostra representativa do cartelismo ao servizo da propagación das festas estivais e de proxección do carácter lúdico da cidade. Nestes campos destacou, sobretodo, Rafael Barros, quen aportou un punto de vista más civil á programación festiva. Os carteis de Barros bebian no *art decó*, a iconografía era moderna, as cores intensas, as superficies planas, a tipografía simples e os motivos a miúdo deportivos.

A cultura tamén botou man do cartel para achegarse á sociedade. As veces os artistas galegos desplázaronse a Madrid, onde foi prolífica a cartelería para o Círculo de Belas Artes. Outros, puxérónse ao servizo das editoriais, ilustrando portadas ou dos programadores culturais, realizando carteis de feiras e exposicións. Castelao deixou pegada neste eido, coas suas obras de impacto visual inmediato, cargadas de texto, como se facía en Centroeuropa, para captar a atención do público.

O deporte tamén centrou a actividade cartelística de Galiza e nese sentido foron impulsores os

(Continua na páxina seguinte)

O cartelismo na Galiza, arte ao servizo da sociedade de consumo

A Fundación Caixa Galicia reúne nunha exposición os melhores exemplos do xénero

• H.V.

POUcos CHEGARON AOS NOSOS DIAS. O FEBLE SOPORTE, A FALTA DE FUNDOS DOCUMENTAIS E A ESCASEZA DE REPRODUCCIONES EN REVISTAS DA ÉPOCA DEIXARON AO CARTEL DESAMPARADO, CANDO O DESENHO GRÁFICO, SOBRETODA NA REPÚBLICA, CONSTITUIU UNHA TÉCNICA PIONEIRA NA ARTE GALEGA. PROBA DA RELEVÁNCIA SOCIAL DESTA ACTIVIDADE É

Adentrarse no cartel galego é facelo no cartel universal pero tamizado polas condicións do país; é remontarse á revolución indus-

trial, ás técnicas litográficas nadadas o século pasado e ás necesidades propagandísticas dunha sociedade de consumo que agromaba pa-

A INCURSIÓN QUE FIXERON NELA ARTISTAS COMO MASIDE, MALLO OU CASTELAO E DA NÓMINA DE ILUSTRADORES E CARTELISTAS TAN RECONOCIDOS COMO DÍAZ BALIÑO OU FEDERICO RIBAS. AGORA, A FUNDACIÓN CAIXA GALICIA VEN DE REUNIR NUNHA EXPOSICIÓN UNHA MOSTRA REPRESENTATIVA DOS CARTEIS DOS QUE SE CONSERVAN CÓPIAS.

senío. A partir daí, o cartel había de ir tomando corpo, primeiro como elemento da tradición popular, para pasar despois ás festas

patronais, ás culturais e sociais, ao cartelismo comercial e, por último, ao político, xa no período republicano. Despois do 36, ape-

(Ven da páxina anterior) clubes de fútbol Deportivo da Coruña e Celta de Vigo, que contaron coa colaboración de Francisco Lloréns e Federico Ribas, respectivamente.

O turismo foi o obxectivo que moveu ao Pavillón de Galiza a ter unha presenza importante na Exposición Iberoamericana de Sevilla de 1929, e o pintor Francisco Lloréns, que actuou de presidente da comisión organizadora, invitou a participar ás Deputacións. Así se realizaron multitude de materiais informativos, que ían desde o cinema á fotografía, pasando por un cartelismo próximo ao muralismo. Mondoñedo, Viveiro, A Coruña, Compostela, Combarro ou Baiona motivaron unha serie de carteis normalizados (125x100 centímetros) que foron autoría de artistas tan coñecidos como o próprio Lloréns, Federico Ribas, Suárez Couto, Carlos Sobrino ou Carlos Maside.

Cartelismo comercial

O cartelismo nace como necesidade de achegarse á sociedade de consumo e deste xeito o cartelismo comercial acada a sua expresión máis xenuina. Contodo, a cativa dimensión da indús-

Castelao é o autor dos carteis da parte superior. Á esquerda un de 1924 anunciando o periódico "Galicia", á direita, un pedindo o voto ao Estatuto do 36. Abaixo un cartel das festas de verán da Coruña, obra de Rafael Barros.

tria galega fai que os exemplos que se contan sexan poucos e centrados máis en publicidade hosteleira, de producções alimenticias e medicinais, e de transportes, sobretodo por mar.

Se ben Federico Ribas ten unha estensa obra de cartelaria para as casas Heno de Pravia e Gal, a localización madrileña destas empresas resta autoría galega aos carteis. As termas e as augas termais e a hostelería tamén son motivos de carteis dunha industria, a publicitaria, inexistente na Galiza. Concentrada en Madrid e Barcelona, esta actividade deixaba aos afeizados o labor de realizar

obras comerciais para as empresas galegas. A publicidade das empresas navieiras ou da compañía Castromil completan esta mostra, filla dun pioneiro traballo de María Luisa Sobrino, publicado por Ediciones do Castro hai anos.

Outra cousa foi o deseño publicitario inserido na prensa da época, non reflectivo nesta exposición, pero que acadou algúns exemplos se cadría escasos pero relevantes, é o caso do ilustrador Riche, que tiña o seu estudio na rúa Juan Flórez da Coruña e que realizou, como profesional, numerosos destes traballos. ♦

A propaganda do Estatuto do 36

Unha das razons da escasa produción de carteis no noso país ven motivada pola ausencia de escolas de artes e oficios que cultivasen esta técnica. Como consecuencia deste vacío, o movemento obrero carecía de vencellamentos con esta actividade, algo co que si contaban os traballadores británicos, xa que as escolas de artes e oficios no Reino Unido estaban en mans dos sindicatos e do Partido Laborista. A maiores, non había infraestrutura para imprimir carteis —só a litográfica Roel podía facelo— nem resultaban baratos. A consecuencia inevitável foi a práctica ausencia de cartelaria política. É posibel que os partidos da dereita, con vencellamentos eclesiás, pudesen editar propaganda deste tipo, pero non quedan exemplos.

Como resultado dunha incapacidade insalvável nas infraestruturas, o cartelismo político circunscrebeuse ás grandes campañas e nomeadamente ao plebiscito do Estatuto de Autonomía de Xuño de 1936, no que a Frente Popular e o Partido Galeguista despregaron un considerábel esforzo.

Os do Estatuto representan o exemplo senlleiro. Neles hai sinaturas como as de Castelao, Díaz Baliño, Maside, Seoane ou Díaz Pardo. Mensaxes inequivocablemente galegas e consignas relativas á liberación do país sobrancean nuns carteis que tamén retratan á Galiza do caciquismo e a dependencia, contraria á do movemento a prol do Estatuto.

Coa perspectiva do tempo, a im-

plicación dos artistas galegos co Estatuto resultou decisiva, no sentido de que vencellaron o seu futuro persoal ao da terra. O golpe do 36 rematou con aquel soño e coa vida dalguns deles. Outros marcharon ao exilio, como Castelao ou Luís Seoane. Precisamente grazas á sua contribución ao cartelismo do plebiscito, no que realizou un esforzo importante, o artista Luís Seoane recibiu unha formación fundamental para a súa carreira. Nos seus panfletos a favor do Estatuto xa se perfilaban as liñas mestras do traballo como cartelista e ilustrador que o faría mundialmente famoso. ♦

Os contos da Mala Malona

Mala Malona
tiña tal... boca

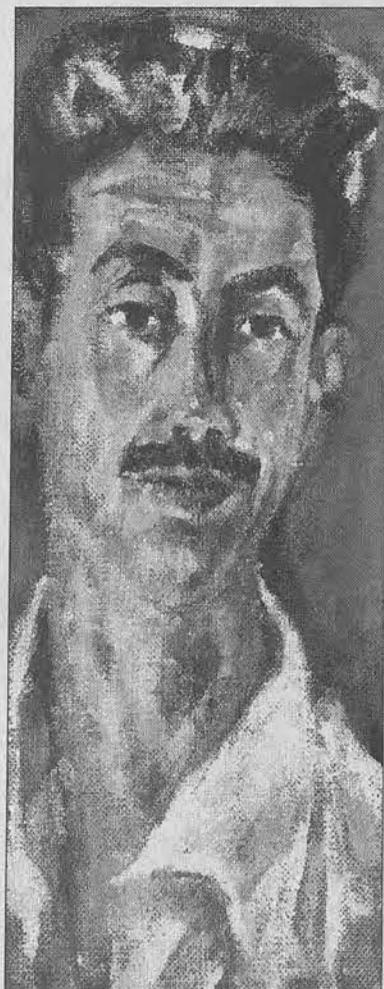
Cristina F.

Por Cristina F.

"Unha maneira nova
de facer literatura infantil."

sotelo blanco

Autoretrato de Conde Corbal de 1957. Sobre estas liñas e na páxina seguinte, *Romance de lobos e Mari Gaila*, dous dos gravados realizados para *Divinas palabras* de Valle Inclán.

Conde Corbal

Home e estela dunha arte popular

por X. ENRIQUE ACUÑA

A PASADA SEMANA FALECEU EN VILAGARCIA O PINTOR XOSÉ CONDE CORBAL. A SUA OBRA DESENVOLVEMENTO PREFERENTEMENTE NOS ÚLTIMOS ANOS DA DITA-

DURA FRANQUISTA ENCHEU UN ENORME VALEIRO CULTURAL AO RESTAURAR A MEMÓRIA DESDE UNHA PERSPECTIVA PLÁSTICA QUE EL TRANSMITIU Á ARTE GALEGA.

Ben sabido é que nacera en Pontevedra en 1923 pero sempre se lle situou entre o grupo de pintores ourensáns que animaron nos sesenta o debate da pintura.

Na cidade de Risco e Blanco Amor fixo a súa primeira exposición séria. Un vello compaño de colégio, Jacobo Varela, que exercía de fiscal, animouno a colgar os seus cadros. Chegou a vender catorce pero o que máis lle importara foi o recibir ánimos e parabéns do pintor Manuel Prego.

O do seu co debuxo viña de vello. De rapaz tiña afición polos lápices e os seus álbunes aumentaron en calidade cando un tío pintor, Sixto Vizcaino, deulle unha man que mellorou o seu estilo. Mais ainda non decidira o de ser pintor. Naquela Pontevedra na que viñera o mundo en 1923 o seu eran os xogos co Campo da Feira de território. Un lugar de baranda que el, neno de familia rica, compartia con fillos dos guarda civis que ali mantíñan cuartel, xusto ao lado da casa familiar.

Con eles, liortas a pedradas e escapadas polo río Lérez, o Borrón e un paseo da Seca cheo de moeiras coas que alimentar os seus vermes de seda.

Os Conde chegaban de Barbanas mentres que a familia materna dera en soña desde o seu avó exercera como contratista nas obras da Ponte da Barca. Home de carácter, Benito Corbal tamén andivo metido en política con bandería conservadora e deixando pegada na cidade por senlleiras donacións de terreos e tamén polos seus enfrentamentos, ben das veces virulentos, cos sindicatos obreiros.

Na escola de Dona Estrelita primeiro e logo no colexio Balmes ou no de Arias da praza do Teucro bateu letras. Mantiña a lembranza deles polo rezo diario e uns receses por prazas e ruas da cidade vella que facían coincidir folganzas escolares con ventas de mercadorias e festas do calendario. As que regresarian décadas despois na sua pintura.

Virian ao seu debido tempo os estudos nos xesuitas de Compostela e os días de aventura pola Ria e os areais dos Praceres cos compaños de aula vascos que gostaba convidar a sua nai. Candón non ir coas vacas polos montes ourensáns de Ramiráns.

Pero mais que os libros onde teimaba pasar as horas era no ático da casa dos seus pais. Ali onde

tiña instalado laboratorio Bibiano Ossorio Tafal. Un catedrático que chegaria a ser o primeiro alcalde de Pontevedra na II República e que lle meteu ao mozo Conde Corbal a afeción pola química.

E química e tamén direito foi o que tratou de estudar en Santiago pero as duas foron carreiras que non chegou rematar. Intentaria en Madrid na Escola de Montes pero nen siquera a man amiga de Daniel de La Sota foi quen de facelo enxeñeiro. Polo medio e con 13 anos viu chegar o alzamento militar do 36. Poucos meses despois de que no meio dun conflicto da construción pontevedresa, estallara unha bomba na casa dos seus pais. Unha idade na que coñeceu a cercanía dos fusilamentos á beiras do río e os berros de dor que saían do cuartel da Benemérita. E tamén das dificultades das familias dos roxos aos que moitos dos seus amigos de infancia pertencían nunha cidade asolada por paseos e asasinatos. Vertiriao no seu *Fardel da guerra* moitos anos despois.

Frustrado o historial académico acede a unha aventura empresarial en terras de Benavente. Coa

razón social "Vázquez e Conde" aparece á fronte dunha cerámica que elaboraba tella árabe. Negócio que pouco vai render mais, parado, achégalle unha primeira incursión na prensa desde as páginas do xornal *El Imperio de Zamora*.

Naqueles anos cincuenta retorna a Pontevedra para traballar unha tempada na recién inaugurada fábrica da Cros. Logo, via Lóbios onde traballou nunha mina de wolfram, recalca en Ourense. Ali encerta unha fonda amizade cun vello oficial do exército republicano que exercía agora de xornalista. Anxel Huete vai ser quen de poñelo en contacto cos Outeiriño, propietarios de *La Región*. Conde Corbal sempre adxudicou a Vicente Risco a responsabilidade de que os seus debuxos entraran con bo pe no xornal ourensán. Ao pouco, Risco e Conde comezarán unha envidiábel entente que daría como froito un nova lingua na prensa galega dos sesenta. A colaboración das estampas de Conde e as glosas de Risco dan pé a séries como *El Orense durable* e á conversión de Conde Corbal nunha das figuras máis orixinais da prensa galega.

A meio de ilustracións inseridas

semper co debido respeito ao autor, Conde participa nas máis atrevidas experiencias xornalísticas daquel tempo. *El Correo Gallego*, *La Noche*, *Hoja del Lunes* de Ourense, *Faro de Vigo* e *Diario de Pontevedra* coñeceran a sua impronta artística ligada case sempre á reportaxe etnográfica.

O ambiente cultural do Ourense dos sesenta cautivouno. Á vez que sentía devoción por Risco, e o mestre Cuevillas, o sabio Otero Pedrayo e o seu admirado Ferro Couselo, en bares, tabernas e talleres coincidiu co activismo artístico dos Acisclo, De Dios, Trabazo e Quessada. Eles foron quen o gañaron para un compromiso político que Conde Corbal imaxinou axudando a restaurar coa sua obra gráfica boa parte da historia esquecida e agachada. Coñeceu das actividades clandestinas de Luis Soto, colaborou no *Vieiros* de Carlos Velo, no *Nova Galiza* e comprendeu as novas militancias das suas amistades más mozas no PC e na UPG. El mesmo foi tildeado de comunista en moitas ocasións. O caso é que o Conde aportaba a sua solidaridade a xeito de cartelería mural. Foi de seguro o único artista galego que

(Continua na páxina seguinte)

(Ven da páxina anterior)

monstrou o seu berro artístico ante a morte, agarrotado polo franquismo hai 25 anos, de Salvador Puig Antich.

A ausencia de Risco deixoulle un baleiro que tentou recuperar en Vigo á estela de Ángel Huete no xornal *Meta* con Cerezales de director e xente no entorno como Magar, Bene ou González Martín... Despois chegaría aquela etapa nun *Diario de Pontevedra* que voltaba sair a rua despois de 1937 impulsado outra vez por Huete de redactor xefe. Ali se configuraría un equipo de persoas no que Pepe Conde atopou a amistade e inspiración. Traballa a carón de xente nova que se iniciaba no xornalismo. Coincide no xornal pontevedrés con Xerardo Rodríguez, González Martín, o seu querido Luís Losada, Luís Cochón, Cuña Novas, Xosé Antonio Durán ou un malogrado Luís Tilve con quen Conde empeza a preparar as suas extraordinarias séries sobre Valle Inclán e o seu mundo que o artista quixo facer de seu.

Artellaron entre todos —por pouco tempo— un diario dotado dunhas páxinas de cultura capaces de loitar coa imaxinación fronte á censura franquista. Censura que impidiu naqueles tempos sacar á luz as suas séries eróticas, ainda inéditas no seu derradeiro obradoiro do mar de Arousa.

Debuxou para as letras de Cunqueiro e Odriozola camelias, rutas e viaxes para Celso Emilio, pazos e igrexas para Alfredo García Alén e homaxes a Otero Pedrayo para Borobó e o seu Chan. Pintou centos de peixes, paxaros, dornas e xentes do mar —as do Grove coas que estivo tan ligado— e deixou unha crónica plástica e sentimental da sua viaxe a Italia.

Cando fixera aquela primeira exposición no Liceo de Ourense en 1958 xa tiña cinco fillos con Margarita Escuredo e o recanto mariñeiro de Meloxo era o seu retiro. Comprendeu que tiña memoria e era preciso espallala. Tal entendeu Blanco Amor cando xa na terra ante os cadros do Conde Corbal saltáballe o peito... o primeiro que penso é... Castelao!, escribira en 1969. O mesmo ano en que Borobó presentaba a sua exposición madrileña na Galería Toisón recordando o pouco amábel que lle fora até aquel momento a críctica. Igual desviación sofreuna da dos anos setenta que só procura a súa memoria pero desprezaba a sua arte.

Unha plástica que despeñou pola obra de Valle Inclán e deslumbrou a Carol Maier, a profesora de Ohio que levou as súas series valleinclanescas por teatros e universidades americanas. As que deslumbraron no Círculo de Belas Artes madrileño no centenario de Valle.

Foi pintor da Raia, do minhoto, da Costa da Morte, da Ribeira Sacra. Artista que gustaba converter os amigos e compañeiras en protagonistas, en modelos das súas obras. Incluiu nun mundo mural ideado á estela do *Alba da Gloria* tal como o seu *Fardel da Guerra* camiñou nas mesmas vereas daquel Álbum Nós de Castelao.

Gostou dicer e cumplir que expoña tanto en museos como en tabernas. Nos últimos anos —os que pasou en Vilagarcía, animou experiencias culturais compartindo panos de parede cos máis xóvres artistas. Foi recoñecido e admirado. A sua Pontevedra —a oficial dolle as costas na sua morte— deixouna pintada nos murais do Café Carabela.

Non abandonou nunca os pinceis. Mostrou no Castelo de Soutomaior en 1993 a sua última obra. A que anos antes foron de estampar nesa técnica tan proletaria que non lle quedou más remedio que inventar. Abarataba por medio dela custes de impresión lidiando á vez contra o atraso técnico dos

obradoiros de artes gráficas do país. Pintou sobre humildes plásticos séries que convertía en carpetas de gravuras ou que destinou á solidariedade ou ao chamado de rádios piratas, asociacións de veciños ou colectivos de cultura popular. Despois xa en tempos de vellez colaborou con *La Naval* e homenaxeou agradecido, a Blanco Torres e os principais xornalistas da II República desde as páxinas de *A Nosa Terra*.

Os seus compañeiros, os seus amigos de Arousa e Pontevedra, os artistas de Ourense —ali estiveron todos— déronlle terra no camposanto de San Amaro. O Conde Corbal sabiase do pobo e como tal foi soterrado. ♦

Dille Berce ao Inimigo

Produto galego de calidad

Para visitar o parque arqueolóxico de Foz Coa hai que pedir vez con antelación. O proxecto venceu a presión do encoro que o amenazaba e está a ser un dos máis promovidos atractivos turísticos culturais de Portugal. Galiza conta co patrimonio arqueolóxico máis importante da Península. Lugares como Campolameiro ou Santa Tegra agochan unha singular riqueza de arte rupestre. O fascículo que ven de safr publicado da *Historia da Arte Galega* (A Nosa Terra) mostra a abundancia de petroglifos espallados por todo o territorio. O conselleiro de Cultura, Xesús Pérez Varela dixo nunha ocasión que as silveiras conservaban o patrimonio. Debe ser esa a política aplicada porque, de certo, a faramalla cobre boa parte dos xacementos e dificultan a súa visión. A desolación invade a quien queira atopar a pegada da arte rupestre, as más das veces nen un cartel lle sinalará a rota a recorrer. Os montes agochan unha riqueza que non só é patrimonio cultural do país e documento histórico senón un potencial económico de atracción turística. Produto galego de calidad con denominación de orixe que a Xunta se nega a explotar. Nun breve prazo de anos podemos quedar sen arte rupestre, a destrucción amenaza o seu futuro mentras as excavacións continúan paradas. O esforzo concéntrase en operacións de urxencia diante de grandes construcións. Ábrese, mírase e péchase mentres o tempo corre á contra. ♦

EN LEMBRANZA DE COUSAS

CELSO X. LÓPEZ PAZOS

Non vou falar aqui do Xosé Conde Corbal artista, do pintor ao óleo, do gravador, do acuarelista, do debuxante. Non vou falar aquí nin do seu traballo de investigación artística sobre a natureza do noso país e das formas carnais e espirituais das suas xentes, nin da sua incansábel tarefa de exploración através da fauna e a flora da nosa paisaxe. Non vou falar do Conde Corbal que, como poucos criadores de formas e de cores, soubo reflectir, con ollar etnolóxico, o universo da Galiza antropolóxica, e da Galiza xeográfica, da Galiza monumental e da Galiza eterna. Non vou falar do Conde Corbal que converteu a "memoria" na palabra que mellor serviría para definir o seu traballo criador. A memoria como conciencia dun país, como urdime imprescindible coa que re-construir a sua identidade e a sua historia. Porque para Conde Corbal Galiza foi o pretexto sublime da sua criadora actividad, converténdose en inabarcábel protagonista da sua obra. Nas suas vilas e nos seus campos, no rural e na cidade, nos seus ríos e nas suas costas, nas suas xentes e nas suas lendas... Na obra de Xosé Conde Corbal atopámonos, como moi lucidamente soubo ver o crítico X. Antón Castro, a "Galiza tratada como documento".

Interésame falar aqui do Corbal home, do Corbal amigo, do Corbal mestre. Daquel que coñecin hai case tres lustros na súa casa de O Grove, onde moitas veces o ollei traballar entusiasmadamente na súa serie de gravados de "O fardel da guerra", esa excepcional mostra sobre os anos da longa noite fascista á que sempre combateu e onde o Corbal, aquel artista expresionista e humano, valeirábase no esforzo evocador da recuperación da nosa memoria, chea de humillacións e de derrotas pero portadora dun berro infindo de liberdade. Interésame falar aqui do Corbal home, aquel que me deixaba contemplar como criaba unha "mariña" na súa casa de Meloxo e me ofrecía acubillo e hospitalidade entre o fume do tabaco negro e unha copa de caña. Interésame falar aqui do Corbal mestre, aquel que me ensinou xenerosamente a amar ao meu país e a miña língua ou aquel que me falaba emocionado da súa grande amizade co seu Don Vicente Risco que el coñecera e admirara naquelas peripatéticas ou sendentárias conversas daquel Ourense Perdurábel, o das xuntanzas no "Tucho" para "tomar as copas", o das tertulias do "Miño", do "Alaska" ou do "Parque". Daquel Ourense, en suma, que el retratou con tanto agarimo e coñecimiento como o que verterá nos seus maxistrais gravados sobre a obra de Valle-Inclán.

Conversador infatigábel e enfeitizante o Corbal falábame de cousas e de xentes. De Don Ramón e do Ferro Couselo, do Celso Emilio e de Cuevillas, de Blanco Amor e de tantas e tantas figuras senlleiras dun país ao que o Corbal amou cunha forza case telúrica.

Non, non se trabucaba Eduardo Blanco Amor cando decía que ao un se achegar ás obras de Conde Corbal "a vida lle saltaba a un do peito, como unha aperta muda de vello amigo atopado como unha ráfaga de vento, repentinamente, como un grande can confianzudo, cicalas tamén como un gato cimarrón de uñas fúxivas e bufidos atigrados, todo iso ao borde do tremendo senón o avalase a máis patente sinceridade e a máis anguriosa solidariedade".

Amizade, sinceridade, solidariedade. Velai os atributos más precisos de Pepe Conde Corbal, do artista cheo de humanidade e vida que nunca deixou que o encadeasen nin as modas nin as etiquetas e que sempre se afastou premediadamente das presencias mercenarias nos cenáculos dos artistas de alento curto e engolado xesto para entregarse xenerosamente aos demás, humanamente, vitalmente, solidariamente. Porque os que tivemos o privilexio de compartir con el un anaco do noso efímero tempo, sabemos que, como xa deixara escrito o autor de "A Esmorga", ao Corbal "bástalle, para sentirse esixido ata calquer límite heroico, con saberse dun pobo que naufraga, día a día, no vértice da desfiguración, o esquecemento suicida de si mesmo. Unha xeneración de artistas como este, cicalas lle fixeran voltar a faciana cara a súa fonda existencia, e non para representar a figura da estatua de sal como afirman os parcos, senón para saber de onde veñen, que segue a ser o único xeito válido de saber a onde se quere chegar". ♦

**'Amizade,
sinceridade,
solidariedade. Velai
os atributos más
precisos de Pepe
Conde Corbal,
do artista cheo
de humanidade e
vida"**

A Quenlla edita un disco literario e reivindicativo

Cancións sobre poemas de Marica Campo, Manuel María ou Lois Diéguez destinadas á axuda aos drogodependentes

• C.V.

Fóra da sua habitual traxectoria artística, os membros da Quenlla están a ultimar un disco destinado á Federación de Asociacións de Axuda ao Drogodependente. Adéntrase o grupo no rock e outros sons nos que até o momento non tiñan experimentado para ofrecer un producto singular que quere chegar a unha ampla audiencia, en especial dentro da mocidade. Disco reivindicativo, *Namórate da vida* -título que barallan para o traballo- conserva un dos sinais de identidade da Quenlla: musicar os versos dos nosos poetas.

Hai seis anos un grupo duns setenta escritores e pintores xuntáronse para editar *Ultreia*, un libro destinado á Federación de Asociacións de Axuda ao Drogodependente. Daquel proxecto ven o disco que A Quenlla conta ter rematado despois de Pascua. Dezenas de poemas publicados entón foron agora musicados co mesmo afán de "divulgar o problema e facelo público, contra o oscurantismo e a proibición e con carácter reivindicativo e de denuncia".

O traballo apresentase como un conxunto literario, artellado coma unha historia que engloba no seu interior os dez poemas formando un conxunto unitario. A escritora Marica Campo -colaboradora en diversas ocasións do grupo- foi a encargada de elaborar o fio conductor que une esas dez visións personais arredor do mundo da droga. "Non se trata de música tradicional, tivemos en conta os destinatarios e por iso mesmo introducimos algúns rock. Aceitamos o reto e mágoa é que non haxa máis grupos a cantar no país que fagan da palabra tamén elemento do seu traballo" sinala Mero, un dos componentes da Quenlla. Laiase así da falta de música cantada no país cando, ao seu ver, "hai unha excelente poesía que ofrece un material de alta calidade para facer cancións e non se está a explotar. O que acontece é que non interesa que a palabra se transmita" di, en referencia á falta de apoio dos organismos oficiais. O membro do grupo fai tamén unha chamada de atención sobre o feito de que sempre "sexan os mesmos cantantes os que se fagan públicos, en especial nas suas intervencións na TVG. A nómima é ben cativa porque hai unha peneira para os que molestan ou denúncian situaciones

En *Namórate da vida* volven mostrar un dos seus sinais de identidade: a estreita relación cos poetas.

En *Namórate da vida* volven mostrar un dos seus sinais de identidade: a estreita relación cos poetas.

membro do grupo fai tamén unha chamada de atención sobre o feito de que sempre "sexan os mesmos cantantes os que se fagan públicos, en especial nas suas intervencións na TVG. A nómima é ben cativa porque hai unha peneira para os que molestan ou denúncian situaciones

de inxustiza coa sua música".

Namórate da vida -título tirado dun poema de Marica Campo- pretende "sensibilizar á sociedade galega do que se move arredor da droga, denunciar, por exemplo, como os capos se nutren dese mercado". Poemas de Marica Campo, Lois Diéguez, Manuel María ou Fiz Vergara Vilarinho dan no disco a sua visión particular do tema.

Un musical en tres actos

Algunhas das cancións deste

traballo discográfico pasarán ao repertorio da Quenlla, pero o grupo conta continuar traballando na sua liña habitual na que non deslindan "a música da ideoloxía nacionalista". Asumen así a "palabra comprometida co país" e parellelo a este disco están a montar outro novo no que ponen música a poemas de Marica Campo, Manuel María ou Fiz Vergara Vilarinho. Confésanse afortunados pola estreita relación que mantienen cos poetas que mesmo lle ofrecen textos inéditos que esperan musicalizar no futuro.

Tamén coa escritora Marica Campo o grupo está a artellar un musical en tres actos que presentan coma un canto á terra. O primeiro acto é o último título editado polo grupo e responde ao nome *A casa que nunca tivemos*.

No segundo elaboran un compendio de músicas tradicionais recolleitas polos propios membros do grupo e no acto final tratan de plasmar o "reconhecemento de que por moito que muden as cousas sempre volvemos ás nosas orixes". ♦

OPINIÓN

MÚSICA FOLKLÓRICA, LÍNGUA E EXPRESIÓN NACIONAL

Ao cantarmos ou escotarmos coa dignidade debida un *alalá* ou un *canto de pandeiro*, as duas columnas principais e en certo modo antitéticas da nosa música folklórica, sentimos que se está expresando a nosa intimidade colectiva. E non hai más música folklórica galega que a que cantou e canta en galego. Sen embargo, recentemente algúns libro e algúns grupos musicais empezan a recoller ou a cantar como galegas algunas pezas en español. É un erro. Tanto pertenecen á nosa música folklórica como pode pertencer á nipona unha canción inglesa entonada por uns vellos mariñeiros de Hokkaido. Para o folklore da nación receptora trátase de viruta musical errante que non darian lexitimizado nen o lugar nen o magnetófono nen a vellez.

O Congreso Internacional do Folklore, reunido en São Paulo en 1954, definiu a música folklórica como aquela que, sendo anónima e colectivamente empregada polas clases "incultas" dunha sociedade civilizada (as aspas son míñas), tamén nace da criación anónima e colectiva do grupo, ou a adopción e da adaptación de obras populares que perderon as suas funcións vitais na fonte da que procederon. Música popular, en cambio, é aquela que, sendo composta por un autor coñecido, propágase e

MILLAN PICOUTO

Non hai más música folklórica galega que a que canta en galego"

tócase ou cántase con maior ou menor frecuencia na colectividade. Pois ben, hai moito tempo que ten ampla aceptación a idea de que a música folklórica está estreitamente asociada cunha nación ou cunha cultura. De feito, nalgúns idiomas *música folklórica* e *música nacional* dinse da mesma maneira.

Na súa obra "Folk and Traditional Music of the Western Continents", Bruno Nettl dedícale unhas páxinas á música folklórica como expresión nacional. A música é un fenómeno mundial, pero cada cultura ten a súa, e aprender a comprender a música doutra cultura é, en canto ao estudo dessa mesma cultura, como aprender a súa lingua propia. A música folklórica dunha nación garda unha relación especial coa súa cultura, así como desa cultura o idioma musical próprio é a creación máis característica. Desde logo, no concepto de unir nación e estilo musical subxace a idea de que a música folklórica debe reflexar algúns xeitos característicos internas da cultura nacional, os aspectos esenciais da súa vida emocional, o seu propio eu.

É moi verosímil. Porque é moi probable que as características xerais dunha lingua (pautas de acentuación, entoación e estrutura da sua

poesía tradicional) estean reflexadas na música do seu povo. Se programamos as características da música folklórica de cada nación, as suas escalas, movementos melódicos, ritmos, etc., e nación por nación sumetemos a tratamiento esa información nunha computadora, encontraremos talvez o que xa intuíramos: que non hai dous povos con estilos musicais idénticos. Ainda que poidan estar presentes na música de moitos povos diversas características musicais, cada povo ten a súa proporción particular e combinación de rasgos musicais, os cales se relacionan entre si dun xeito próprio.

Entre nós a conciencia da unión identitaria de música folklórica e lingua galega como expresión nacional data do Renacemento literario. En galego escotou Rosalia as cancións que glosou nos seus *Cantares*. En galego se transcrebiron desde aquela as cancións nos cantoneiros. En galego estaban escritos os versos que os nosos compositores musicaron no século XIX. En galego cantaron en Galiza e polo mundo adiante os numerosos coros fundados entre os dous séculos. Se evocaramos as suas sombras para perguntar-lles o por que, pasmarián se coidaren que lles suixerímos que podería ter sido doutra maneira. ♦

Ramón Reimunde retrata un Leiras Pulpeiro popular e incomprendido

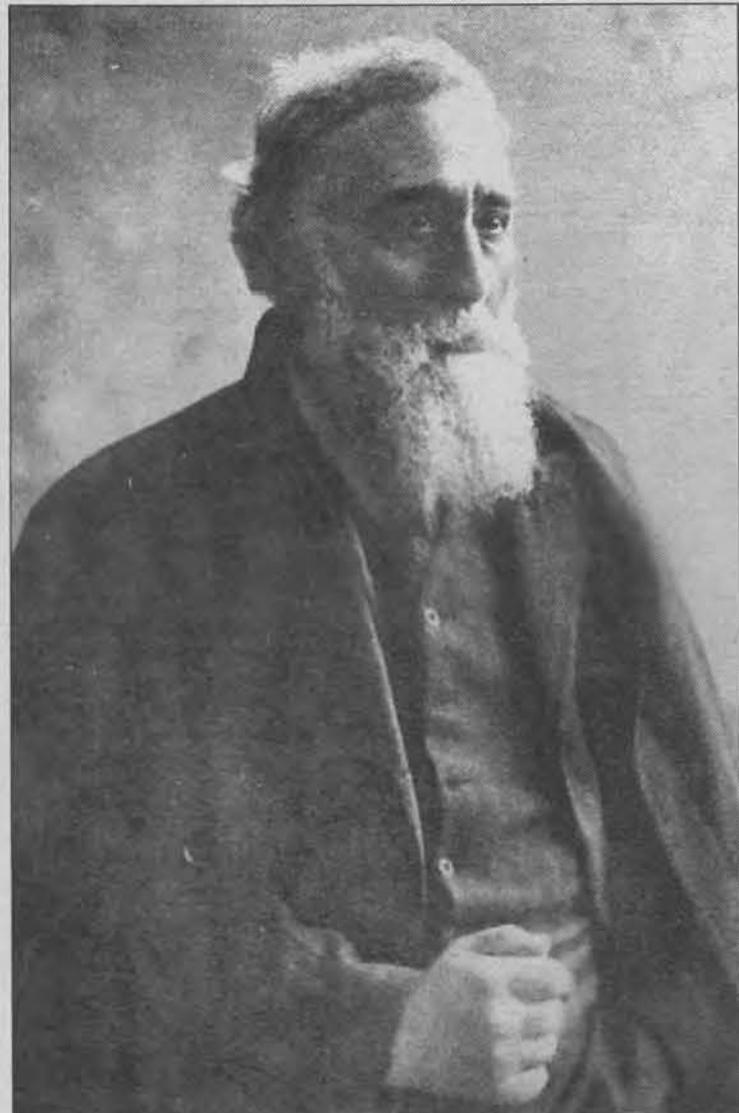
Publica prosa costumista do escritor e aporta inéditos en *Ben pode Mondoñedo desde Agora*

•• CARME VIDAL

O libro *Ben pode Mondoñedo desde agora* foi apresentado no Seminario da vila onde naceu Leiras Pulpeiro. O espazo relixioso abrese para acoller un estudo sobre a esencia popular na obra do poeta anticlerical que está enterrado no cemiterio civil da vila luguesa. O seu autor, Raimon Reimunde fai agromar textos inéditos do poeta e entende que Leiras é ainda hoxe un exemplo de ética e un escritor mal entendido.

Ramón Reimunde conta que xou sempre con certa ventaxa á hora de adentrarse na obra de Leiras Pulpeiro. A sua cercanía á fala mindoniense permitelle entender con más facilidade a escrita do poeta, tan arraigado nas variantes dialectais da comarca. "Un dos menosprezos da obra de Leiras é que non foi entendido e non só aconteceu con el senón con toda a literatura popular" comenta Reimunde que quere co libro "demonstrar que a sua esencia é popular, extraída do povo, feita con material do povo e a el dirixida. Os seus poemas - con ideas moi progresistas como a defensa da condición feminina- son mellor entendidos por un paisano de aquí que por un leitor habitual de fóra".

Destaca o autor do libro -responsável tamén dunha edición crítica da obra completa de Leiras elaborada no 1984, a raíz de que se lle adicase o Dia das Letras Galegas- que o poeta dá unha licción de ética, tanto na sua vida como na sua

posición diante da escrita. A sua obra inserida no popular non lle impide disfrutar, a dizer do estudo, dun "grande valor literario.

Algunos dos seus poemas teñen tal alarde sonoro e beleza estética que mostran unha riqueza da que aínda hoxe podemos disfrutar. Leiras

é un poeta decimonónico, contemporáneo de Curros pero máis próximo aos precursores, a Afón ou Pintos porque non sae da literatura popular nin da lingua mindoniense".

Leiras construíuse tamén coma unha personaxe mítica, en especial, na comarca na que o seu labor como médico, moitas veces altruista, o seu talante persoal rexo no republicanismo e o seu xeito de recofrecerse como escritor na fala popular conseguiu o aprecio dos seus veciños. Conta Reimunde que cando foi soterrado no cemiterio civil por propia vontade a xente das aldeas veciñas de Mondoñedo trouxo terra dos seus campos para que sobre o seu cadaleito se cobrísse tamén de materia sacra. Lembra tamén o estudo que cando mozo asistiu a máis dunha homenaxe na que os rapaces da comarca deitaban frotes vermellos sobre a tumba de Leiras Pulpeiro. "A xente de Mondoñedo fala del coma dun mito. O seu compromiso social e co país ten que ser ainda hoxe considerado como un exemplo para poetas. Tamén hai que tomar licción da sua modestia -apenas publicou en vida por iso- que o levaba tamén a estar tan perto do povo para o que escribia".

Un escritor do XIX con moitos inéditos

Textos inéditos entre os que se atopa unha carta de 1877 -un documento sociolingüístico de grande importancia xa que é a

primeira carta dun escritor importante escrita en galego" sinala Reimunde- engaden interese a este ensaio que apresenta asimismo unha selección de frases, refráns e ditos populares "para poñer gañas de ler a Leiras". Alguns poemas críticos coa ortodoxia eclesiástica non foron, ao dizer do investigador, permitidos no seu tempo. Lianse, antes ben, "baixo man", e esa é a razón de que certos textos continuasen até agora inédito, como é o caso do poema "Mercedes" referido a unha beata amiga da familia do escritor.

Reimunde acadou con esta obra XII Prémio Literario Anxel Fole e decidiu investir o emolumento na publicación dun texto en prosa inédito do escritor de Mondoñedo que el mesmo atopara nos fondos da Academia Galega. Trátase dun pequeno libro titulado *Costumes antigos de Galiza*, unha obra que xira arredor de temas costumistas, escrito en español xa que o autor presentara o texto a un certame celebrado fóra do país. Ramón Reimunde publicou 500 exemplares coa edición facsimilar do texto e a sua tradución ao galego -"un documento de primeira man par cofreco como era a vida cotiá do século XIX"-, deixando á vista a paixón que sinte polo escritor mindoniense.

O libro quere ser tamén un modelo de análise para o estudo de calquier poeta da literatura popular. "No ensino está moi desprazada e eu rompo unha lanza a favor dela" conclue. ♦

LOIS DIÉGUEZ

A SERRA DOS CAMIÑOS

O encantador de serpes

A mañá soleada e fresca animou os viaxeiros a pasear por Jaca. Branca arrecende a améndoas. Xulia vai protestando polo almorzo de "plástico". E Paco terella no terceiro carrete das fotografías. Gostou-lles a cittadela, a fortaleza de Felipe II con planta de estrela de cinco pontas. E o ambiente, animado polo mercado de frutas e verduras argallado nas ruas estreitas que arrodean a catedral. Eles creían que Jaca era máis pequena.

As serpes da Catedral comezan xa no tímpano da portada oeste. Baixo un dos grandes leóns que gardan o crismón florido, un home axoellado agarra unha pola cabeza. Baixo o outro, un oso parece xogar cunha figura alada. O león e mais a serpe representan o coñecimento, e o oso o coñecimento arcálico. O home, portanto, estará a piques de acadá-lo. A última inscrición do tímpano (son varias as que ten), traducida do latín, pode dicí-lo: "Se desexas

viver, ti que estás prendido á lei da morte, vén suplicante, desfachte dos venenosos placeres. Limpa o corazón de pecados para non morrer dunha segunda morte".

Seguen aparecendo as serpes nos capiteis do interior da igrexa e nalguns que se conservan no

claustro. Elas mostran-se identificadas coas personaxes e aparecen en harmonia rodeando-lles o pescozo ou os brazos. No capitelo con maior simbolismo, un home ten collida a serpe e fala con outros como se lles amosase os seus segredos. A cena transmite sosego. Os viaxeiros senten-no así,

pero hai algo que os pon ancesos. Non saben por que. A Xulia fixa-se nun vellín de cara enrugada que os vén seguindo desde que entraron na catedral. Sempre sorri e mira para eles como se agardase unha resposta.

A catedral é tan grande que se senten perdidos. O Graal necesitaría, logo, esta soberba e xigantesca catedral de Ramiro I para gardar-se. Columnas e pilas soben altísimas por toda a nave. Na penumbra, nunha das capelas, está a patroa de Jaca, Santa Orósia, outra mártir sacrificada polos "fanáticos criminais" musulmáns. Nesta capela encerraban os endiñados toda unha noite, atando-lles os pulsos con fitas de cores. Pola mañá iam-nos buscar. Segundo as fitas que se desataran así seria o número de demas que abandonaran os corpos. Xulia di que da penumbra, xusto arredor dos pés da santa, sai unha luz que vai formando ondas. Os demás non a ven, pero senten brillar na escuridade os ollos do vellín.

No claustro da catedral hai unha espléndida representación da pintura románica arrincada de moitas das igrexas aragonesas. Son lindas, interesantes, pero os viaxeiros, desde que lles explicaron o detalle, teñen a sensación de estar visitando un cementerio, e fóxen. Ou acaso porque agora si que todos ven a luz serpeando nas reixas que separan as naves? Adviñan xa o que vai suceder. Cando o vellín, que debe ter a idade de todas as serpes da catedral de Jaca, os leva, como encantados, ao capitelo da porta sul onde se representa o sacrificio de Isaac nas figuras más lindas e perfectas que nunca viran, xurde unha serpe azul mesmo da pedra, e baixa ondeando até cubrir as asas e voar moi arrichada ela até o ombro do vellín que a receive cun sentido asubio. A alegría dos viaxeiros é grande. A fin volvete Saef do seu enrabexado enfado. Kurde do tesouro de Jaca, non cabe dúbida, chamada polo home máis vello que nunca eles coñeceron. ♦

ANACOS

BOROBÓ

No luns do pasado Entroido

Tanto levo escrito a propósito de Pepe Ruibal e dos demais artistas e escritores da súa estirpe que xa non sei que dicer despois de que morrera o luns do pasado Entroido, nunha remota vila conquense, esquençado de si mesmo e do seu país, coa memoria desfeita, "o dramaturgo da teoría do arquetípico", como titoulou moi atinadamente A Nosa Terra, ao dar conta do seu deceso.

Non lle funcionaba xa o enlace entre o corazón e o miolo pra darse conta de que non podía ter á beira do seu leito, naquél intre fatal, a súa nai, Yoya, a sorprendente pintora naïf de vocación tardía, pois morrera xa non moitos anos deantes. Nin siquera cupo que o acompañase, nise derradeiro momento, Mercedes, a irmán idolatrada, de quen Pepe semellaba ser natural complemento; coma si fosen mellizos de pensamento e das artes. Anque aquela "Mercedes Ruibal da risa" que cantara e retratará Rafael Alberti, en versos colmados de gracia, volviera a sentirse "Mercedes Ruibal das bágoas", o mesmo que cando quedou viúva, e desartellada, daquél admirable arquitecto e estremecedor dibuxante, Agustín Pérez Bellas.

Nin tampouco pudo estar Ánxoles, a outra irmán, a canto-

ra, transterrada alá na Arxentina; casada con Sergio Aschero, o maxistral compositor que revolucionou o método da ensinanza musical. Inda que queda en Madrid a súa filla Graziela -gracil e bela- Baquero Ruibal; a sobriña poetisa, predilecta e encantadora, de Mercedes e Pepe...

Acaba nela a insólita nómica artística e literaria dista orixinal linaxe de Xeve, agora sumida doblemente no loito? Non, pois ainda me quedou dentro do bolígrafo certo nome de danzarina ou de actriz, a recontar as figuras dista grande familia que, coa diferencia dunhas semanas, perdeu as plumas que mellor voaban.

Abomino do xénero necrolóxico, mais hai un mes cumpliu o compromiso pra a posteridade ao tratar sobre *O esquecemento de Ero*. Ou sexa da morte en Barcelona de Álvaro Ruibal; o inxel columnista santiagués de *La Vanguardia*, casi iñorado na súa cidade natal, e non se diga en todo o país onde naceu; cecias pola sinxela razón de escribir o más baril español do hemiséculo que agora fina.

Apontaba nise *anaco* que sendo Álvaro o xoven e brillante director da revista *Destino* (non da editorial que sobreviviu moito ao inxerido hebdómadio),

abandonou aquela rutilante posición periodística, á morte de seu pai, pra vir dirixir a empresa familiar de construción, que era a máis importante de Santiago. Malia non posuir moitos dons de empresario, Álvaro Ruibal...

ta entón viña sendo axudante de seu tío Arturo, nas obras, o moi mozo Pepe Ruibal; autodidacta, poeta en agravio e un dos primeiros, e máis novos, colaboradores da *Noite*. Nacera en Xeve -o berce dos xeitósos canteiros- coa innata vocación de mestre da fábrica catedralicia, ou da de San Martiño Pinario, ou do Real Hospital... capaz quizaves de dar un día as trazas de edificios polo estilo. Nembargantes, desdiciadamente, a burocratización arquitectónica, esixía pasar pola Escola Oficial pra ter licencia de construir edificios... que soen pechar de funcional fealdade.

Ao pouco tempo de incorporarse Álvaro ao negocio familiar, marchou Pepe a Madrid, a cumplir co servizo da súa quinta. Dílle unhas letras pra Fernando Chueca Goitia, meu maior compañoiro na Universidade Internacional de Verán, quen xa comenzaba a ter sona de excelente historiador da arquitectura española. Chueca e Ruibal simpatizaron, e ata fixeron algúns traballos xuntos. Pero non

era doado que un autodidacta poidera edificar outras obras que as chapuzas que non requieren siquera licencia municipal.

Retornou logo ao seu Xeve e entretívose Ruibal escribindo a estupenda monografía sobre La Xeiro, que non tería volta de folga. Optou deseguida por irse a Bós Aires, onde xa estaba a súa irmanciña Mercedes, facéndose pintora á beira do falante checoslovaco de Lalín. Foron a despedído, ao peirao de Vigo, os seus compañeiros pontevedreses de inquedanzas estéticas: Cuña Novás, Rafael Alonso, Álvarez Negreira... Pepe aportou, pra celebrar a marcha nunha tasca do porto, dúas botellas de caña e unha cacheira enteita. Resultou que só o abstemio Sabino estivo en condicións de decirle adeus, cando ás tres da tarde embarcou no trasatlántico. Ao soltar amarras o navío, Pepe Ruibal ergueu o puño. Era o sinal premonitorio da súa próxima acción polémica na Arxentina e o Uruguai. (Aquí empeza a sua rara traxectoria dentro do partido comunista, que afectou tanxencialmente a Manuel Fraga en Montevideo, e acollería máis tarde en Lugo a Xesús Alonso. Episodios que trato abondo nun novo volume do *Memorial de Trevozos*, que lle vou mandar a Isaac para que o publique).♦

Lhosca Arias

'Os debuxos animados do Carrabouxo están a espera de que a TVG decida emitilos'

Estou revisando a obra gráfica de Miguel Anxo Prado e unha publicación da Xunta chamada *Elipse* que mestura relatos e comic.

Que recomenda ler?

O libro de Paulo Coelho *O alquimista*, que queren adaptar a debuxos animados. Recomendo ler tamén a interesante biografía de Einstein que escribiu Banesh Hoffmann na que se encontran temas técnicos que me atraen especialmente e a súa vida marcada pola fuxida a raíz da persecución que sofrui en Alemaña.

Vostede é director da serie de debuxos animados sobre o Carrabouxo.

Trátase dunha produción propia toda ela feita en galego sobre un personaxe que leva quince anos dándose a coñecer na prensa. A aceitación que tivo a criación de Xosé Lois é xa un aval e sempre crímos que o Carrabouxo, un personaxe tan noso, pegaba ben nun traballo de animación. É un proxecto pioneiro que entendo que se debía potenciar desde os organismos públicos, en especial desde a TVG.

En que punto de producción se encuentra?

Están xa rematados e preparados para emitir desde o mes de Xaneiro 16 capítulos. Ademáis temos unha capacidade de producción que permitiría seguir elaborando máis episodios con maior rapidez. O proxecto está agora parado á espera de que a TVG decida mercalo para a súa emisión. O traballo foi presentado no Festival Internacional de Vigo e durante este mes estase a pasar no Centro de Imaxe da Coruña tendo unha grande aceptación por parte do público que até o momento o viu.

Entende entón que é interesante para a TVG?

É un proxecto pioneiro e producido na súa totalidade desde aquí. A TVG ofréceselle á metade do preço do que están a pagar por espazos similares feitos en Madrid. A cuestión depende agora da súa vontade, do interese que teñan en apoiar a producción propia que debía ser un dos obxectivos da nosa televisión pública.♦

FRANCISCO A. VIDAL

Diferencias de criterio

A vista deses tétricos espantillos, que chantan dun pao un corvo morto, no medio dun campo sementado, ¿que pensarán un paxaxiño?

A advertencia semella ser tan clara, como o é para os humámos a da caveira e os osos en aspa marcado nos lugares perigosos: "se lle tocas quedas seco". Non fai falta ter moitas luces para entendelo. Pero, os paxaros, entenden o mesmo ca nós?

Se algo nos diferencia do resto dos animais, é que nos gusta imponer o noso criterio e demostrar, polo medio que sexa, que temos o poder da razón e o que nós entendemos enténde todo becho vivente; pero, sen embargo, podemos estar tremendamente equivocados, levar ao equívoco aos demás e quedar tan frescos.

O mesmísimo san Agustín, diante dunha discusión perdida, soltou aquilo de "falou Roma e acabouse a cuestión". E por culpa dese criterio do poder, tabú e trapallada chegaron a ser sinónimos de orde e lei; porque unha cousa é o poder da verdade pero outra, moito más real e siniestra, é o de quen fala.

¿A quen se lle vai ocorrer que unha carrañenta pega rabilonga, por exemplo, vendo ese corvo espetado nun pao, fuxa del? O que más lle pode apetecer será acercarse e pegarse unha enchenche coa súa carne podreida. ¿E ó inocente xirín? Pois outro tanto; meterase a escaravellar entre as plumas na procura dalgún verme despistado.

Sen embargo, non vou ser eu quen poña en dúbida a sapiencia do Nini, de quen fala Delibes, o cal, para espaventear aos paxaros das fincas colgaba, boca abajo, un corvo morto

no medio dos campos; para que as aves fuxan diante do tétrico espectáculo.

Unha vez máis, unha cousa é a teoría e outra a práctica.

Ás veces por facer prevalecer unha opinión, os sabios encerelláronse en tremendas discusións sen fin, como unha famosa que houbo antes do Renacemento, cando os científicos daquela expuxeron un complicado problema de física: se ao vixía apostado no alto do pao dunha galera que navega en liña recta e a velocidade constante, lle cae unha bola, ¿onde cae esta, ao pé do pao ou más contra popa, no sentido da marcha da nave?

Durante moitos anos, os científicos discutiron este problema, e a opinión xeral dividíase entre os que a vián caer xusto debaixo do vixía e os que entendían que, como no percorrido ata o chan a bola non está unida ao buque, caería contra popa.

Despois de moitos anos de arduas discusións teóricas, Galileo Galilei, subiu a unha galera, encaramouse na cofia e deixou caer unha simple pe-

dra para facer calar a todos.

—A pedra cae ao pé do pao. ¿Entendido? Pois acabouse a cuestión.

Anos máis tarde, por carecer de medios para demostrarlo, o mesmo Galileo tivo que calar diante dun Santo Tribunal que lle discutía se quen se movía era o sol ou a terra.

Non menos discutible foi o caso dun paisano, que malamente acabou as primeiras letras, pero levaba toda a vida observando o mar e o ceo, e un día aconselloulle a un Secretario Xeral facer nos meses de marzo e abril o paro biolóxico para a sardinha.

—¿Por que?

—Porque o di o refrán: "Quen queira mal a unha veciña, déalle en marzo e abril sardiña".

—Home, por Deus, iso non é científico!

—Está ben, señor; patrón mandar e mariñeiro calar, pero menos científico será facelo por obriga cando non a haxa, ou polo san Xoán, cando a sardiña molla o pan.♦

Monforte (1970). Produtor de debuxos animados.

LeCer

ANOSA TERRA

• PÁGINAS COORDENADAS POR ANDRÉ LUCA •

A mirada compracida e a mirada inquedada titúlase a exposición do Museo de Belas Artes da CORUÑA sobre pintura finisecular entre a tradición e a modernidade. À direita, o cadro de Xesús Rodríguez Corredor, Muller de loito.

Bueu

■ MÚSICA

O CONTACONTOS DE EUSKADI

O Domingo 14, ás 21 h, ten lugar no Ateneo a actuación do contacontos basco Roberto Mezquita xunto con Daniel Higiénico da Quartet de Baño Band, que ofrecerá un concerto acústico con Toni Pastor na guitarra e no laud.

Burela

■ EXPOSICIONES

DANIEL BEIRAS

A partir do Luns 15, pódese ollar, na Zaranda, a mostra de debuxos, até o vindeiro mes de Abril, de Daniel Beiras.

■ LEITURAS

OS CONTOS DE MALA MALONA

O Xoves 11, ás 21 h, na Zaranda, apresentación dos libros Os contos de Mala Malona, de Cristina, editado por Sotelo Blanco. Catro libros de contos adicados ás crías de 4 a 13 anos e de 30 en diante.

A Coruña

■ CINEMA

CENTRO GALEGO DE ARTES DA IMAXE

Proxecta as seguintes fitas: Xoves 11, *Lua Nova* de Modesto Pena e Adolfo Segura (Galiza, 1999), entrada de balde. O Venres 12, *Aprile/Abril* de Nanni Moretti (Italia-Franza, 1998), xunto con *O Carrabouxo V-VIII*. O Sábado 13, repitrase a proxección do Venres. O Martes 16, en homenaxe a Gonzalo Torrente Ballester, proxéctase *Rebelia* de J. António Nieves Conde (España-Alemaña Federal, 1953), ademais de *O Carrabouxo IX-XII*. O Mércores 17, ciclo adicado a Kenji Mizoguchi coa fita, *Yori no onna tachi/Mulheres da noite* (Xapón, 1948), más *O Carrabouxo IX-XII*.

do CAR. O Sábado 13, ás 18 h, no Centro Social Semente (A Paz, 16-baixo).

OBRAS MESTRAS DE VELÁZQUEZ

As Fundación Barrié e Amigos do Museo do Prado, organizan un ciclo de conferencias baixo o título de *Obras mestras de Velázquez*. Nesta semana pódese asistir, o Xoves 11, a *Los borbachos*, o triunfo de Baco con Vicente Lledó Cañal. O Venres 12, Velázquez en el Salón de Reinos con Alfonso E. Pérez Sánchez. E o 18, Xoves, a *Las Meninas*, o familia de Felipe IV de Jonathan Brown porá fin ao ciclo velazqueño no cuarto centenario do seu nacemento. As conferencias son as 20 h, no auditório da Fundación Barrié (Cantón Grande, 9).

■ EXPOSICIONES

A MIRADA COMPRAVIDA E A MIRADA INQUEDA

O Museo de Belas Artes acolle a mostra de pintura finisecular no debate entre a tradición e a modernidade. Unha escolma de 45 obras, de autores como Sotomayor, Castelao, Sorolla ou Lloréns. Até Abril.

O MODERNISMO PINTADO

Máis de 60 obras conforman a mostra organizada por Caixavigo sobre o pintor Ramón Casas titulada *O modernismo pintado*. Até 26 de Marzo no Kiosco Alfonso. MANDA TRABALLO

Na Agrupación Cultural Alexandre Bóveda encóntrase a mostra de fotografía *Manda traballo* do colectivo Ollo de vidro. Incluída no Outono Fotográfico, abre de Luns a Venres de 17 a 20,30 h.

Mª ANTÓNIA DANS E ELADIO DIESTE

A arquitectura de Eladio Dieste, uruguai de orixe galega, e a pintura de Mª Antónia Dans pódense ollar na Fundación Barrié.

CARTELISMO NA GALIZA

A sala Médico Rodríguez, acolle a mostra adicada ao cartelismo na Galiza, organizada pola Fundación Caixa Galicia. Pódese ollar até o 30 de Marzo.

FERREIRA

Unha selección dos tra-

ilos más recentes de Ferreira pódese ollar na Biblioteca Pública Miguel González Garcés.

■ LEITURAS

MANUEL MARÍA

O Xoves 11, ás 20,30 h, no local social da A. C. O Facho (Federico Tápia 12, 1º) conta coa presenza de Manuel María e de Miguel Anxo Mato Fondo. Lee-

rance e interpretaranse unha escolma dos poemas más representativos do autor da Terra Chá.

POESIA INSUBMISA E OUTRA CONSCIÉNCIAS

Manolo Pipas vai estar no Café Alfaiate (Campo da Lefia), o Xoves 11 ás 22,30 horas, con este recital de poesía insubmisas e outras consciéncias.

■ MÚSICA

CONTRA O RACISMO

O CEU organiza xunto cos CAF un concerto contra o racismo, no que participarán os Skunk de Euskal Herria, o Discatocan da Coruña e os M.D.R. da Estrada. O Xoves 18, ás 22 h, frente ao campo de fútbol do Campus de Elviña. Entrada de balde.

■ TEATRO

PETER PAN

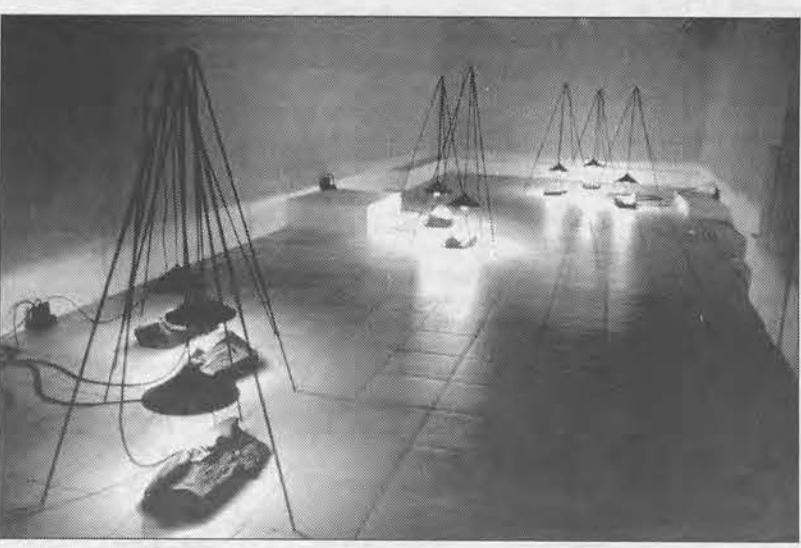
Do 11 ao 14, eso é do Xoves a Domingo, o Forum Metropolitano acolle a actuación de Espello Cóncavo co seu espectáculo *Peter Pan*.

O bosque das esencias chámase a instalación de Caxigüero que podemos ollar na igrexa de Santa María de Lugo.

■ CONFERÉNCIAS

REORGANIZACIÓN DO INDEPENDENTISMO

A Assemblea da Mociidade Independentista, organiza unha charla-debate sobre a Reorganización do Movimento Independentista. Participarán Miguel García, porta-voz nacional da AMI, Inácio Otero, ex-presos do EGPGC e representante da JUGA, Tareixa González, porta-voz Nacional de El e Xam Pérez

O Trinque Cine oportuno

Agora que están de actualidade as ditaduras de Chile e Turquia é a mellor ocasión para acudir ao video-clube e

tomar do andel Missing, Yol e O Expresso de Medianoite. Mellor información que a dos telediarios. ♦

Carteleira

CELEBRITY. Outro Woody Allen ben realizado, ben interpretado, crítico coa superficialidade da sociedade do espectáculo. O guión queda, sen embargo, un pouco corto e alguns diálogos fanse reiterativos. Ben o protagonista, Kenneth Branagh.

ENTRE AS PERSONAS. Película de enredo que desperta o interese na sua última media hora. Interpretes: Carmelo Gómez (aceitábel), Javier Bardem (ben intencionado, pero inmaduro) e Vitória Abril (que é desde hai anos a mellor actriz española con diferencia). Mais cutrez que erotismo, con cenários mal iluminados (non se sabe se por falta de medios ou a mantenta).

BÁGOAS NEGRAS. Un mozo namoráe dunha esquizofrénica con tendencias asasininas e, nunha tentativa de redimila, trata de fixur con ela, pero a protagonista sabe que a súa doença vai levala á loucura máis absoluta, por iso a súa vida carece de sentido. Bon papel de Ariadna Gil nunha película moi frousa.

A DELGADA LIÑA ENCARNADA. Un soldado que é obrigado a participar na II Guerra Mundial pergúntase polo seu papel conduta e chega á conclusión que esta corrompe ao individuo e non ten utilidade. Filme anticelicista que critica a presenza norte-americana nesa guerra.

A VIDA SOÑADA DOS ANXOS. Duas rapazas francesas rexitan a explotación da fábrica, viven nun piso prestado e tratan de buscar unha vida mellor. Só unha leve membrana separa este filme da realidade. Aconsellábel, ainda que o centro da película seña un pouco demorado.

llos mais recentes de Ferreira pódense ollar na Biblioteca Pública Miguel González Garcés.

■ LEITURAS

MANUEL MARÍA

O Xoves 11, ás 20,30 h, no local social da A. C. O Facho (Federico Tápia 12, 1º) conta coa presenza de Manuel María e de Miguel Anxo Mato Fondo. Lee-

res até que un deles pretende casar á súa irmá co fillo do cíngulo. Fita do Kusturica máis anarcoide.

OS PADRIÑOS DO NOIVO. Segunda das fitas en galego prometida pola distribuidora Filmex tras o convénio coa Xunta. A febre de arremedas a Tarantino continúa neste filme no que se frustra unha voda ao verse implicado o noivo máis os seus amigos no atraco a unha tenda. Moita policía, moitos tiros, pero pouca emoción.

ROUNDERS. A vida observada desde o risco dos xogadores de póker. Película de interiores, con bons actores e cenários críbeis. Inapropiada para os que odian as cartas.

DE AGORA EN DIANTE. Un home rico deixa á súa muller por outra. A muller coñecera un home simpático e pequeno (Dany de Vito). Os primeiros días da muller madura e separada é o tema dun filme que se ve con agrado.

HORA PUNTA. "Ser policía de Los Angeles é unha vergüenza. A miña nai dille ás veciñas que son traficante". Esta é unha das frases da comedia que ten como protagonistas a un policía negro e a outro asiático (da República Popular China). Sesión de artes marciais, con humor. Por unha vez os loiros son os que quedan pior.

O MILAGRE DE P. TINTO. Os irmáns Freser, un, guionista de *Gomaespuma*, e outro, publicista, únense nunha fita ocurrence, pero con abundantes fallos narrativos. Ambientes clásicos do cine: chegada dos homes da NASA, escola franquista, musical con pizza, despedida no porto, campo de frores, estrada recta con posta de sol, fan pensar que de J. Freser pode sair algo cando tenha un guión ben artellado.

Ferrol

■ LEITURAS

POESIA INSUBMISA

O Venres 12, ás 8 da tarde, Manolo Pipas vai estar no Café Alfaiate (Campo da Lefia), o Xoves 11 ás 22,30 horas, con este recital de poesía insubmisas e outras consciéncias.

■ TEATRO

MANIFESTO DO TEATRO PALLEIRO

É o título do espectáculo que presentan *Mofa e Beifa*, o Xoves 11 no Auditorio H. ás 20,30 h.

Ogrobe

■ EXPOSICIONES

ARQUITECTURA POPULAR

A Comisión de Normalización Lingüística do IES Monte da Vila organiza unha mostra con este tema. Dividida en duas partes, na primeira podemos observar

as casas-vivenda rurais; muiños de auga e vento; e chouzos. Na segunda podemos contemplar a maqueta do Castro de Bretoña (A Pastoriza - Lugo).

Vieja Trova Santiaguera

Apresentan o seu novo disco, *La manigua*, nesta xira organizada pola Fundación Caixagalicia. O Luns 15 han estar en PONTEVEDRA, no Palacio de Congresos, ás 21 horas. O Martes 16, farano na CORUÑA, no Teatro Rosalía Castro, ás 21,30. Na Sala Nova Olímpica de VIGO, cantan o Mércores 17 ás 21,30. En SANTIAGO, no Palacio de Congresos, están o Xoves 18 ás 21 horas. E o Venres 19, no Auditório Gustavo Freire de LUGO, ás 21 horas. Venda anticipada nas oficinas de Caixagalicia 1.300 pta, na billeteira 1.500.♦

Lugo

■ EXPOSICIONES

GRACIELA ITÚRBIDE

Na sala Caixa Galicia pódese contemplar, até o 26 desse mes, a fotografía da mexicana Graciela Itúrbide.

J. LUIS ARAUJO

A pintura de José Luis Araújo exhibe durante estes días na Biblioteca Provincial de Lugo.

CAXIGUEIRO

Na capela de Santa María, pódese ollar a instalación criada por Caxigueiro, que leva por título *O bosque das esencias*.

ONDAS DO MAR DE VIGO

É o título da mostra que se pode ollar durante estes días na galería Sargadelos.

FESTIVAL DE JAZZ

No pub Clavicémbalo pódense contemplar, durante esta semana, as fotografías do Festival de Jazz que se celebrou na cidade.

■ TEATRO

UN HOME QUE SE PARECIA A MACBETH

O Xoves 11, á noite, o grupo de teatro Uvegá teatro representa no Auditório Municipal a obra *Un home que se parecia a Macbeth*.

Moaña

■ ACTIVIDADES

VOCES DE MULLER

O Xoves 11, ás 23,30 h, celébrase, no Café-Teatro do Real, un libroforum coa presentación do libro de Marta da Costa, *Setembro*. Neste mesmo cenário, o contacontos Roberto Mezquita, actua o Sábado 13 ás 18 h, en sesión infantil e, o Domingo, ás 19,30. Igualmente Pilar Pereira representa *Ofelia sen a virtude do pudor*, o Sábado 13 ás 23,30.

Ourense

■ EXPOSICIONES

Luzpin

Raúl Gómez Pato mostra os gravados do libro *Libellus de Natura animalium na ourense* na galería Visol

Álvaro Negro ocupa a galería Marisa Marimón de OURENSE.

Alvaro Negro que opõe na galería Marisa

Convocatorias

XORNADAS INDEPENDENTISTAS

O Movimento de Liberación Nacional Primeira Linha organiza as III Xornadas Independentistas, que se desenvolverán do 15 ao 18 de Marzo, simultaneamente na Coruña, Vigo, Compostela, Ferrol e Ourense. Baixo o lema *Agitando voces de rebelion internacional*, o MNL pretende, coa organización destas xornadas, dar a coñecer directamente algunas das loitas de liberación nacional e social más activas e significativas que se están a desenvolver. Maior información e contacto no tel. 610 320 214.

SOEADA DE MAIORES

A Fundación Pedro Barrié de la Maza ofrece un premio de 2.000.000 pta. á mellor iniciativa para combatir a soeda de dos maiores, na súa vertiente personal, familiar e social. Ademais hai dous accesitos de 500.000 pta. cada un, ás iniciativas que o xuri considere de maior interese. A data de presentación é até o 31 de Xullo do presente ano. Maior información no teléfono 981 22 15 25.

CURSO DE DANZAS DE BULGARIA

A Asociación Monteira-Grupo de Danzas do Mundo organiza un curso

de Danzas de Bulgaria. O prazo de inscrición está aberto ate o 12 de Marzo. O curso desenvolverase do 19 ao 21 de Marzo en Panxón-Nigrán, na Residencia Stella Maris, Camiño da Madorra s/n. O prezo de toda a estancia é de 11.000 pta., 7.000 pta. sen estancia e 4.000 pta. só as clases. O curso será impartido por Mariyana Ilieva Kotzeva. Maior información e inscrición nos teléfono 986 495 669 (Pilar) ou 278 445/606 442 006 (Sira).

ENCONTROS DE EDUCACIÓN PARA A PAZ

O Seminario Galego de Educación para a Paz e a Universidade de Compostela convocan o XIV Encontro de Educación para a Paz. *Educar para a Paz desde o conflito* é o título deste foro de reflexión que se desenvolverá do 11 ao 14 de Marzo na Facultade de Ciencias da Educación (Escola de Maxisterio-Xoán XXIII). A matrícula custa 6.000 pta.; 3.000 pta. para socios. Mais información e inscricións no 981 561 956.

FESTIVAL DA CANCIÓN DO LANDRO

Nos días 12 e 13 de Agosto ten lugar, na Praza Maior de Viveiro, o VII Festival da Canción do Landro organizado

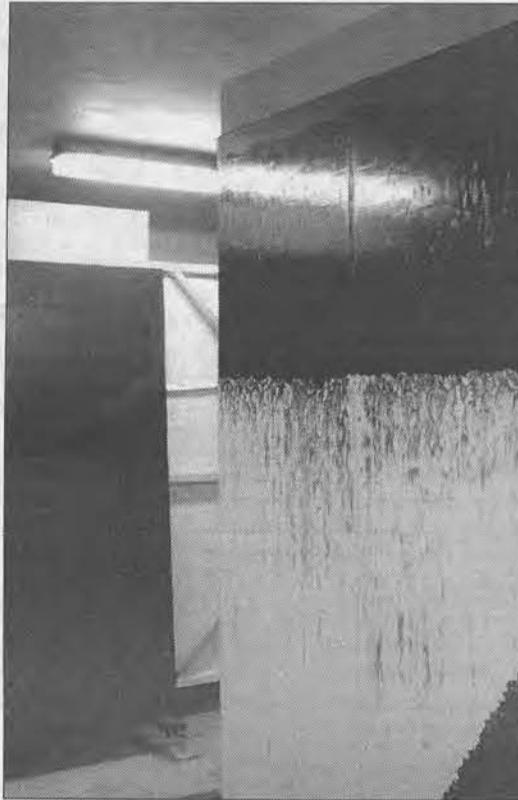
polo Concello de Viveiro. O festival premia duas opcións: a mellor interpretación con 500.000 pta., para o primeiro, 250.000 para o segundo e 125.000 para o terceiro; outra para a mellor canción inédita, dotada cun único premio de 300.000 pta. As interpretacións faranse en directo acompañadas da Orquestra do Festival. Mais información no teléfono 982 560 128.

CERTAME LITERARIO TERRA DE LOBOS

A A.C. da Serpe de Friol convoca o I Certame literario Terra de lobos de relato curto. Acolle duas categorías: nenos menores de 15 anos e a partir dos 15 anos de idade. A temática dos traballos versa sobre a posibel lenda, historia da Pena Freire no Cordal do Cotón nas terras de Friol. A extensión dos relatos ha ter un mínimo de tres e un máximo de 8 folios. O prazo de admisión dos traballos remata o 15 de Abril do presente ano. Os orixinais, mais tres cópias, remitiránse ou apresentaránse baixo lema, adxuntarase un sobre pecho no que debe figurar tamén o lema, contendo no interior o nome e apelidos do autor ou autora, enderezo e número de teléfono. Os orixinais remitiránse ao IES Ramón Cabanillas (Rosalia Castro, 16, 36.630-Cambados) indicando no sobre Para II Prémio Sete Naos. Maior información no teléfono 986 542 950.♦

PRÉMIO DE CRIACIÓN LITERARIA SETE NAOS

O Colectivo poético do IES Ramón Cabanillas Sete Naos, convoca a II edición do prémio de creación literaria que leva o mesmo nome que o colectivo. Poden optar ao prémio todos aqueles estudantes de secundaria da Comarca do Salnés, que presenten traballos orixinais, inéditos e non premiados con anterioridade. Establecéñse duas modalidades: prosa e verso. Cada unha está dotada cun primeiro premio de 25.000 pta. e un acceso de 10.000 pta. A extensión dos orixinais, na modalidade de prosa, non será inferior a tres folios nem superior a dez; na modalidade de poesía non será inferior a vinte versos nem superior aos cincuenta. O prazo de presentación está aberto até 1 de maio de 1999. Os orixinais, que deberán presentarse baixo lema, adxuntarase un sobre pecho no que debe figurar tamén o lema, contendo no interior o nome e apelidos do autor ou autora, enderezo e número de teléfono. Os orixinais remitiránse ao IES Ramón Cabanillas (Rosalia Castro, 16, 36.630-Cambados) indicando no sobre Para II Prémio Sete Naos. Maior información no teléfono 986 542 950.♦

Marimón. Colección dos seus últimos traballos pictóricos que podemos ollar até o 3 de Abril.

ALEX VÁZQUEZ

Até o dia 30, permanece no Ateneo, a mostra na que se exibent as pinturas máis recentes de Alex Vázquez.

LIBELLUS DE NATURA ANIMALIUM

A galería Visol acolle durante estes días a mostra dos gravados do libro *Libellus de Natura Animalium* de Ratul Gómez Pato.

mairomente, con pigmentos vítreos sobre tea, permanece aberta até o 15 desse mes.

FERREIRA

O Luns 15, na sala Teucro, inaugúrase a mostra pictórica de Ferreira.

CERTAME NACIONAL DE FOTOGRAFIA

No edificio Sarmiento pódese contemplar, a partir do Venres 12, a mostra das obras seleccionadas no I Certame Nacional de Fotografía 1998.

M. TIJESSEN PASTOR

Encóntrase na Sala Teucro a mostra de pintura de Miguel Tiessen Pastor.

Redondela

■ CHARLAS

O BNG NOS CONCELLOS

O Venres 12, ás 20 h. na Casa da Cultura, Anxo Quintana, alcalde Allariz fala do Urbanismo e a recuperación dos núcleos antigos.

Santiago

■ EXPOSICIONES

HUMBERTO RIVAS

Arredores de Bos Aires, Barcelona, Lisboa, Coimbra e Santiago de Compostela desembrense nas fotografías do arxentino Humberto Rivas. A escolma de 56 instantáneas, realizadas desde 1979, apreséntase no CGAC.

VÁZQUEZ CEREIXO

Vázquez Cereixo titula *Paisaxes* a mostra aberta na Casa da Parra, na que se exhiben traballos realizados entre os anos 1990 e 1999.

VIRXILIO VIÉITEZ

A Terra de Montes e a sua gente, entre os anos 1955 e

grámas de Virxilio Viéitez, na mostra aberta no Museu

do Povo Galego. Tamén neste lugar encóntrase a mostra de pintura de Ramón Vázquez Molezún.

ESCOLA DE LONDRES

O Auditório de Galicia, acolle, até o 4 de Abril, a obra de unha dúzia de artistas figurativos, xurdidos nos últimos cincuenta anos e englobados na chamada Escola de Londres. Producida polo seu próprio Auditório, a exposición vai desde o humanismo de Francis Bacon seguido por Lucian Freud, Kossoff, Auerbach, Michael Andrews, Kitaj e Raymond Mason até o conceptualismo dos máis novos como Paula Rego, Bill Jacklin, Celia Paul, Tony Bevan ou Stephen Conroy.

ELOY HERNÁNDEZ

A galería José Lorenzo acolle, até o 23 de Marzo, a s pinturas de Eloy Hernández.

A VOLTA DOS ASHÁINCAS

Até o 17 de Marzo pódese ollar en Fonseca a mostra de fotografía de Xosé Abad e Fernando Suárez Cabeza.

INGE MORATH

Até o 19 desse mes pódese contemplar, na Igrexa da Universidade, a mostra de fotografía da alemana Inge Morath que leva por título *Camiño de Santiago*.

FRANCISCO PAZOS

O Xoves 11 inaugúrase, na galería Círculo, a mostra de escultura de Francisco Pazos que permanecerá ate o vindeiro 22 de Abril. A galería de arte SQC acolle, até o 18 de Marzo, a mostra de escultura de Ignacio Basallo. Mauro Trastoy titula *Olimpia* a mostra de pintura aberta na galería Paloma Pintos e que se pode ollar até o 26 de Marzo.

■ MÚSICA

LES MUSICIENS DU LOUVRE

Unha nova actuación dos Les Musiciens du Louvre, que se celebra o venres 19 de Marzo, ás 21 h.

h, no Auditório de Galicia, actuación de Les Musiciens du Louvre. No programa obras de C. W. Gluck.

AUSTRALIAN BLONDE

Os asturianos de Australian Blonde están na sala NASA o Xoves 11 ás 22 h. Entradas a 1.300 pta. Tamén nesta sala, pero o Sábado 13, actuan, ás 18 h, o grupo de hip-hop *Rompendo Moldes*. Entrada a 700 pta.

JAVIER KRAE

Do 15 ao 20 de Marzo o pub Dado Dadá acolle a actuación do cantautor Javier Krae ás 23 h.

Ballet e Orquestra Nacional de Kiev

Caixavigo organiza a xira do Ballet e Orquestra Nacional de Kiev, que estará os días 12 ás 20,30 h, e o 13 ás 19 e ás 22,30 h, no Auditório Caixavigo, en VIGO. O Domingo 14 actuan en LUGO, no Gustavo Freire ás 19,30 h. Ao Pazo de Congresos de SANTIAGO chegan o 15, actuando ás 20,30 h. A xira remata na CORUÑA o Luns e Martes 22 e 23 ás 20,30 h, no Coliseo. As entradas varian desde as 1.500 e as 3.000 pta, e pódense adquirir en calquer sucursal Caixavigo.♦

■ TEATRO

BULULU DO LINIER

Do 18 ao 20 de Marzo estreáse na sala teatro Galán o espectáculo de Teatro do Adro, que leva por título *Bululú do Linier*. Dirixida por Cándido Pazó, as actuacións teñen lugar ás 22 h.

JOSÉ CAMPANARI

As noites do Martes, de 22,30 a 24,30, o pub Atlántico acolle ao contacontos arxentino José Campanari.

Tui

■ EXPOSICIONES

R. ROMERO MASÍA

Unha nova exposición de R. Romero Masía que se celebra o venres 19 de Marzo, ás 21 h.

Anúncios de balde

■ **Cursos de verán en Irlanda.** Swan Lut. Grupos acompañados por guia. Teléfono 986 702 131. Carmen.

■ **Se queres ter o Nº 2 do vozeiro Além do Círculo ou o manifesto Mal-Dito,** só les que enviar um selo de correios (mínimo 35 pta.) a: Pub Trinchera. Rua d@s Irmardinhas@s, 15-baixo. 36201. Vigo Galiza.

■ **Precísase persoa para compartir piso céntrico en Vigo.** Dous habitacións tranquilas e cuarto de baño próprio. 30.000 pta. máis gastos. Teléfono 986 228 748.

■ **Alúgase apartamento en zona de praias.** Xullo e Agosto. Teléfono 986 702 131. Carmen

■ **Synergia é un Boletín,** que con periodicidade trimestral, contén as últimas novas das nacións sen estado de Europa-Oeste, escrito en inglés e editado en Catalunya. Synergia está aberto para quen crea no direito de cada nación a preservar a sua identidade e a decidir o futuro co direito de autodeterminación. Encomendas a Liga Celtaña Galicia. Apdo. 2167 da Coruña. Envíase gratuitamente.

■ **Alúgase apartamento en Carnota (A Coruña)** ao lado da praia, con terra e vistas ao mar. Completamente equipado. Para Semana Santa ou tempada de verán. Teléfono 981 761 144 preferentemente á noite. Daniel.

■ **Enfermeiro cubano** ofrece os seus servicios para coidar enfermos e ancianos. Teléfono 986 266 282.

■ **Se es radioaficionado e nacionalista** luta connosco por unha entidade galega (ham e 11mts). Escreve ao apdo. 111-15920 de Rianxo (A Coruña) ou ben ao correo electrónico xoanpin@teleline.es.

■ **A Asociación de Mulleres Andanza** ofrece información e asesoramiento sobre maus tratos, alcolemia, violacións, ludopatías, drogodependencias, actividades culturais, cursos de interese, etc. Máis información no café bar A Esquina, urbanización Sol e Mar, Oseiro, Arteixo ou no tel. 981 602 266.

■ **Auxiliar de clínica con experiencia ofrécese para traballar en Santiago,** coidando nenos, enfermos, ancianos ou calquier traballo rela-

cionado coa rama sanitaria. Teléfono 617 065 527.

■ **Véndense cinco enciclopédias novas.** A Nosa Terra, Nós, Documentos Galegos, Alfar e História de Galiza. De Luns a Venres, de 15 a 16 horas no 981 716 203. Perguntar por Marcos.

■ **Coral Máximo Gorki.** Se entedes a música como un acto de solidariedade entre povos. Se tes un par de horas libres á semana e queres empregalas de xeito lúdico e creativo. Esperámose os Luns e Xoves de 19,45 a 21,15 no Instituto Santa Irene de Vigo. Tel. 986 224 457 ou 986 366 381.

■ **Celebraram-se Conferencias Juventude-Festival Mundial Juventude-1998 (Portugal).** No marco da Conferencia Mundial Ministros Juventude (Declaração de Lisboa), solicitou-se-lhe em 8 Agosto (escritos em mão) a Kofi Annan resolución ONU favorável á libre determinación, independencia, soberanía da Galiza. Quem desejar máis información escreva ao apdo. 1.012, Ferrol. CP 15406.

■ **Necesito urgentemente un traballo en Santiago** para vivir, ofrézome para limpar, como asistente, etc. Teléfono 617 065 527.

■ **Moto Inválido.** Véndese seminova no Saviñao en 300.000 pta. e outra de máis uso en 100.000 pta. Teléfono 982 410 244 despois das 16 h.

■ **Precisamos calquier tipo de material galeguista para espallar a nosa ideoxia polo Bierzo.** Colectivo Fala Ceibe, Avd. do Castelo 203, 2º C. 24.400 Ponferrada.

■ **Véndese Renault Twingo, 1.2. Equipamento completo.** 50.000 km. Ano 95. Garantía até Novembro do 99. Perguntar por Emilio no 986 420 687 ou 670 521 447.

■ **Música. Preparación oposiciones. Ensinanza primaria e secundaria.** Teléfono 986 235 472.

■ **Rádio Piratona, a rádio libre de Vigo,** edita o seu boletín informativo cos programacións de rádio, e novas de ecología, luta social, liberación animal, etc. Se estás interesado/a en recibir a publicación do balde escrévenso ao apdo. de correios 8278, c.p. 36200 Vigo.

■ **Busco información sobre o músico Floréncio** (o Sr. Floréncio, cego da Fontaneira). Gravacions, testemuñas, fotografias. António López Fernández. Rua Ligustro, 12-27.002. Lugo.

■ **Europarado busca calquier traballo** (por favor, as ETT's que non chamalo Manolo 981 695 682).

■ **Sanatana Dharma.** Clases de ioga en Vigo (Bouzas), Marin, Moaña e Cangas. As persoas interesadas poden chamar ao tel. 986 304 357 a partir das 20 horas.

■ **Que é o que se fai no Brasil mellor que xogar ao futebol?** Se vives en Santiago e queres achar a resposta, ouve Lusamérica, un programa de Rádio Kalimero (108.0) sobre as mellores músicas do Brasil. Todas as terceiras feiras (Martes) de 21 a 22 h.

■ **Grande oferta de discos e fitas.** Prezos intereses. Perguntar polo Sr. Barros no teléfono 988 210 585.

■ **Alúgase piso con faiado habitábel en Lugo.** Completely amoblado. Económico. Teléfono 982 375 015 ou 375 264, perguntar por Cheché.

■ **Aluga-se piso na Praza de Laláns en Santa Cruz (Oleiros).** Primeiro andar, 96 metros cadrados, 3 cuartos, cocina equipada, salón, dous cuartos de baño, dous armarios empotrados. Mai amplio. Trastero baixo cuberta. 57.000 pta. Teléfono 981 614 348.

■ **Cadeño de palleiro.** O can tradicional de garda galego en vias de recuperación. O mellor viviente para unha finca, último exemplar da roldada. Vacinado e desparasitado. Chamar polas noites de 9 a 10 ao 981 574 506.

■ **Está-se a construir un colectivo de apoio zapatista na Coruña.** Se estás interesad@ en colaborar contacta no: 981 246 497 de Luns a Venres de 19 a 21 h. Perguntar por José Manuel.

■ **Dossier de Punk Estatal:** artigos, fotos, entrevistas. 68 páginas. 250 pta. + gastos de envío. Consigue mandando selos, xiro postal, contrarembolso ou ingresando na c/c 1302-1711-6-29-82.625.798 da Caixa Postal. Se estás interesado en distribuílo: 5 números 1.000 pta. José António Rodríguez Pallas LG/Ponte nº 7 15141-Oseiro (A Coruña).♦

Triskel e Medulio, as pinturas de Rafael Romero Masía.

EXPOSICIONES

CARMEN BALBUENA

Na galería Sargadelos pódese contemplar, até o 24 de Marzo, a mostra de pintura de Carmen Balbuena.

ANIA GONZÁLEZ

Un Bosque é o título da instalación criada por Ania González na galería Artefacto. A inauguración é o Venres 12 ás 20 h.

COLMEIRO

A Casa das Artes e o Auditorio Caixa Vigo acollerán a mostra antolóxica de Manuel Colmeiro, na que se recollen 140 traballos entre debuxos e pinturas.

CARMEN CALVO

A Sala de Exposicións da Fundación Caixa Galicia (Policarpa Sanz 21), acollerá, ate finais de mes, a mostra de pintura de Carmen Calvo.

PRÉMIOS COAG

Na subdelegación do Colexio Oficial de Arquitectos está aberta a mostra dos gañadores da VIII edición do premio COAG de arquitectura.

DOBLE FALSEDAD

Baixo o título de Doble falsoedad II exhibense na galería Ad Hoc as esculturas de Florentino Díaz.

XURXO MARTIÑO

A galería Abel Lepina, acolle, até o 10 de Abril, a mostra de pintura de Xurxo Martiño.

PURA VILLAR E ISABEL RUEDA

Exiben as suas obras baixo o título De los silencios rotos, en la órbita. Aberta na galería Bacelos, pódese ollar até o 26 deste mes.

HONDURAS E MAURITÁNIA

Fotografías de Javier Teixeira que ofrece unha visión de Honduras tras o Mitch e de Mauritania após 30 anos de seca. Na Casa das Artes até o 21 de Marzo.

CARMEN RUBIDO E MANUEL AMIGO

Na Sala de Arte Caixa Vigo, mostra a súa pintura Carmen Rubido e Manuel Amigo, até o 25 deste mes. Na Nova Sala de Exposicións de Caixa Vigo, encontrese Fonfría e J. Álvarez Prieto, até o 26 de Marzo.

CHARLAS

SITUACIÓN ACTUAL EN NICARAGUA

O Xoves 11 ás 20 h, na galería Sargadelos, charla baixo o título A situación actual en Nicaragua a cargo da socióloga Tareixa Ledo pertencente á Asociación de Axuda a Nicaragua. Organiza o Comité de Solidariedade con América Latina.

MÚSICA

ORQUESTRA SINFÓNICA DE GALIZA

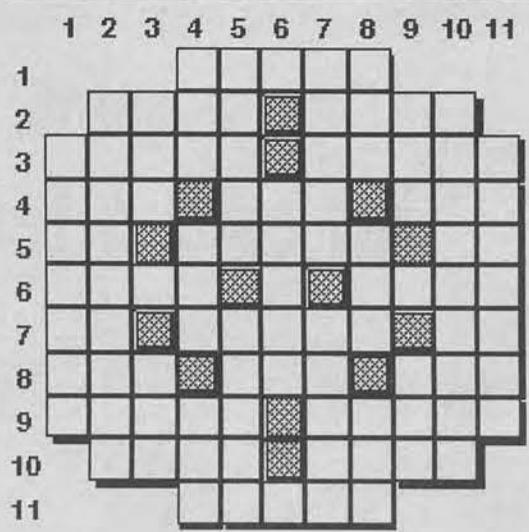
A Orquesta Sinfónica de Galiza e Coro, baixo a dirección de Víctor Pablo, ofrece un concerto, no Auditorio Caixa Vigo, o Xoves 11 ás 20,30 h. No programa pezas do compositor alemán Schubert.

AUSTRALIAN BLONDE

O Venres 12, ás 24,30 h, na Iguana Club, actuación do grupo de Asturias Australian Blonde.♦

Encrucillado

XOAN COSTA

Horizontal

1 Escolar, estudiante. 2 Continúe, perdure. ~ Coer ser usar auga ou aceite. 3 Interprétenos o escrito ~ No plural, barco pequeno a remo ou vela. 4 Demostrativo ~ Dá mios o gato ~ Del nacen as aves, peixes, etc. 5 Iniciais de Galiza ~ Talo ou cana dos cereais. ~ Preposición. 6 Ligar, cinxir, apertar. ~ Órgano da vista. 7 Entrega a alguém ~ Lugar no deserto onde hai auga ~ Ao revés, deus expício. 8 Que non ten nada dentro. ~ Negación ~ Terminación de participio feminino. 9 En estado de santidade ~ No plural, fraude, má fé. 10 Desemboca ali o Tambre ~ Nome de muller. 11 Instrumentos que serven para atacar ou defenderse.

Vertical

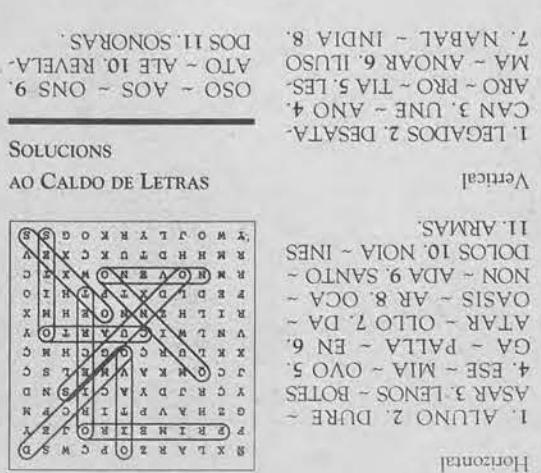
1 Deixados por herenza. 2 Despexan, descarragan. 3 Xunta, agrupa, reúne ~ Parte final do intestino. 4 Argola ~ Usase nunha expresión que significa as vantaxes e as desvantaxes ~ Irmá do pai ou da nai. 5 Limacha ~ Atar facendo nós. 6 Enganado por unha ilusión. 7 Terreo semeado de nabos ~ País de Asia. 8 Cada unha das pezas do esqueleto ~ Ao revés, produce son ~ Illas situadas fronte á Ría de Pontevedra. 9 Suxento con cordas ~ Ao revés, pronomé persoal de terceira persoa no feminino. 10 Dados a coñecer. 11 Que producen son, ou o reforzan.♦

Caldo de letras

Os dez primeiros ordinais.

SOLUCIONES AO ENCRUCILLADO

Para a inclusión de información nestas páginas do Lecer pregámos-vos nolas fagades chegar antes dos luns. Pódese facer a través do correo. Aptdo. 1.371, 36200 Vigo; por Tel., 986 222 405, por Fax 986 223 101 ou correo electrónico antpcg@arrakis.es

A Rede

WEBS POLA INDEPENDENCIA
<http://members.xoom.com/arroutada/anelgaliza.htm>

O Anel de Webs pola Independencia é un intento de criar unha Rede Independente Galega dentro da internet. Calquier páxina, de contido político ou non, pode aderirse ao anel e incluir o seu anagrama. Ao figurar na rede, haberá ligazóns con outras páxinas semellantes.♦

Vigo

CINEMA

LUMIÈRE

Louis & Frank de Alexandre Rockwell (USA, 1997) xunto coa curtametraxe Sabes que te quiero de Manolo Gómez (Galiza, 1998) é a programación que o Cine Clube Lumière ten previsto para o Luns 15 no Auditorio do Concello ás 20,30 h. As entradas custan 400 pta.

Pura Villar, da que ollamos un cadro á direita, xunto con Isabel Rueda, mostran a sua obra na galería Bacelos de VIGO.

PRÉMIOS COAG

Na subdelegación do Colexio Oficial de Arquitectos está aberta a mostra dos gañadores da VIII edición do premio COAG de arquitectura.

DOBLE FALSEDAD

Baixo o título de Doble falsoedad II exhibense na galería Ad Hoc as esculturas de Florentino Díaz.

Vertical
ARMAS
DOLLOS 10. NOIA - INES
NON - ADA 9. SANTO
MA - ANOAR 6. ILUSO
ARO - PRO - TIA 5. LES
CAN 3. UNE - ANO 4.
OSO - OSO - OSO 9.
LEGADOS 2. DESATA
ARO - PRO - TIA 5. LES
CAN 3. UNE - ANO 4.
OSO - OSO - OSO 9.
ATRO - ALF 10. REVELA
OASIS - AR 8. OCA
ATAR - OLLO 7. DA
GA - PALLA - EN 6.
ESE - MIA - OVO 5.
ASAR 3. LENOS - BOTEL
1. ALUÑO 2. DURE
Horizontel

A NOSA TERRA

DIRECTOR: Alfonso Eiré López. EMPRESA XORNALÍSTICA EDITORA: Promocións Culturais Galegas S.A. PRESIDENTE: Cesáreo Sánchez Iglesias
Príncipe, 22, planta baixa (36202) Vigo. Tel.: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

• 11 DE MARZO • 1999 • N° 873 • ANO XXII • IV XEIRA •

00873
8400021303104

Como sacarlle música a natureza e ser gaiteiro

Xa está a ferraia para gaitas

• ALFONSO EIRÉ

Cornetas da primavera, música da natureza. Cada vez que começava a tocar, o meu can, o Sil, ouveaba como lobo ao luar na noite estrelecida de vento cairón. Mudaba o ton da palleira e o can mudaba o seu boubou. Facer gaitas da ferraia era un dos grandes divertimentos dos rapaces quando chegaba este tempo. Era o tempo da ferraia. Antes de que o centeo bote a espiga a ferraia si está para gaitas.

Facer gaitas non require moita abeléncia. Mais difícil é procurar o ton adecuado para que toque e non só asubie nos ouvidos. O Sil sabía apreciar a diferéncia. Hai unha gaita simple. Só se precisa coller un pé de ferraia e tirar por el, a modiño, agusto, sen arrincalo, senón desenvainar o anaco superior do inferior. Hai que ter olllo. Que a cana de centeo escollida non estea ainda formada, soldada en todos os seus nós. Se é así, arrincáras o pe e perderás a gaita. Poda que sexas capaz de desconxuntar a cana, pero a ferraia ten que estar mol. Se deches coa caniña axeitada, non tes más que cortala o máis perto que podas do nó (non fai falla coitelo nenn navalla, serven os mesmos dedos). O seguinte paso é premer o outro extremo entre o escachapiollo e o furabolos.

Nesta presión é onde está a ciencia. Toda ela concentrada nunha ancestral sabiduría que se trasmite a esa man. Trátase de que escache a palliña en duas para que, ao soplar, o ar faga vibrar ambas as duas partes e se produza o son axeitado. Se premes moito pode rachar en varios cachos e soará a metálico, como os grilos cantando coas suas ás a todo rozar. Serán dous soplos e a gaita acabase antes de comenzar a afinación. Tamén pode passar que as fendas se agranden lonxitudinalmente. Mao, moi mao, compaño. Conseguirás un son ronco, secadra en do menor, bo para acompañamento, para facer de baixo ou a segunda voz. Pero non poderás ser nunca solista con esta gaita, e moitas veces terás que tocar só se non tes un can como tiña eu como compaña.

Unha repichocha

Iso non che será o pior. Senón

que tampouco che vai durar nen unha repichocha. Segundo coñeces a soprar a ferraia vaise ir revirando das pontas, cando máis tenriña máis se irá poñendo un anaco para riba e outro para baixo. Comezará a facer che cóxigas no padal. Ao comezo sentirás un gustiño, pero pouco a pouco, irá aumentando e, se non para antes de tocar, veraste na obriga de sacar a gaita da boca porque non aturas máis: é unha gozada inaguantábel. Ollaras que a tua fermosa gaita se convertiu nun Y grego mal feito. Acabouse a música.

O ar é o xas que a sacará do seu letargo verdecente. Coidado coa língua. Ela será a que arrinque as suas sonoras notas do seu corpo inxel, virxe. Dalle amor. Rózaa tan só, unicamene, sinxelamente puntea na sua boquiña de espirixilada, na sua alma de cantora.

Hai sonoridades que só podrás conseguir axudándote coas mans. Este punteirño non ten buratos para tapar e abrir, para dar as notas. É unha corneta natural criada nos angariños da Terra. Fai unha conca coas mans. Rodea a tua gaita. Non

outra polo outro, para endereitarle ben o fio. Ao ritmo da tonada, "afiadador e paragueiro, afiadador e paragueiro...", a man vai e ben, por un lado, polo outro...

A cana a escolher para esta gaita será diferente. Estará más feita, más curada. Cando lle botes o olllo á axeitada, realiza a mesma operación descrita anteriormente. Tela na man. Enxerga ben o nó. Colle a navalla e fálalle á que vai ser a tua gaita. Dille que non lle ya facer nada. Que lle desembozarás a sua alma de cantora, nada máis. Corta, ao xeito, polo medio e medio do primeiro nó. Olla que non teña esa peluxiña branca no centro que agoira un furado polo que entrará un ar que non precisas. Será o sinal de que escolleches unha caniña pasada. Treme ben a navalla. Calcula a distancia e realiza unha cortadeira perpendicular ao nó e, ao mesmo tempo, irada ao comezo. Con xeito, con paciencia. Estás non só a facer que toque, senón a sacarle o son que ti queiras. Dependerá da inclinación da fenda, do seu grosor e da dureza da ferraia. Levántaa un pouco coa ponta da navalla. Deixa caer. Repite a operación sen pinála moito. Xa está medio afinada.

Agora terás que abrillle os buratos. Olla ben cantos. Deberías ter no ouvido o caer da palleira. Dous, tres, catro. Cinco ao máis, se a palla é moi grande. Chegaranche

para a tonada. Coidado. O corte non debe traspasar a cuarta parte do diámetro da cana. Pódeche rachar logo e alá che vai o traballo, por aí escaparaselle a sua alma/música. Xa a tes feita. Métea na boca. Que sobrepase un pouco a palleira que fixeches na mesma cana. A calidez bucal será a cova da sonoridade. Os dedos marcarán as notas. Non seas paifoco, brutañán, non a premas moito cos beizos, non a mordas. Déixalle liberdade, pero péchalle a porta a música, que só saia polos buratos, para iso llos fixeches. Gaiteiro, gaiteiro! Corneta da Primavera. Música da natureza. Hoxe si está a ferraia para gaitas. ♦

Para virtuosos

Poda que tentes ser un virtuoso. Atopar sonoridades más requintadas. Poderás conseguiro se tes unha navallina ben afiada. Aséntaa antes de nada no teu cinto de coiro. Unha pasada por un lado,

Demagogoxias

XOSÉ A. GACIÑO

Marcada a actividade política, desde hai polo menos seis meses, pola inminencia dunhas eleccións para as que aínda faltan outros tres meses, resulta difícil interpretar con claridade as demagogoxias que se entrecruzan nas polémicas que mantéñen populares e socialistas entre eles e ambos a dous contra todos os demás (especialmente contra os nacionalismos periféricos).

Todo parece penosamente repetido, con posicións totalmente intercambiábeis, segundo ocupen o poder ou a oposición, como nos casos de corrupción, nos que agora os socialistas fan de acusadores xusticieiros, despois de ter padecido o papel de acusados.

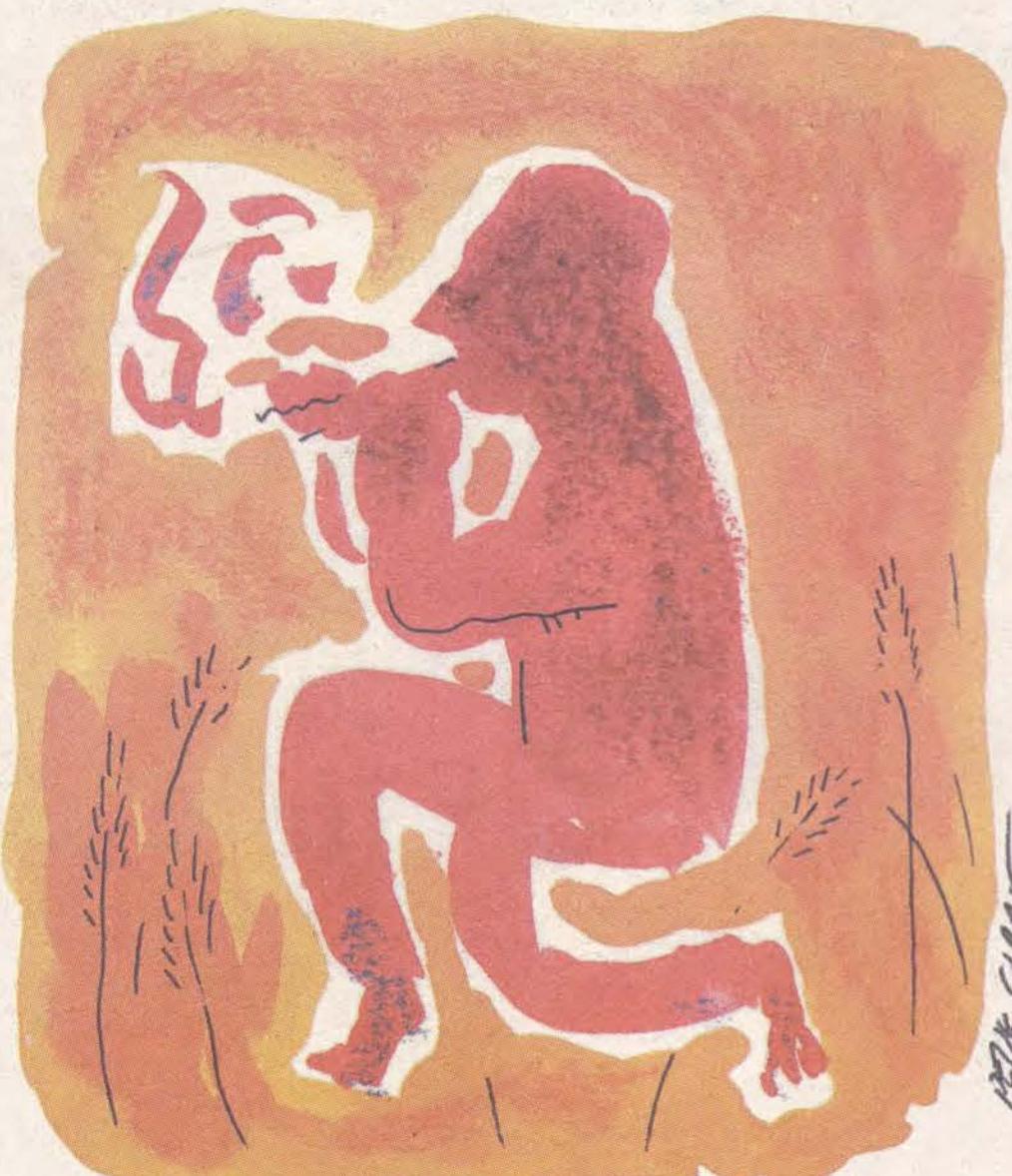
A outra fronte da polémica ten outros matices. Por obra e gracia da demagogoxia eleitoralista, os partidos estatais maioritarios, e quizais con máis saña o PSOE (despois de todo, o PP ten que manter certas formas cos seus socios cataláns), parecen dispostos a dinamitar o difícil equilibrio entre centro e periferia que a Constitución tratou de artellar de maneira moi precaria, nas circunstancias de presión (case de chantaxe dos poderes facticos herdeiros directos do franquismo) nas que foi elaborada.

Pode que non sexan más que discursos para gafiar votos (entre un electorado previamente radicalizado, nos seus propios sentimientos patrióticos da España profunda e única, por unha obsesiva campaña mediática contra unha suposta desmembración do Estado), pero están a transmitir a impresión de que o único inimigo da convivencia e da cohesión social son os nacionalistas que reclaman as cotas de autogoberno que mesmo lles reconoce esa Constitución á que agora parecen querer tanto os centralistas.

E se non son más ca excesos verbais, que teñan un pouco de tolerancia e deixen tamén aos outros que poidan excederse nas súas palabras, sen ter que sopitar continuamente acusacións de insolidarios e desfasados (por citar só as máis moderadas). ♦

VOLVER AO REGO

Di Ana Patricia Botín que o maior activo dun banco é a salvagarda "do secreto dos seus clientes". Velaí que o diñeiro está mellor protexido que o pecado polo secreto de confesión e que as noticias comprometidas polo direito dos xornalistas a non revelar as suas fontes. O secreto bancario non o salta nem a lexislación contra o narcotráfico. Os bancos son a cara oculta desta sociedade que por outra parte expón as suas viscerais cada cuarto de hora na televisión. Un pode ver como contan en hora de prime time os seus secretos de cama e non ten defensa, nem sendo o presidente dos Estados Unidos. Pero o que nunca sairá á luz será a sua conta corrente, sobre todo se é grande ou se o depósito está en negro. ♦

Se a palliña é delgadiña, tenriña, deches co teu pau de santo. Poderás fabricar unha gaita moi feiticeira. Case grileira. É moi boa para a música galega. E a tua para tocar unha muñeira ou unha ribeirana, se sabes un pouco e non tes mal ouvido. Non estragues a palliña. Prémea pouco, na pontiña, con suavidade, case acarriñándoa. Sente nos teus dedos a frescura mol, o verde amarelado de novicia, o tremor da inquedanza ao sair da sua casulla, o espírito de gaitera que latexa... Terás a gaita feita.

Agora xa é cousa tua. Se lle sopras moito, non só non tocará, senón que a escachas porque se atuará co teu ciclón bofleiro.

